

T.C.
TOROS ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ULUSLARARASI TİCARET VE LOJİSTİK ANA BİLİM DALI
ULUSLARARASI TİCARET VE LOJİSTİK YÜKSEK LİSANS
PROGRAMI

DIŞ TİCARETTE BİR ÖDEME ARACI OLAN AKREDİTİFİN
HUKUKİ ÇERÇEVESİ

BELİZ TOKDEMİR

DANIŞMAN
Doç. Dr. Tunay KÖKSAL

YÜKSEK LİSANS TEZİ

EYLÜL 2018

YÜKSEK LİSANS TEZİ ONAY FORMU

Beliz TOKDEMİR tarafından hazırlanan “Dış Ticarete Bir Ödeme Aracı Olan Akreditifin Hukuki Çerçevesi” başlıklı bu çalışma 12/09/2018 tarihinde yapılan savunma sınavı sonunda oybirliği ile başarılı bulunarak jürimiz tarafından Uluslararası Ticaret ve Lojistik Ana Bilim Dalı’nda yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Başkanı
(Danışman)
Doç. Dr. Tunay KÖKSAL

Jüri Üyesi
Dr. Öğr. Üyesi Caner ATIŞ
(Mersin Üniversitesi)

Jüri Üyesi
Dr. Öğr. Üyesi Cengiz TUNÇ

Savunma Sınav Jürisi Tarafından Tezin İmzalı Nüshasının Teslim Tarihi : 20.09/2018

Jüri tarafından kabul edilen bu tezin Yüksek Lisans Tezi olması için gerekli şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Prof. Dr. Haluk KORKMAZYÜREK
Enstitü Müdürü

ETİK BEYAN

Toros Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu çalışmada;

- Sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Sunduğum çalışmanın özgün olduğunu,

bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

12.09/2018

Beliz TOKDEMİR

DIŞ TİCARETTE BİR ÖDEME ARACI OLAN AKREDİTİFİN HUKUKİ ÇERÇEVESİ

(Yüksek Lisans Tezi)

Beliz TOKDEMİR

TOROS ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

2018

ÖZET

Uluslararası ticarete en yaygın kullanılan ödeme aracı olan akreditif, yalnız ithalatçı ya da ihracatçının çıkarları doğrultusunda hareket etmek yerine, iki tarafın hak ve sorumluluklarına banka huzurunda aynı zamanda şartların yerine getirilmesiyle tarafların mağdur olmamasını hedefleyen bir ödeme şeklidir.

Akreditiflerde ithalatçı ve ihracatçı sorumluluklarını yerine getirmelidirler. Belirlenen belgeler ve şartlar doğrultusunda işlemleri denetleyen bankalar oluşan sorunları tespit edip, çözüm odaklı ilerlemektedirler.

Akreditif ödeme şekilleri arasında en özel uzmanlık gerektiren bir ödeme biçimidir. Uzman bakış açısıyla akreditif işleme koyulmaz ise bu durumda ihracatçı mal bedelini alacağına dair bir garanti yoktur. Ayrıca ithalatçı da malın kalitesi ve tahsilinde beklenen güveni sağlayamaz.

Çalışmada dış ticaretteki ödeme aracı olan akreditifin hukuki durumu ve akreditifte örnek olaylar, akreditif rezervleri ve akreditifte gerçekleşen riskler incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Dış Ticaret, Akreditif, İhracatçı, İthalatçı

FOREIGN TRADE PAYMENT METHOD LETTER OF CREDIT İS LAW FRAMEWORK

(M. Sc. Thesis)

Beliz TOKDEMİR

**TOROS UNIVERSITY
SOCIAL SCIENCE INSTITUTE
2018**

ABSTRACT

Letter of Credit, the most widely used payment instrument in international trade, is a form of payment aiming not to be a victim of the parties by fulfilling the rights and responsibilities of both parties at the same time in the bank, instead of acting in the interests of the importer or exporter.

They must fulfill the responsibilities of importers and exporters in letters of credit. The banks that are inspecting the transactions in accordance with the documents and conditions determined determine the problems that are occurring and proceed with solution oriented.

Letter of credit is a form of payment that requires the most special expertise among forms of payment. If the letter of credit is not processed from an expert point of view, there is no guarantee that the exporter will receive the cost of goods. In addition, the importer can not provide the expected confidence in the quality and collection of the goods.

The legal status of the letter of credit, which is the payment instrument in foreign trade, and the events taking place in the letter of credit, the letter of credit reserves and the risks incurred in the letter of credit will be examined.

Key words: Foreign Trade, Letters of Credit, Exporter, Importer

TEŞEKKÜR

Öncelikle tezli yüksek lisans eğitim ve öğretim hayatım süresince kaliteli hizmetlerinden dolayı Toros Üniversitesi'ne, çalışmalarım boyunca değerli yardım ve katkılarıyla beni yönlendiren, kıymetli tecrübelerinden faydalandığım değerli hocalarım Doç. Dr. Tunay KÖKSAL ve Dr. Öğr. Ü. Ayhan DEMİRCİ ye, yüksek lisans eğitimim süresince manevi destekleriyle beni hiçbir zaman yalnız bırakmayan çok değerli aileme ve arkadaşlarıma teşekkürü bir borç bilirim.

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖZET.....	iv
ABSTRACT	v
TEŞEKKÜR.....	vi
İÇİNDEKİLER	vii
TABLolar LİSTESİ.....	x
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xi
KISALTMALAR.....	xii
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM AKREDİTİFİN TARİHSEL GELİŞİMİ VE TANIMI

1. AKREDİTİFİN TARİHSEL GELİŞİM VE TANIMI

1.1.	Akreditifin Tarihsel Gelişimi.....	3
1.2.	Akreditif Tanımı	5
1.3.	Akreditifin Özellikleri	6
1.4.	Akreditifin İhracatçı ve İthalatçıya Sağladığı Yararlar	7
1.5.	Akreditifin İşleyişi	8
1.6.	Akreditif İşlemlerinde Dikkat Edilmesi Gereken Özellikleri	9
1.7.	Akreditifte Taraflar	9
1.7.1.	İhracatçı (akreditifin lehtar).....	10
1.7.2.	Lehtar banka (ihracatçı bankası)	10
1.7.3.	İthalatçı (akreditif amiri).....	11
1.7.4.	Amir banka (ithalatçının bankası).....	11
1.8.	Akreditif Türleri	12
1.8.1.	Kabili rücu (cayılabilir) akreditif	12
1.8.2.	Gayri kabili rücu (cayılmaz) akreditif	13
1.8.3.	Teyitli akreditif.....	13
1.8.4.	Teyitsiz akreditif.....	14
1.8.5.	Döner (rotatif) akreditif.....	14
1.8.6.	Red clause akreditif (kırmızı şartlı).....	15
1.8.7.	Green clause akreditif (yeşil şartlı).....	15
1.8.8.	Karşılıklı akreditif	16
1.8.9.	Devredilebilir akreditif	16

1.8.10.	Teminat (garanti) akreditif	17
1.8.11.	Vadeli akreditif	19
1.9.	Akreditif İşlemlerinde Taraflar Arasındaki İlişkiler	20
1.9.1.	Akreditif bankası.....	20
1.9.1.1.	Akreditif bankası ve amir bankası	20
1.9.1.2.	Akreditif bankası ve lehtar.....	21
1.9.1.3.	İhbar bankası	22
1.9.1.4.	Görevli bankası	22
1.9.1.5.	Teyit bankası	23
1.9.1.6.	Rambursman bankası	24
1.10.	Akreditifte Vesaik	25
1.10.1.	Ticari fatura.....	25
1.10.2.	Çoklu taşıma belgesi (multimodal).....	26
1.11.	Akreditifte Yer Alan Bilgiler	33
1.12.	Akreditifte Oluşabilecek Riskler ve Önemleri	34
1.13.	Akreditifte Oluşan Operasyonel Hatalar	35
1.14.	Operasyonel Risklerin Önlenmesi	37

İKİNCİ BÖLÜM

AKREDİTİFİN HUKUKİ NİTELİĞİ, UCP 500 İLE UCP 600, AKREDİTİF REZERVLERİ VE ÖRNEKLERİ

2. AKREDİTİFİN HUKUKİ NİTELİĞİNİ HUKUKİ KURUM İLE AÇIKLAMAK

2.1.	Akreditifin Hukuki Niteliği.....	39
2.2.	Akreditifin Bağımsız Sözleşmeden Meydana Gelmesi	46
2.3.	Akreditifin Amir ve Banka Arasındaki İlişki	47
2.4.	Akreditif Bankası ile Muhabir İlişkileri.....	49
2.5.	Türk Hukuku'nda Durum	51
2.6.	UCP 600'ün Tanımı.....	53
2.7.	UCP 500 ve UCP 600 Karşılaştırılmalı Analiz.....	56
2.8.	Akreditif Konuları ve Rezervleri	61
2.9.	Akreditif Örnekleri.....	65

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SONUÇ ve DEĞERLENDİRME

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME.....	81
KAYNAKÇA	86
EKLER.....	89

Ek-1 Menşe Şahadetnamesi.....	89
Ek-2 Sağlık Sigortası.....	90
Ek-3 Çeki Listesi.....	91
Ek-4 Ticari Fatura	92
Ek-5 Dolaşım Sertifikası EURO.....	93
Ek-6 Dolaşım Belgesi A.TR.....	94
Ek-7 Akreditif Açma Teklif Mektubu.....	95
Ek-8 İhracat Akreditif Örneği	96
Ek-9 İthalat Akreditif Örneği	98
Ek-10 Deniz Konşimentosu	101
ÖZGEÇMİŞ.....	102

TABLULARIN LİSTESİ

Tablo	Sayfa
Tablo 1.1. Milletlerarası ticaret odası tarafından düzenlenmiş akreditife ilişkin yeknesak kurallarının tarihçesi.....	5
Tablo 2.1. UCP 500'ün sistematik yapısı	56
Tablo 2.2. UCP 600'un sistematik yapısı.....	59
Tablo 2.3. Akreditifte ortaya çıkan rezerv konuları	64
Tablo 2.4. A bankasının akreditifi için uyguladığı komisyon.....	71
Tablo 2.5. B bankasının akreditifte uyguladığı komisyon oranı	76

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil	Sayfa
Şekil 1.1. Akreditifin işleyişi.....	8
Şekil 3.1. Coğrafi bölgelere açısından akreditif rezervleri (%)	62

KISALTMALAR

Bu çalışmada kullanılmış bazı kısaltmalar, açıklamaları ile birlikte aşağıda sunulmuştur.

Kısaltmalar	Açıklama
ICC	International Chamber of Commerce Ululararası Ticaret Odası
UCP	Uniform Customs and Practice Akreditife İlişkin Bir Örnek Usuller ve Uygulamalı Kurallar Yeknesak Kuralları
MTO	Milletlerarası Ticaret Odası
CMR	Convention Marchandises Routiers Eşyaların Karayolunda Milletlerarası Nakliyatı Hakkında Konvansiyon
FIATA	Federation Internationale des Associations de Transitaires et Assimiles International Federation of Freight Forwarders Associations Uluslararası Nakliye Şirketleri Birliği Federasyonu
FIATA FCR	International Federation of Freight Forwarders Associations Forwarder's Certificate of Receipt Uluslararası Nakliye Taşımacıları Birliği Federasyonu Gönderi Belgesi
FIATA FCT	International Federation of Freight Forwarders Associations Certificate of Transport Uluslararası Nakliye Taşımacıları Birliği Uluslararası Nakliye Belgesi
DOCDEX	Dispute Resolution Expertise Decisions Uyuşmazlık Çözümü Uzmanlık Kararları
HGK	Hukuk Genel Kurulu
TBK	Türk Borçlar Kanunu

BK	Borçlar Kanunu
EBK	Eski Borçlar Kanunu
BGE	Amtliche Sammlung der Entscheidungen des Schweizerischen Bundesgerichts İsviçre'nin Kararlarının Resmi Toplanması Federal Mahkemesi
HD	Hukuk Dairesi

GİRİŞ

Küreselleşen dünya, ülkeler arasındaki sınırların ortadan kalkması, bilim ve teknolojiadaki gelişmeler özellikle ithalatçı ve ihracatçıyı iç pazardan kurtarmakta ve ticareti uluslararası boyutlara taşımaktadır. Ticaretin uluslararası boyutlara taşınması ithalatçı ve ihracatçı için yeni pazarların oluşmasını ifade etse de, ticaretin boyutu arttıkça tarafların üstlenecekleri riskler de bir o kadar artacaktır.

Son yıllarda Türkiye ekonomisinin gelişmesi ile uluslararası ticaretin gelişmesi inkar edilemez bir gerçektir. Dış ticaret gelişerek ihracat oranlarını da yükseltmiştir. Böylece dış ticaret işlemlerinde de en yaygın akreditif kullanılarak artış sağlanmıştır.

Akreditif işlemlerinde para, mal, belgeler hususunda alıcı ve satıcı ile yapılan gümrük, taşıma ve banka gibi işlemlerin süreçleri tamamlanmaktadır. Malın özelliği, ülkelerindeki riskler, maliyet vb. konularda ihracatçı ve ithalatçı açısından ödeme şeklini belirlemede yardımcı olmaktadır.

Akreditifli ödeme, ithalatçı ve ihracatçı tarafından en çok tercih edilen ödeme yöntemidir. Akreditifli ödemenin tercih edilmesinin nedeni, tarafların ticarete en önemli etken olan güven unsurunu sağlamasıdır. Akreditif banka güvencesi altında yürütülmektedir. İşlemler banka aracılığıyla gerçekleşmekte, ithalatçının ihracatçıdan istediği belgeler banka aracılığıyla incelenmektedir. İhracatçının da ithalatçıdan haklı olarak talep ettiği bedel banka tarafından ödenmektedir. Akreditifli ödeme yöntemi taraflar açısından bakıldığında teminat, ödeme ve kredi fonksiyonlarını sağlamaktadır.

Akreditifteki ödeme işlemleri ihracatçı ve ithalatçının yükümlülüklerini yerine getirmesi ile yapılır. Akreditifte en önemli faktör güvendir. Burada geçen işlemleri aracı banka yapmaktadır. Akreditif işlemlerinde belgelerin ibraz edilmesi gerekmekte olup ICC (International Chamber of Commerce)'ın yayınladığı broşüre tabii tutulmalıdır. En son yenilenip güncellenmiş olan broşür UCP 600, 1 Temmuz 2007'de yürürlüğe girmiştir.

Akreditif uygulamalarında oluşan farklılıklarda kurallar içerisinde Uluslararası Ticaret Odası (ICC) tarafından 'Yeknesak Kurallar ve Uygulamalar (UCP) Revizyonları' bulunmaktadır. Akreditifli ödeme de bankanın hata veya eksik olan işlem, belge gibi işlemlere

ödeme yapmaması anlamına gelen rezerv uygulamaları en aza indirilerek, akreditifin güvence altına alınarak kullanımın kolaylaşması amacıyla ilerlemektedir.

Akreditife ilişkin yeknesak kuralların uygulanabilirliği ilgili ülkelerin ulusal mevzuatlarının uygulanması, yorumlanması ve ulusal mevzuatlarının emredici hükümleri ve kamu düzenine ilişkin hükümlerine uygun oldukları ölçüde geçerlidir. Şunu belirtmek gerekir ki yeknesak kurallar bir uluslararası anlaşma değildir. Uluslararası Ticaret Odası ticari teamülleri yazılı hale getirerek gerekli ihtiyaçlar doğrultusunda 600 sayılı broşürü yayınlamıştır

Bu çalışma ile dış ticarete bir ödeme aracı olan akreditifin hukuki çerçevesinin önemi ortaya koyacaktır. Akreditifin bütün özellikleri ele alınmıştır. Oluşabilecek operasyonel risklerin ve nasıl önlem alınmasından bahsedilmiştir. UCP 500 ve UCP600 hakkında bir karşılaştırma yapılmıştır. Akreditif konularından, rezevlerden ve örnek akreditiflerden bahsedilmiştir.

Tezin birinci bölümünde akreditifin tanımına, tarihi gelişimine, fonksiyonlarına, türlerine, akreditifte kullanılan belgelere akreditif taraflarına, taraflar arasındaki ilişkiye ve oluşabilecek risklere, operasyonel hatalara ve bunların önlenmesine yer verilmiştir. Akreditifin geçmişten günümüze hangi evrelerden geçtiği ve hangi fonksiyonları içerdiğine ilişkin açıklamalar bu kısımda yer almaktadır. Akreditife hangi tarafların katılması gerektiği ve temel tarafların yanında kimlerin katılabileceği konularına yer verilmiştir.

Tezin ikinci bölümünde akreditifin hukuki niteliğine, UCP 500 ile UCP 600 ve akreditif rezervlere yer almaktadır. Ayrıca taraflar arasındaki temel ilişkisi, karşılık ilişkisi ve ödeme ilişkisi gibi akreditifin hukuki niteliğini de yakından ilgilendiren konular yine bu bölümde yer almaktadır. Akreditifin hukuki niteliği ile ilgili de tek bir hukuki kurumla açıklamaya çalışan ve birden fazla bağımsız sözleşmeden oluştuğuna ilişkin görüşler ve konuyla ilgili değerlendirme bu bölümde yer almaktadır.

Tezin üçüncü yani son bölümünde sonuç kısmında öncelikle tezin ilgili bölümlerinin özeti yapılmıştır. Ayrıca bu kısımda konuyla ilgili sorunlar ve çözüm önerileri de yer almaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

AKREDİTİFLERİN TARİHSEL GELİŞİM VE TANIMI

1. AKREDİTİFİN TARİHSEL GELİŞİMİ VE TANIMI

1.1. Akreditifin Tarihsel Gelişimi

Akreditif öncelikle ‘traveler’s letter of credit’ ismi ile başlayan cebinde para taşımayı sevmeyen tüccar ve seyahat yapan insanların ihtiyacını karşılamak amacıyla 18.yüzyılda kullanılmaya başlanmıştır. Daha geriye gidilirse, Rönesans ve reform dönemlerinde ortaya çıktığı görülmektedir. Ama akreditifin ilk örnekleri Atina’da görülmüştür. Eski çağlarda ‘trapezitai’ olarak adlandırılmıştır. Bu akreditif özel bankerler arasında kullanılmaya başlanmıştır. Ayrıca dış ticaret teorileriyle nam salan Adam Smith ile de başladığı söylenebilir. Adam Smith’e göre ‘18.yüzyılda dış ticaret ülkelerinin gelişmesi ekonomi açısından büyük önemi taşır. Bu ülkeler için faydalı olup kendi kaynaklarını kullanarak özelinde profesyonel bir şekilde dış ticaret yapmaktadır.’ David Ricardo gibi diğer teorisyenler dış ticareti geliştirmek için var olan teorileri geliştirmişlerdir (Bölükbaşı, 2008: 23).

Teoriler ne kadar geliştirilmiş olsa da, ülkeler arasında dış ticaretin kullanılıp uygulanması zaman almıştır. 1900’lü yılların ikinci yarısında dış ticaretin tüm dünya da uygulanması için 150 yıldan fazla beklemek zorunda kalınmıştır. Dış ticaretteki asıl gelişim bu yıllarda başlamıştır (Kaya, 2005: 38).

1890 yılında Londra’daki bankalarda akreditif kullanılmaya başlanmıştır. Kullanım amacı olarak da uluslararası ticaret işlemleri için uygulanmıştır. Dünya ticaretinde İngiliz hakimiyeti olduğu için kullanılan para birimi de İngiliz sterlini olmuştur. Bundan dolayı, akreditifler Anglo-Sakson hukuk çerçevesi içinde doğmuştur. Akreditiflerin 1. ve 2. Dünya Savaşlarının bitmesinden sonra önemi artmaya başlamıştır. Bu durum akreditifli ödeme seçeneği ile küresel anlamda kullanılan bir ödeme türü haline gelmiştir. İkinci Dünya Savaşından hemen sonra bazı kuruluşlar ortaya çıkmıştır. Bu kuruluşlar başlıca Amerika Birleşik Devletleri, İngiltere ve diğer gelişmekte olan ülkelerin dünya ticaret sisteminden pay almak istemesi ve dış ticaretin gelişmesinde katkı sağlamak için uluslararası ticari ve mali kuruluşların oluşmasında büyük rol oynamıştır. Tüm bu kuruluşların arasında 1919 yılında ilk açılan kuruluş Milletlerarası Ticaret Odası (MTO) idi. Akreditifler ve uluslararası kuralların

oluşması ve aynı zamanda gelişmesinde başrolü MTO'ya bağlı akreditiflerin tarihçesi ile başlamıştır (Özalp, 2004: 370-373).

Milletlerarası Ticaret Odası (MTO), akreditiflerle çalışmalar yapmaya başladı. İlk çalışmasını taslak olarak hazırlayıp, Amsterdam Konferansında 1929 yılında kabul görmüş bu taslak çalışmasını uygulamaya geçiren birkaç ülke olmuştur. Bunlarda Belçika ve Fransa'daki bankalarda kullanılmış ama belli bir sınırdan kalmıştır.

MTO sistematik olarak ilk ciddi anlamda ki çalışması 1933 yılında olmuştur. UCP kapsamında ilk düzenlenen broşür 'Vesikalı Krediler için Yeknesak Teamüller ve Uygulamalar' olup aynı tarihte işleme sokulmuştur. Milletlerarası Ticaret Odası'nın Viyana'da yapmış olduğu 7. Kongresinde kabul görülmüş ve uygulanmıştır. Bu kurallar bazı ülkelerde de kullanılıp uygulanmaya başlamıştır. O ülkeler bankaları ise Belçika, Almanya, Fransa, Hollanda, İtalya, Romanya ve İsviçre'dir. Bazı önemli kuruluşların Amerika'da kurulup gelişmesine rağmen Amerika bankaları çekinceli bir tavır sergilemeler de 1938 yılında Yeknesak Kurallar'ı kabul etmiştir. Bu süreçte ilk olarak gerçekleşmesiyle Yeknesak Kurallar revizelerle kendini geliştirmiştir. Bu yenilikler ve gelişmeler daha çok gelişen teknoloji ve taşımacılıkla beraber oluşan eksiklikler ve aksaklıkları da kapsayıcı şekilde düzeltilmiştir (Reisoğlu, 2009: 73).

MTO, Yeknesak Kurallar da akreditiflerle ilgili yaptığı ilk revizyon 1933 yılından sonra 1951 yılında yani tam 18 yıl sonra Portekiz'in başkenti Lizbon'da kongre sonucu belirlenmiş. Bu yeniden inceleme sonrasında Yeknesak Kurallar 30 ülkede uygulanmaya başlanmıştır. Ama bu kurallar dünyaya yayılmadığı için kullanılmamıştır. Ayrıca İngiltere ve Commonwealth ülkeleri (Britanya Milletler Topluluğu) kendilerinin yaptıkları uygulamalarla farklılık anlamında önemli bir çaba göstermesine rağmen Yeknesak Kurallar'ı benimseyip, sorumluluklarının kendinde olmasını ve bununla beraber hareket serbestliğini istemişlerdir. 18 yıl sonra gelen ilk revizyondan sonra 1962 yılında bir daha gerçekleşmiştir. Bu revizyon da İngiltere ve Commonwealth ülkeleri Yeknesak Kurallar'ı kabul etmesiyle akreditif uluslararası ticarete kabul görmeye başlamıştır. 1974'te MTO tarafından bir revizyon daha gerçekleşti. Gerçekleşen bu revizyonla akreditifler kaynak haline gelmiş ve dünya da kabul görülmüştür. 1983 yılında 400 sayılı broşür, 1993 yılında 500 sayılı broşür ve 01.07.2007 de 600 sayılı broşür yayımlanarak en son değişikliği de yapmışlardır. Böylece dünya da olan gelişmeler ve yenilikler doğrultusunda kurallara revizeler yapılmıştır. Akreditifler de yapılan bu yenilikler en güncel hale gelmiştir (Reisoğlu, 2009: 73).

Tablo 1.1. Milletlerarası Ticaret Odası Tarafından Düzenlenmiş Akreditife İlişkin Yeknesak Kurallarının Tarihçesi

Yayın no	Yayın tarihi	Açıklama
Broşür no: 82	1993	İlk Basım
Broşür no: 151	1951	Birinci Revizyon
Broşür no: 222	1962	İkinci Revizyon
Broşür no: 290	1974	Üçüncü Revizyon
Broşür no: 400	1983	Dördüncü Revizyon
Broşür no: 500	1993	Beşinci Revizyon
Broşür no: 600	2007	Son Revizyon

Kaynak: Topuz, 2012: 384

1.2. Akreditif Tanımı

Akreditifin farklı dillerde ifade edilse de hepsinde kredi anlamı çıkarılmaktadır. İngilizcedeki 'letter of credit' ile 'documentary credit' eş anlamlı olsalar da, bazı durumlarda 'bankers commercial letter of credit' diğer adıyla 'documentary letter of credit' diye de adlandırılıp ifade edilebilir(Erdoğdu ve Erol, 2002: 17).

Akreditif; ihracat bedeli, ihracatçının ve ithalatçının, yaptıkları sözleşmedeki yükümlülüklerini yerine getirdikten sonra ve ayrıca yaptıkları işlemlerinin belgelerini ibraz etmek şartıyla ödemenin yapılacağını belirten ithalatçının bankasının hazırlayıp düzenlediği bir tür yazılı teminattır. Yani koşullu bir ödeme sözüdür. Akreditif; belli şartların yerine getirilmesiyle ödeme yapılacağını belirten bir teminattır. Bu şart malların ithalatçıya ulaştığını gösteren belgeler ihracatçının bankasına ulaştığında yerine getirilmiştir (Çiray, 2009: 7).

Uluslararası ticaret, fazlaca riski çevresinde bulundurmaktadır. Aslında alıcı ve satıcı arasında yapılan ticarete iki tarafın sözleşmede geçen yükümlülüklerini yapmama riski olsa da, bunun dışında farklı ülkeler arasındaki hukuk sistemi, devletin ekonomik ve siyasi engelleri bu gibi karmaşık riskleri de kendi bünyesinde bulundurmaktadır (Aydos, 2008: 13).

Akreditif genelde kredi olarak belirtilebiliyor. Ancak akreditif çerçevesi içinde olan bu görüş yanlış bir görüştür. Akreditifte yapılan ödeme bedelini yüzde yüz alıcı yatırdığından akreditiflerde banka hizmet vermekle yükümlüdür ve komisyonunu elde eder. Akreditifteki aracı bankalar kesinlikle ne alıcıya ne de satıcıya kredi imkanı sağlamaz (Reisoğlu, 2009: 20).

Akreditif kapsam açısından eksik olan bir bilgi ise akreditifin yalnızca uluslararası ticarete kullanılacağına bilinmesidir. Oysaki akreditif yurtiçi ticarete de kullanılmaktadır. Ama bu tür ödeme işlemine yurtiçi ticarete pek görülmemiştir.

Satış sözleşmesi malların teslimindeki ticari sözleşme, akreditif ise, bu malların oluşturduğu mali sözleşmeyi oluşturmaktadır. Satış sözleşmesi ihracatçı ve ithalatçı arasında birbirini borç altına sokarken her iki tarafın bankasında sözleşmede taraf olmadan bağlı kalınmaktadır (Aydos, 2008: 15).

1.3. Akreditifin Özellikleri

Uluslararası ticarete en fazla kullanılan ödeme şeklidir. Akreditif hem ihracatçıyı hem de ithalatçıyı koruyarak en önemli özelliğini oluşturmuştur. Alıcının yapmış olduğu ticari işlemlerden dolayı verdiği talimatlar, alıcının bankasının belirlediği bir miktar ve belirlediği vade için istenmiş şartların yerine getirilmesi ve satıcı tarafından ihraç olan malların dışarıya satıldığına ilişkin belgelerin ibrazı karşılığında satıcıya ödeme bedelinin yapılacağı bir taahhüttür (Polat, 2008: 14).

Aslında bu sistem birçok ödeme yöntemine göre daha pahalı olsa da, ithalatçı ve ihracatçı için en güvenilir yol olduğundan akreditif ile ödeme sistemini tercih ederler. Bu yöntem hem ihracatçıya hem de ithalatçıya faydalar sağlamaktadır. Bu faydalar gerekli şartların yapılmasında, belgelerin incelenmesi gibi konularda banka tarafından sağlanması, transfer riskinin ortadan kalkma durumu ve mal ödeme bedelinin bankanın taahhüt altında olması faydaların içerisinde (Polat, 2008: 14).

Akreditif banka belge işlemlerinde görevlidir. Çünkü akreditifin içeriği ürünlerle değil daha çok yapılacak olan hizmet ve işlemlerle alakalıdır. Akreditif satış sözleşmelerinden veya başka sözleşmelerden farklı ve ayrı bir işlemdir.

1.4. Akreditifin İhracatçı ve İthalatçıya Sağladığı Yararlar

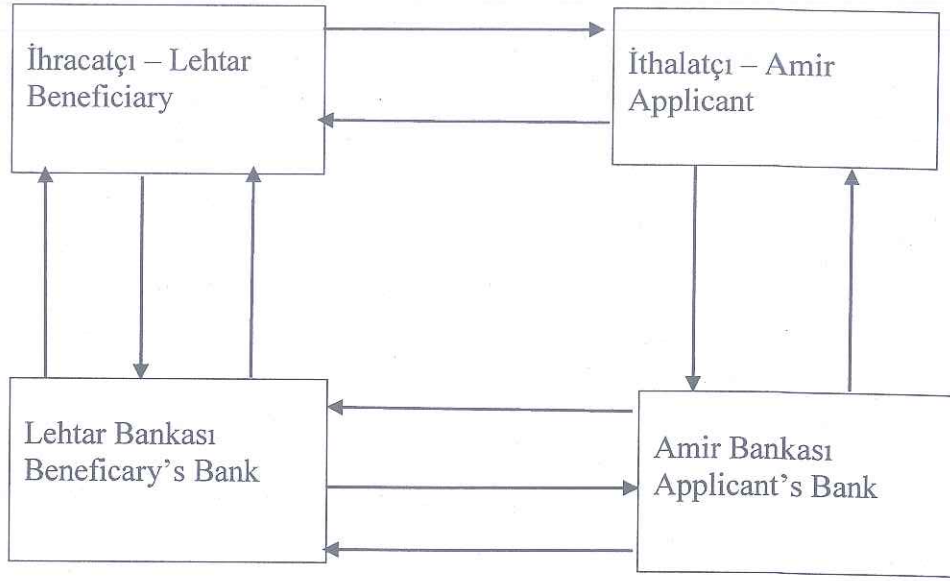
Akreditifin ihracatçıya sağlanmış olduğu yararlar (Koban, 2002: 75-76);

- İhracatçı dışarıya verdiği malın bedelini akreditifin sağladığı koşullarla tekrar ihracatçıya ödeneceğini bankası taahhüt eder. İhracatçı yapılan ödeme şekline alıcının sözü yerine muhabir banka elde etmektedir.
- Kambiyo (döviz kontrolü) olan ülkeler; akreditif açımı, ithal ve döviz transferinin iznin alınması bağlı olmakla beraber ihracatçı döviz transferinde kendini ödememe riskine göre korumuş olur.
- Akreditifin ihracatçıya sağladığı diğer bir yarar ise finansman anlamında kolaylık ve ivedilik sağlamasıdır. Örnek verilirse lehine bir kabul kredili akreditif açılmış bir ihracatçının poliçesi vadeli ise ayrıca ihraç ettiği malların ödeme bedelini vade sonunu bekleyemeyecek bir durumdaysa kabul olmuş poliçeyi bankasına kırdırmak maksadıyla ihracatçı kendini finanse edebilmektedir.

Akreditifin ithalatçıya sağladığı yararlar(Selek, 2007: 25);

- Malların ödeme bedeli akreditifte belirlenen koşullar doğrultusunda yapılmaktadır. İthalatçı bu şartların uygulandığını aldığı malların belirli bir zamanda yüklendiğini veya yükleneceğini belli eden konşimentosuyla garanti edilebilir. Ek olarak ithalatçı aldığı mallar için ekspertiz belgesi de isteme hakkına sahiptir.
- Belgeler tecrübeli banka elemanların elinden kontrol edilerek geçmektedir. Eğer gözden kaçan herhangi bir durum olursa bunda banka sorumlu tutulmaktadır.
- Birkaç ihracatçı akreditife dayalı mal satmaya başlamıştır. Akreditif teklifi satıcıya yaptırılarak ithalatçının tedarik kaynaklarını arttırmış olur. Siparişte avans satıcı yerine bankaya yapılmıştır. Eğer ihracatçı sattığı malları zamanında teslim etmezse veya edemezse parayı bankadan geri alır. Bu da satıcıdan bedeli almasından daha kolaydır.

1.5. Akreditifin İşleyişi

Şekil 1.1. Akreditifin işleyişi

İşleyişi;

1. Alıcı ile satıcı arasında ön görüşme yapılır.
2. Amir bankasına başvurarak akreditif açtırır.
3. Amir banka akreditif mektubunu hazırlayıp lehtar bankaya gönderir.
4. Lehtar bankanın incelemesinden sonra akreditif ihracatçıya ihbar edilir.
5. İhracatçı akreditifi inceleyerek malları sevk eder.
6. Lehtar ihracat sevk belgelerini bankasına sunar.
7. Akreditif teyitli ise ödeme lehtar banka tarafından amir bankaya 7 iş günü içinde yapılır ve gerekli dokümanlar gönderilir.
8. Amir banka ilgili belgeleri amire sunar ve mal bedelini tahsil eder.
9. Akreditif teyitsiz ise amir banka tarafından mal bedeli havale edilir.
10. İhracatçıya ödeme yapılır.

1.6. Akreditif İşlemlerinde Dikkat Edilmesi Gereken Özellikler

- İhracatçı ve ithalatçı arasında yapılan sözleşmede ihracatçının ithalatçı tarafından hangi belgeleri istediğini tam olarak bilmesi gerekmektedir. Sonra ihracatçı akreditifte geçen şartları yerine getirmesi için akreditif vadesinin yeterli olmasını iyi bir şekilde bilmesi gerekir (Özalp, 2007: 25).

- İhracatçı ticaret yaptığı ithalatçının akreditifte geçen adres bilgilerinin ve adının doğru olduğunu kesin olarak bilmesi önemli bir hususudur. Akreditif ihracatçıya haber edilmediğinde ihracatçı akreditifte ayrıca sunduğu belgelerde geçen isminin doğru olduğunu teyit edip kontrol etmekle de yükümlüdür (Özalp, 2007: 25).
- İthalatçı malların tek seferde değil de parçalar halinde sevk edilmesini kabul edip etmediğini ihracatçı arasında anlaşmış olmalıdır. Eğer malların bu şekilde sevk edilmesini ithalatçı kabul ediyorsa teslim tarihinde bir problem oluşsa bile akreditifin geçerliliği hiçbir şekilde etkilenemez.
- İhracatçı mallarının nasıl yükleneceğini bilmek istediği için bu durumu sözleşmeden önce gündeme getirir. Genel olarak malların yüklenmesinde aktarma da yapılabilmektedir. Bazı durumlarda denizyoluyla yapılacak işlemlerde gemiye yüklenecek malların aktarma yapıp yapmayacağı tam olarak belli olmayabiliyor. Bu yüzden akreditifte aktarma işlemlerinin olumlu olarak karşılanıp akreditifin buna izin vermesi yapılacak işlemler için faydalı olmuş olur (Arzova, 2006: 38).
- Akreditifte gönderilen malların varış noktası, gidiş noktası ve gönderme tarihi gibi bilgilerin her iki taraf için anlaştıkları şekilde olması gerekmektedir.
- Satıcı, alıcının hangi belgeleri istediğini net bir şekilde bilmeli ve emin olmalıdır. Malların yüklenme işlemlerinde ekstra ödemeler veya gecikme durumu olabilmektedir (Arzova, 2006: 38).
- İhracatçıya akreditifin ihbarı edildiği zaman kendisini güvence altına almak için tüm detayları kontrol etmelidir (Marziye, 2007: 16).

1.7. Akreditifte Taraflar

Akreditifte 4 taraf vardır. Bu 4 taraf arasında işlemler gelişir ve sirkülasyonu oluşur. Bu taraflar ihracatçı, ithalatçı, lehtar banka (ihracatçı bankası) ve amir banka (ithalatçı bankası) tır.

1.7.1. İhracatçı (Akreditif Lehtarı)

İhracatçı, lehine akreditif açılan şahıstır. Yani malları ihraç edecek olan kişidir.

İhracatçı, akreditifte olan belgeleri ibraz etmekle, akreditifte geçen koşullara uymakla ve her iki tarafında yerine getirmesi gereken yükümlülükleri yapmasını isteme hakkına sahip olan kişidir. Ama lehtar banka, amir ve amir banka arasındaki yapılan sözleşmede hiçbir yarar ya da kar sağlayamaz (Yeniaras, 2006: 107).

Lehtar, yapılan her akreditifte durumu değişir ve başka başkadır. Mesela gayrikabili rücu akreditifinde lehtarın durumu güvence altındadır. Başka bir örnek verilecek olursa kabili rücu akreditifte ise lehtarın durumu risklidir. Çünkü malların yüklenmesinde vesaik bankaya gönderilmesi arasında oluşan zamanda akreditif iptal edilebilir. İhracatçı sadece satış sözleşmesiyle ithalatçıya karşı sorumludur (Yeniaras, 2006: 107).

Akreditif şartlarına uymakla sorumlu olup malların mal cinsi, yükleme tarihleri gibi işlemleri gerçekleştirmelidir. Akreditifte istenen belgeleri tam olarak, akreditif şartlarına uyulmuş bir biçimde ve zamanında ibraz etmekle yükümlüdür.

1.7.2. Lehtar Banka (İhracatçı Bankası)

Lehtar banka, akreditifte oluşan şartlara göre ihracatçının bulunduğu ülkede ihracatçıya akreditifi teyit etmiş veya ihbar eden, ödemeyi yapmış, ibraz edilen poliçeyi onaylamış ya da aval imzası koymuş olan ve poliçeyi satın alan bankadır. Bu bankanın başka bir adı da muhabir banka yani ihracatçının bankasıdır (Melemen, 2012: 55).

İhbar veya Teyit Bankası;

- İhbar bankası, akreditifi ihracatçıya teyit eklemeyen direk olarak ihbar eden banka konumundadır. Akreditifte ihbar bankasının, ihracatçıya karşı ödeme işlemlerinde hiçbir yükümlülüğü bulunmamaktadır. Ancak, ihbar bankası akreditifi ihbar etmeye karar verip, bu akreditifin gerçekliğini kontrol ederken üst düzeyde bir özen göstermekle yükümlüdür. Teyit bankası, akreditifte yeri geçen şartların uyulmasında;
- İhracatçıya rücu hakkı olmaksızın (without recourse) ödemesini yapabilir,
- Poliçeleri de kabul etmiş olur (Melemen, 2012: 55).

Görevli Banka;

- Akreditifte geçen amir banka gözetiminde yükümlülükleri yapmadığında ödeme yapmaya, vadeli ödeme taahhüdünü onaylamış, poliçeyi kabul etmiş ve satın alma işlemlerini yapmış yetkili bankanın adı belirtilmelidir. Eğer görevli banka teyit yetkisinde değilse, amir banka başka bir bankaya yetki verebilir. Yetki alan bu

banka ödeme işlemlerini, vadeli ödeme taahhüdü işlemlerini, poliçeyi kabul etme veya iştirat etme gibi yükümlülüklerin altına girmez (Melemen, 2012: 56).

1.7.3. İthalatçı (Akreditif Amiri)

Yapılan sözleşmede akreditif açılmasını isteyen taraf ve bunu bankadan talep eden taraf ithalatçı yani alıcıdır. İthalatçı yaptığı bu sözleşmeden sonra akreditifin açılmasıyla beraber ödeme şeklini sözleşmede anlaşılan duruma göre şekillendirir. Burada ki satış sözleşmesi akreditifi açmış olan aynı zamanda ödemeye aracılık sağlayan bankayı bağlamama ve ilgilendirmeme durumu ön plandadır. İthalatçı ve banka arasındaki ilişki ayrı bir boyuttur. Alıcı, akreditifte ihracatçıya ödeme yapacağı mal bedelini bankaya ilk istenildiğinde ödeme yapma yükümlülüğünü kabul etmiş bulunmaktadır (Güçlü, 2005: 45).

İthalatçının, akreditifin açılması veya bu akreditifte yapılacak herhangi bir değişikliğine ilişkin talimatının net ve eksiksiz olması koşulu vardır.

1.7.4. Amir banka (İthalatçının Bankası)

İthalatçı tarafından talep edilen akreditif işleminin açılmasını sağlayan bankanın ismi amir bankadır. Amir banka; alıcının bankasıdır, akreditif açar ve açmış olduğu bu akreditifi ihracatçıya çoğunlukla ihracatçının olduğu ülkedeki bankasına ihbar eder. Bazı durumlarda lehtara direk olarak akreditifin açıldığını ihracatçının bankası aracılığıyla değil de ihracatçıya ihbar etmesi mümkündür (Melemen, 2012: 67).

Amir banka doğrudan lehtara akreditifi ihbar ettiği ve ödemeyi de kendisinin yapabileceğini ayrıca ihracatçının düzenlemiş olduğu poliçe belgelerini de kendisinin kabul edeceği veya ödemeyi yapabileceği gibi bu işlemlerinin yapılmasında bir bankayı yetkili edebilir. Bu bankaya görevli banka denir (Güçlü, 2005: 48).

Amir banka, ihracatçının akreditifi vade içerisinde şartlara uygun bir biçimde vesaiki ibraz etmesiyle poliçeyi kabul etmiş olur. Başka bir şekilde ise ihracatçıya rücu hakkı olmaksızın ödemesinin yapılmasıdır. Poliçenin kabul edilip ödenmesi için başka bir bankaya sorumluluk vermesi de mümkündür.

Genel olarak banka riske girmek istemez. Banka herhangi bir ödemenin yapılmasında akreditif şartlarına yükümlülüklerine uyulup uyulmadığını özenli ve titiz bir şekilde araştırmak zorundadır. Eğer akreditifte geçen şartlara uygun bulunmayan belgelere bağlı olan bir poliçenin

ödemesini yapan banka, ödediği parayı müşterisinden tahsil edememesi olağan bir durum olur (Güçlü, 2005: 48).

Amir banka; akreditifteki talimatlardan ilişkili olarak amire karşı, akreditifi açan banka konumundan dolayı kabul ettiği yükümlülükler bakımından ihracatçıya karşı, teyitli akreditiflerde ise teyit bankasına karşı, verdiği ödemeler ve kabul yetkilerinin sunduğu durumlarda ise görevli bankaya karşı sorumludur (Özalp, 2007: 42).

1.8. Akreditif Türleri

- Kabilî rücu (Cayılabilir) Akreditif (RevocableLetter of Credit)
- Gayri Kabilî rücu (Cayılmaz) Akreditif (IrrevocableLetter of Credit)
- Teyitli Akreditif (Confirmed L/C)
- Teyitsiz Akreditif (Unconfirmed L/C)
- Rotatif-Döner Akreditif (RevolvingCredit)
- Red-Clause Akreditif (Kırmızı Şartlı)
- Green-Clause Akreditif (Yeşil Şartlı)
- Karşılıklı Akreditif (Back-To-Back)
- Devredilebilir Akreditif (Transferable)
- Garanti (Teminat) Akreditif (StandbyCredits)
- Vadeli Akreditif (DefferedPaymet)
- Görüldüğünde Ödemeli Akreditif (SightPayment)

1.8.1. Kabilî rücu (cayılabilir) akreditif (RevocableLetter of Credit)

Amir banka, ihracatçının hesabına ve namına açmış olduğu akreditifi kendi isteğiyle her an iptal etme veya oluşmuş şartları değiştirme yetkisine sahiptir. Bu akreditif çeşidine kabilî rücu denir. Mal bedelinin ödeneceğinin bir garantisi olsa da bu alıcı için kesinlik kazanmaz. Çünkü her an vazgeçme isteğinde bulunabilme durumu vardır(Bölükbaşı, 2008: 51).

Amir banka ihracatçıya neden bildirmek zorunluluğunda değildir. Ancak iptal mektubu ihracatçıya ulaşmadan önce ihracatçı akreditifte geçen şartlara göre mal yüklemesini yapmaktadır. Belgeleri bankaya çıkartırsa, burada banka akreditiften oluşan bedeli ödemek zorundadır. Aslında bankaların garantisi yoktur. Bu yüzden satıcının riskli bir durumu vardır. Akreditiflerin arasında güvenli bir ödeme çeşidi olmadığından uygulama da pek tercih edilmez ve nadiren kullanılır(Bölükbaşı, 2008: 51).

1.8.2. Gayri kabili rücu (cayılamaz) Akreditif (IrrevocableLetter of Credit)

Amir bankanın ve ithalatçının onayı ve kabulü olmadan zamanı dolmadan alınması, akreditifin bozulması aynı zamanda iptali hiçbir şekilde mümkün olmayan akreditif türüdür. Sadece akreditifte olan gerekli koşulları yerine getirmesiyle amir bankanın akreditif bedelini ödeyeceğini taahhüt etmiştir. Dolayısıyla kabili rücu ya göre daha güvenli bir akreditif türüdür. İki taraf arasında onaylandıktan sonra değiştirilemez ya da iptal edilemez olur. Bu akreditif belirli bir zaman için ve belirli bir miktar da açılan akreditiflerdir(Kaya, 2006: 42).

Gayri kabili rücu da ödeme işleminde amir bankanın ödeme güvencesi vardır. Satıcının olduğu ülkedeki lehtar bankanın ödeme yapması zorunlu ve garanti değildir. Bundan dolayı akreditifler teyitli olup güven düzeyi artırılıp yeni bir yol oluşturulmuştur. Akreditif kayıtlarında gayri kabili rücu ya da kabili rücu geçmiyorsa bu direk olarak gayri kabili rücu olarak kayıtlara geçer(Kaya, 2006:42).

400 sayılı kurallarda ve 500 sayılı kurallar da cayılabılır akreditif kabul edilmektedir. Ancak cayılabılır akreditifler çok kuraldışı olmasından dolayı 600 sayılı kurallarda bu akreditife yer verilmemektedir.

1.8.3. Teyitli akreditif

Akreditifi açan amir bankanın, lehtar bankasının açılan akreditif teyit etmesi talimatını verir. Daha sonrada lehtar/muhabir bankanın teyit ettiği akreditif türüdür. Teyit bankası; akreditifte geçen koşulların uygun vesaikle kendisine ibraz edilerek ödeme sözüne giren bankaya denir. Bu akreditif de lehtar banka teyit ederek oluşan bedellerin ödeneceği konusunda ek olarak teminat vermektedir. Böylece eğer ki bedellerin ödenmeme gibi bir durumu olduğunda lehtar banka amir bankanın bu sorumluluğunu kendi üstüne almış bulunmakta olur(Reisoğlu, 2009: 166).

Genel olarak teyitli açılan akreditifler gayri kabili rücu olarak geçer. Amir banka, teyit bankası ve lehtarın muvafakati olmadan iptal etme gibi bir durum olamaz.

Satıcı her zaman için gerekli olan belgeleri kendi bünyesinde olan bankasına verirken aynı zamanda mal bedelini de bu bankadan almak isteyecektir. Bu yüzden teyitli akreditif tercih edilir(Reisoğlu, 2009: 166).

1.8.4. Teyitsiz akreditif

Teyitsiz akreditifte sadece akreditif açan bankanın garantisi önem taşır. Görevli bankanın oluşan bedeli ödemesinin bir taahhüdü oluşmamaktadır. Dönülebilir akreditifte açan banka iptal etme yetkisini gizli tutar. Böylece lehtar banka ya da üçüncü bir banka akreditifi teyit etme yükümlülüğü yoktur. İhracatçılar için bu akreditif türü pek güvenli değildir(Tekinalp, 2009: 428).

Akreditif açılırken ihracatçıya karşı amir banka ve lehtar banka sorumlu olup olmamasına göre akreditif teyitli veya teyitsiz olabilir.

Muhabir banka yalnız akreditifin açılmasını ihracatçıya ihbar eder. Ancak ödeme yapacağı hususunda hiçbir taahhüt vermez. Genellikle teyitli akreditifler de teyit bankası üstlendiği risklerden dolayı bir komisyon alır. Bu da akreditif masraflarını yükseltmiş olur. İhracatçılar da bu yüzden teyitsiz akreditifleri tercih ederler(Kaya, 2009: 12).

1.8.5. Döner (rotatif) akreditif

Bu akreditif genellikle iki türlü amaçla kullanılır. Biri; sürekli olarak müşteri iletişiminde olduğu zamanlarda kullanılır, diğeri ise yüksek tutarlı alımlarda kullanılır. Sürekli olarak bir müşteriden alım yaptığı için yapılan işlemlerin tekrarlanmasından kurtulmaktadır. Ayrıca fazla miktarda ki siparişlerin fiyat avantajından da yararlanmaktadır. Bu akreditif iki taraf arasında sürekli kullanıldığı için ayrıca bir talimat ya da bildirim gerek kalmamaktadır. Otomatik olarak yenilenerek aynı şartlar üzerinde devam edilebilmektedir(Tekinalp, 2009: 494).

Rotatiflerde dönerli şartı iki grup da olmaktadır. Süre-zaman ve miktara göre gruplandırılır. Miktarla göre olan akreditif, tutarı, ödeme toplamlarının sınırını ve kaç defa dönülebileceğini belirlemektedir. Süreye, zamana göre ise, dönem içinde ki yapılan bütün sevkiyatları belirler(Tekinalp, 2009: 494).

Bu tarz akreditifler ise iki şekilde açıklanır. Biriken (cumulative) ve birikmeyen (noncumulative). İlk olarak biriken akreditif, ilk dönemde hepsinin ya da bir kısmının kullanılmamış miktar, arkadan gelen dönemdeki tutara eklenerek kullanılabilir hale gelmektedir. Birikmeyen akreditifte, kullanılmayan bölümden o dönemi izleyen dönemde faydalanma hakkına sahip değildir(Kaya, 2006: 16).

1.8.6. Red clause akreditif (kırmızı şartlı)

İhracatçı malların hazırlanmasında ön finansmana ihtiyaç duyar bu durumda kırmızı şartlı akreditif kullanılır. Akreditifte oluşan ödeme bedeli avans olarak bir kısmını veya tamamını sevkiyattan önce almasını imkân sağlayan akreditif türüdür(Tekinalp, 2009: 493).

Bazen ödeme avans şeklinde olmayabiliyor. İthalatçı, ihracatçıya malların yüklenmesinden önce peşin olarak da ödeyebiliyor. Bu akreditifin redclause yani kırmızı şartlı denilmesinin nedeni, vesaike geçen avans miktarının dikkat çekilmesi sebebiyle kırmızı mürekkeple yazılmış olmasından kaynaklanır (Tumay, 2007: 79).

1.8.7. Green clause akreditif (yeşil şartlı)

Yeşil şartlı akreditif, kırmızı şartlı akreditife benzemesiyle kullanılan bir akreditif türüdür. Bu iki akreditifin birbirine benzemesinin sebebi ise ihracatçıya peşin ödeme imkânı vermesinden kaynaklanmaktadır(Tekinalp, 2009: 474).

Kırmızı şartlı akreditif ve yeşil şartlı akreditifin arasındaki fark ise avans ödeme aşamasında olmasıdır. İlk önce malların bir üçüncü şahsa ya da depo firmasına teslim edilirken bunun banka adına olması ve yapılan işlemlerde oluşan ambar teslim makbuzunun bankaya verilmesiyle avans alınabilmektedir. Yani kısaca avans ödemesi, malların depolama yapılması ve makbuzunun da verilmesi suretiyle yapılan işlemdir. Bu akreditif, ithalatçının riskini biraz da olsa azaltma payı vardır. Ama her zamanki gibi risk hiçbir şekilde tam olarak ortadan kalkmaz. Burada en son sorumluluk ithalatçı üzerinde oluşmaktadır(Reisoğlu, 2007: 97).

Amir banka görevli bankaya ödemede bulunma yetkisi vermiştir. Bu da ihracatçının mallarının depoda olduğunun gösteren vesaike depo makbuzunu ibraz etme yoluyla gerçekleşmiş olur. Bu tür akreditiflere uygulamada fazla rastlanılmaz. İthalatçı, malının bir kısmını depolamasıyla, kendisine makbuzunun verilmesi ve verilen makbuzu bankaya göstermesi ile oluşan miktarın bir kısmının lehtara ödemektedir(Reisoğlu, 2007: 97).

Red clause ve green clause akreditifler genel olarak görevi ihracatçıyı finanse etmektir. Bu da satıcı ülkesindeki kredi faizlerinin alıcı ülkesindeki faiz oranına yüksek olduğu durumda satıcı için düşük maliyette finansman sağlamaktır.

1.8.8. Karşılıklı akreditif

Genellikle transit ticarete kullanılır. Aracı yoluyla yapılmış satışlarda uygulanır. Transit ticarete aracı olan firma iki taraf da olma durumu vardır. Yani hem ihracatçı hem de ithalatçı konumundadır. Aracı firma satış yapmış olduğu ülkede kendine açılan akreditifi teminat gösterir. İthalat yaptığı ülke ya da firma lehine akreditif açma özelliğine sahiptir. Yapılan bu işleme karşılık gösterilerek açılmış olması karşılıklı akreditif olduğunun anlamına gelir. Karşılıklı akreditifin ismi de buradan gelir (Kostakoğlu, 2007: 76).

İhracat yapılan akreditif ile karşılıklı akreditif arasında konu olan belgeler az farklılıkla aynı olmalıdırlar. Ayrıca bu farklılıklar belge hazırlanırken geçen süre, aracı firmanın komisyonu vs. gibi nedenlerden dolayı kaynaklanır. Aracı firma bundan dolayı hem lehtar hem de amir banka olmasıyla sağlama imkânına sahiptir (Kostakoğlu, 2007: 76).

Genellikle banka aynı anda teyit bankası da olmasından kaynaklı, büyük sorumlulukların altına girer. Bu nedenle karşılıklı akreditifte bankaların riski yüksektir. Bundan dolayı komisyonları da yüksek olmaktadır. Karşılıklı akreditif daha çok sınırlı uygulanmaktadır.

1.8.9. Devredilebilir akreditif

Devredilebilir akreditif, lehtarın alacağı ödemenin tamamını veya bir kısmını başka birine devrettiği bir akreditiftir. Genellikle bu kişi tedarik eden olur. Bu akreditif aracılar tarafından finansman amaçlı da kullanılmaktadır (Reisoğlu, 2007: 97).

Devredilebilir akreditifte amaç finansman ihtiyacını olabildiğince karşılamaktır. Burada satıcı aynı zamanda üretici konumunda değil ise ayrıca üreticiden almış olduğu malları da farklı bir fiyata satış işlemini gerçekleştiriyorsa, üretici ve alıcı arasında bir aracının olması gerekmektedir ve malların bedelini ödemesi için de alıcıya devredilebilir akreditif açtırma isteğinde bulunmalıdır. Satıcı, alıcının mallarını temin etmesi için üreticiden aldığı malları alıcıya verirken buradaki konumu aracı olmasıdır. İhracatçı, akreditifi üreticiye devrederken arada oluşan farkı da kendisi almaktadır (Reisoğlu, 2007: 97).

Akreditife iki tane lehtar vardır. İlk lehtar, ikinci lehtarın faturaya dayanarak akreditifte geçen ilk şartlar gereği belirlenmiş miktar ve fiyattan kesilen ihracat faturası muhabir bankaya gönderilir. Bu durumda ikinci lehtar ve amir olan üretici birbirlerini tanımamış olurlar.

Devredilebilir akreditifin işlevi (Tekinalp, 2009: 58):

- İhracatçı ve ithalatçı arasında ilk olarak alım satım yapılır.
- Amir bankasına başvurarak akreditifin açılmasını talep eder.
- Amir banka akreditifi açtıktan sonra ihbar bankasına bunu gönderir. Devretmesi için yetkili banka belirtilir.
- İhracatçıya ihbar bankası haber verir.
- İhracatçı, akreditifin tamamını ya da belli bir kısmını devredilmesi için talimat vermiştir.
- Devreden banka yani devir bankası transferi yapar ve ikinci lehtara ihbarda bulunmaktadır.
- İkinci lehtar akreditif koşullarına uygun bir şekilde yüklemeyi yapar.
- İkinci lehtar vesaikleri devir bankasına ibraz etmek durumundadır.
- Devir bankası gelen vesaikleri incelemeye başlar ve ihracatçıya bildirmektedir.
- Bu sırada ihracatçı poliçesini ve faturasını bankaya verir. Faturayı ve poliçeyi verirken imalatçıya değiştirmek üzere verir.
- Devir bankası bütün belgeleri satıcının fatura ve poliçesiyle beraber amir bankaya gönderir.

1.8.10. Teminat (garanti) akreditifi

İhracatçı ve ithalatçı arasında yapılmış olan sözleşmeden kaynaklı borçlarının ödememesi durumunda bu ödemenin garanti altına alınması daha güvenli bir durum teşkil etmiş olur. Alıcının bankasının alıcının üstlenmiş olduğu yükümlülükleri yerine getirerek satıcıya garanti etmesiyle oluşan akreditiftir(Kaya, 2005: 19).

Teminat akreditifi genel olarak şekil yönünden diğer akreditif türlerine benzemektedir. İçerik bakımından akreditiften daha çok teminat niteliğindedir. Standby akreditifler bir taahhüdün yerine getirmesi sonucu garanti altına alınmış olmasıdır. Eğer verilen taahhüt yerine getirilmezse devreye banka girer ve akreditif bedeli tahsil edilir. Teminat akreditifler uluslararası kredi işlemlerinde kredilerin teminatının açık hesap olması belirli bir garantiden yoksun olmasına işaret eder. Bu da standby akreditifi ihracat satışlarında garanti ve teminat mektupları kontrol garantisi olarak kullanılmaktadır. Bu akreditifi diğer akreditiften ayıran özelliği ise ithalatçının isteğiyle ihracatçının lehine değil daha çok ihracatçının isteği üzerine

ithalatçının lehine açılmasıdır. Ayrıca akreditif vesaiklerin ibraz edilmediği durumda ödeme yapılmasını da garanti etmiş olur(Kaya, 2005: 19).

500 sayılı kuralların teminat akreditifinde uygun bir ölçüde Yeknesak Kurallarının uygulanması şartı getirilmiştir.

1993 yılından itibaren MTO teminat (stand-by) akreditifleri için ISP 98 Kurallarını yayınlamaktadır. Bundan dolayı 600 sayılı kuralları kapsayan taslak Revizyon Grubunun MTO milli komiteleri, teminat akreditiflerle yapılan atıfların revizyon metninden çıkarılmasını istemişlerdir. Bunu savunmalarının sebebi ise satndby L/C ile ilgili özel yargının bulunmasından kaynaklanmaktadır. Uzun münakaşalardan sonra Revizyon Grubu, teminat akreditiflerini 500 sayılı Yeknesak kurallardan açıldığını savunarak, 600 sayılı kurallarda atıf yapılabilmesine kara kılmışlardır(Kaya, 2005: 20).

1.maddeye göre, akreditiflerdeki metinler 600 sayılı kurallara tabi olacaktır ve bu açıkça belirtilecektir. Bu kurallar herhangi bir teminat akreditifi içinde geçerli olacaktır.

Standby L/C, Türk hukukunda teminat mektuplarında ve kont garantilerin yerine kullanılmak üzere uygulanmıştır. Yurt dışı ve Amerika mevzuatında bankanın teminat mektubu düzenlemelerin de ise yasal engeller olduğundan burada teminat akreditifleri kullanılmaktadır (Tumay, 2007: 85).

Teminat (garanti) akreditifleri, teminat mektuplarıyla ve kont garantiyle aynı işlevde olmasına rağmen hukuki açıdan birbirinden farklı vesaiklerdir. Genel olarak Türk hukukunda teminat mektupları garanti sözleşmesi anlamı taşımaktadır. Böylece bankalar bir risk yüklenirler, bu riskin doğmaması ya da sona ermesi gibi durumlarda teminat mektubu veren bankanın sorumluluğu kesin olarak sona ermektedir (Tumay, 2007: 85).

Bu akreditiflerde belge karşılığında ödeme yapılmaktadır. Eğer lehtar ödeme yapmadığında bunu yazılı olarak beyan etmesi durumunda bankanın belge karşılığında ödeme yükümlülüğü bulunmaktadır. Şartlı teminat mektuplarında yer aldığı gibi bu şartlar teminat akreditiflerinde de ibrazı gereken vesaikler şeklinde oluşmuştur.

İhracatçı borcunu ödemediğinde bunu amir ihracatçının belge ibrazından önce kesin bir şekilde likit olarak akreditif bankasına ispat ettiği takdirde bu belge sahte niteliği taşıdığından bankanın ödemeyi reddetmesi gerekmektedir.

600 sayılı kurallara göre zorunlu vadeli teminat akreditifleri olacağından, zaman kısıtlaması olmayan teminat mektubu verilmesi gerektiği durumlarda, uygulanırken otomatik olarak belirlenmiş süreler için uzatma koşulu içermektedir (Reisoğlu, 2009: 42).

1.8.11. Vadeli akreditif

Alıcı ve satıcı arasında yapılan satış sözleşmesinde akreditif ödeme bedelinin ibrazında değil, vesaik ibraz edildikten sonra belirli bir sürenin geçmesinden sonra satıcıya ödemesinin sağlandığı akreditif çeşitlerinden biridir (Yavuz, 2013: 63).

Dışarıya çıkan malın bedeli belgelerin muhabir bankaya ibrazı sırasında değil, ödeme zamanında ödenir. Ödeme zamanı hiçbir süre ile sınırlı değildir. Bu süre rahatça ne olduğu belirtilir ve tespit yapılabilir.

Vadeli akreditif, vadeli poliçeye fonksiyon bakımından benzeyebilir ama ondan farklıdır. İhracatçı bankanın kabul edeceği bir poliçe keşide etmek yerine, belli bir zaman sonra, görüldüğü üzere ödemeli bir poliçe keşide edecektir. Bunun uygulanması için, akreditif bankasının belgelerin ibraz edildikten 90 gün sonra akreditifteki tutarı ödeyeceğini soyut bir biçimde vaat etmesi gereklidir. Vadeli akreditiflerde bu süre taşıma süresine göre şekillenir. İthalatçı genellikle masraflarını azaltmayı amaçlamaktadır. Bu uygulamada oluşabilecek problem ise ithalatçının borçlu olduğuna dair belgenin olmayışıdır. Bu yüzden bankalar genelde ödemesi ertelemeli akreditiflerin açılması konusunda isteksiz durmaktadırlar (Yavuz, 2013: 63).

Vadeli akreditifler ithalatçıya mal bedeli için bir poliçe düzenlemeden belgeler eline geçtikten sonra ödeme olanağı sağlayan bir akreditiftir. Vadeli satışlarda ödeme süreleri, vesaik ibraz edildikten sonra konşimento veya fatura tarihlerinden itibaren başlamaktadır. Bunun yanında bir de ödeme vadesi vardır. Buradaki ödeme, ödeme zamanı geldiğinde işlem yapılır (Kaya, 2005: 41).

Vadeli akreditif ile kabul kredili akreditif arasında farklı noktaları vardır. Vadenin olmasına ilişkin yapılan işlemde bir poliçe olmayışı bu farkı ortaya koymaktadır. Yani ödeme belirlenmiş bir günde yapılır ancak bu dair bir vesaik bulunmamaktadır.

1.9. Akreditif İşlemlerinde Taraflar Arasındaki İlişkiler

500 Sayılı Kurallarda akreditif ilişkiler içerisinde akreditif bankası, amir, lehtar, teyit, ihbar, görevli ve rambursman bankası vardır.

1.9.1. Akreditif bankası

1.9.1.1. Akreditif bankası ve amir bankası

Akreditif bankası, amir bankanın akreditif açılımını onaylandığında ilke gereğince kendisine gayri nakdi kredi özgülmesi gerekmektedir. Akreditife uygun olup ve belirlenmiş vesaikler zamanında ortaya koyulursa, akreditif bankası akreditifte oluşan bedeli ödemektedir. Aynı zamanda bunu amire rücu etme görevini de yapar. Bu arada amir ile bankanın arasındaki ilişkideki yapılan anlaşma da; ödenmiş akreditif bedelini hemen zararı karşılamayıp nakdi kredi bazında dönüştürme olanağı da vardır(Bahtiyar, 2005: 92).

Akreditif bankası ve amir banka arasında her zaman bir vekâlet sözleşmesi bulunmalıdır. Genel olarak akreditif bankası akreditif açarken hak ve hükümlü olma yetkisinde üstlenmektedir. Vekâlete göre banka amirin gerekliliğini kabul etmiş bir durumda ise vekil olarak akreditif açabilir. Eğer bunlar yoksa akreditif açarken amirin yetkisine ihtiyaç duyulur.

Akreditif bankası lehtara akreditifi ulaştırmak için muhabir bankanın aracılığını kullanır. Eğer muhabir bankanın hatalı davranışlarından dolayı amir zarar görürse 500 Sayılı Kuralların 18. Maddesine göre burada akreditif bankası sorumlu tutulmamalıdır. 18 maddeye göre amirin yönergelerini yapmak için bankanın hizmet vermesinden yararlanması adına işi yaparken amiri riski kendisine ait yapılır. Akreditif bankası seçim yapsa bile karşılaşılan bütün talimatların yerine getirilmemesi durumunda hiçbir şekilde sorumluluk ve yükümlülük almama hakkına sahiptir(Bahtiyar, 2005: 92).

Yargıtay da yapılan eski kararda (HGK, 04.11.1964, 942/D 637 Adalet Dergisi, 1965sh.730 vd.) akreditif ve amir banka arasında bir vekâlet olduğunu akreditifin muhabiri seçerken BK 391/2. maddeye ilişkin amire sorumlu olduğunu kabul ettiği görülmektedir. Ama 500 Sayılı Kuralların 18. maddesinde akreditif bankası ile amir banka arasında sözleşmenin bulunduğu hiçbir zaman unutulmayacak ve olan sorumluluktan kurtulmak için BK 99. Maddesinde uygulanma durumu söz konusudur.

Akreditif bankası, akreditifte geçen uygunluk gereğince vesaikler ortaya koyulduğu zaman ödeme yükümlülüğü kendi tarafında olur. Amire de rücu hakkı doğabilmektedir. Amir malların defolu ya da istediği gibi olmadığını ya da vesaikleri almayı reddetme durumu gibi bir durumla karşılaşılırsa ödeme bedelindeki yükümlülük bundan etkilenmez. Bu duruma karşı olarak eğer vesaikler akreditifte geçen süre içinde ortaya koyulmamışsa amir bankasının ödeme yükümlülüğü bulunmamaktadır. Bu durumda amir rezerv olmayan diğer bankaya ödeme zorunluluğu bulunmamaktadır. Eğer akreditif bankası akreditifte geçen ödeme bedelini amir bankasının hesabından almış ise ödeme bedelinin geri ödemesi için dava açma hakkına sahiptir. Amirin oluşan bir neden ile ürünleri gümrükten çekmesi, vesaik akreditiflere uygun bir şekilde olmaması ürün bedelinin ödeme hakkı ortadan kalkmış değildir. Akreditif ürünlerle bir ilişkisi olmadığı için bu durum nu şekilde açıklanır. Ürünlerin gümrükten çekilmesi akreditif yerine satışı ilgilendirmektedir(Reisoğlu, 2007: 78).

İsviçre Federal Mahkemesinin belirtmiş olduğu (BGE 78 II 52) akreditif bankası vesaikleri amire bırakması ile akreditifte belirlenen bedelde telif hakkı doğmuş olur. Akreditifte geçen ödeme bedelini ihracatçıya ödeme yükümlülüğü yoktur.

1.9.1.2. Akreditif bankası ile lehtar

Akreditif bankası ile lehtar arasında yapılan sözleşmede bankanın akreditifte geçen şartlara uygun olduğunun vesaiklerini sunduğunda soyut bir borç ortaya çıkmış olur. Akreditif bankası amire vekâleten geçerliliği bulunmayan ya da ödeme bedelinin amir tarafından hiç bir şekilde yatırılmış olmadığı gibi bahanelerle ihracatçıya ödeme yapmaması söz konusu dahi değildir(Özalp, 2004: 65).

500 Sayılı Kurallara göre ise akreditif bankası ödenecek tutarı yatıracağı yeri bildirmek zorundadır. Ödeme yeri olarak ihbar bankasını tercih edemez. Ancak yer olarak atama şansı vardır. Eğer bir teyit bankası bulunuyorsa ödeme yeri olarak teyit bankası uygun görülmektedir. İhracatçı ödeme yapacağı zaman uygun vesaik ödeme yerine girmeden önce direk olarak akreditif bankasına başvurma durumu yoktur. Lehtar akreditif bankasına başvurmalıdır. Yüksek Mahkemeye göre (12.HD., 14.11.200, 16851/17397, YKD, Mart 2001, sh.377) teyit bankası ödeme yeri olma durumunda lehtarın öncelikle teyit bankasına başvuru yapması daha uygun olur. Teyit bankası karşılık olarak bir mazeretten dolayı ödemeyi yazmadığı takdirde lehtar bu durumda akreditif bankasına başvurma hakkı vardır(Özalp, 2004: 65).

1.9.1.3. İhbar bankası

İhbar bankası, akreditif bankası için diğer ülkelerde muhabir konumda olmaktadır. Bu konumda hiçbir sorumluluğu olmadığı gibi akreditif lehtara iletmekle görevlidir. 500 Sayılı Kurallarda mutlaka bir tane görevli banka gösterme zorunluluğu bulunmaktadır. Görevli banka, ihbar banka görevini de üstlenmektedir. Akreditifin doğruluğu onaylanmış ise teyit bankası bu durumda hem ihbar bankası hem de görevli banka olmuş olur.

1.9.1.4. Görevli banka

500 Sayılı Kuralların 10/a.b.i maddesi gereğince görevli banka, akreditif ya da teyit bankasına ‘ödeme yapılması, ertelenmiş ödemelerin yükümlülüğünün altına girme, poliçenin kabulü ve satın alma işlerini yapan bankadır’. Ancak 500 Sayılı Kurallarda görevli banka olarak geçmektedir. Bu şekilde geçse dahi görevi yalnızca yetkili bir banka olarak geçer. Ama bütün akreditiflerde görevli olduğu banka hangi yetkilere sahip olduğunu belirtmek zorundadır. Yalnız ödeme bazında yetkisi olan banka, akreditif bankası ismine hiçbir taahhütte bulunamaz. Buna rağmen bu yükümlülüğün altına girmiş ise doğabilecek risklerde kendisine aittir(Kostakoğlu, 2007: 95).

Görevli banka, akreditifte geçen bütün koşulları yüklenen bankadır. Bir akreditif bankası kendi konumunda kullanım göstermeyecekse tüm akreditif bankaları karşılığında görevli banka gösterme zorunluluğu bulunmaktadır.

Akreditif bankasına eğer görevli bir banka atanmaması durumunda bu durum 500 Sayılı Kurallarda belirtilmektedir. Bir akreditife görevli banka atanmadığı takdirde bunda hiçbir şüphe ya da tereddüt yok ise serbest satın alma akreditifi yoksa yalnız akreditif konumunda bir akreditif belgesi olmalı mıdır diye tartışılma durumu vardır(Kostakoğlu, 2007: 95).

500 Sayılı Kuralların 400 Sayılı Kurallardan farkı 13. maddesinde (b) ve 14. maddesinde (b) ve (d) fıkralarında vesaikleri görevli banka inceleyip, kabulü ve reddi, teyit bankası ve akreditif bankası ile beraber düzenlenip ibraz edilmiştir. Eğer görevli banka bu vesaikleri 7 gün içerisinde incelememiş olursa, bu banka ihracatçıya karşı hiçbir sorumluluğu bulunmamaktadır. Ayrıca vesaikleri kabul ya da reddetmesi durumunda da hiçbir sorumluluk teşkil etmemektedir. Bu durum 10/c maddesinde açık bir şekilde yazmaktadır: ‘Görevli banka, teyit bankası konumunda olmadığı süre içinde akreditif bankası, görevli banka ataması yaptığında bu banka

için vesaik olarak mal bedeli ödeme yapmak, ertelenmiş bedel ödemesi yükümlülüğünün altına girmek ve olan poliçe kabulü için hiçbir şekilde yükümlülük oluşturmamaktadır.’

Görevli konumundaki banka; akreditif bankası bu yetkiyi vermiş ise almış olduğu yetkiyi kullanmama gibi bir durum karşısında akreditif bankasına sorumlu tutulmaz. Vekâletin akdi çerçevesi içinde görevli banka bu yükümlülüğü üstlenmiş ise belgeleri incelememektedir. Bu yükümlülüğünü yapmadığı takdirde yalnızca akreditif bankasına sorumlu olacaktır.

1.9.1.5. Teyit bankası

- Genel olarak

Genel de ihracatçı kendi ülkesindeki bir akreditif bankasından doğrulama isteyecektir. Bu yüzden akreditif bankası ve herhangi bir ikinci banka ödeme bedelini üstleneceği gibi, ihracatçı amir olduğu ülkedeki yapılan düzeltmelerden veya olduğu ülkedeki mahkemelerin verdiği ihtiyati tedbir ve ihtiyati haciz kararlarından etkilenmediği görülmektedir. Ancak lehtar akreditifte geçen bedeli ödemek istemediğinde ülkesinde olan teyit bankasını dava etme hakkına sahiptir(Özalp, 2004: 77).

Akreditifte teyit edilse bile akreditif bankasında oluşan borcu teyit bankasının ödeme yükümlülüğü ya da taahhüdü yoktur. Teyit bankasının asli ve bağımsızdır. Bu yüzden teyit bankası ikinci bir akreditif bankası konumuna sahiptir.

Yargıtay da (12.HD. 14.11.2000, 16851/17973, YKD, Mart 2001, sh.377) ‘‘Teyitli olan bir akreditif , akreditif bankası yanı sıra teyit bankası olduğu konumda asli ve bağımsız yükümlülüğe sahiptir. Aynı şekilde akreditifte olduğu gibi ihracatçıya karşı olarak bağımsız ve asli borç sözü altına girmektedir. Yani ikinci akreditif bankası konumdadır’ ’denilmektedir.

- Teyit bankası ve lehtar

Lehtara akreditif bir icap olarak görülmektedir. Lehtar tarafından kabul görülmesi için açık ya da zımni olması gerekmektedir. Lehtar tarafından kabul edilip, akreditif olarak da uygun görülmüş vesaikler ibraz edildiğinde teyit bankasının geçen bedel tutarını ödeme sorumluluğu oluşmuş olur. Yargıtay (11.HD. 10.02.1977, 1976/5881, 1977/558, YKD 1978, sh.1319)‘lehtarın uygun bir zamanda reddetmediği durumda teyit mektubunun kabul edilmesine gerek kalmadan hüküm ifade edebilir. Çünkü teyit bankası gerek işin diğer işlerden

ayırان niteliği gerekse hal ve makam açısından belirgin bir kabul beklemediği' sonucuna varılmaktadır. Teyit bankasının akreditifte geçen meblağın ödendiğine dair akreditif bankasında sözünden dönüp dönmediği lehtar tarafından pek bir önem teşkil etmez.

- Teyit bankası ile akreditif bankası

Bu iki bankanın arasındaki olan ilişki vekâlet üzerine kuruludur. Burada İsviçre Federal Mahkemesi de bir vekâlet ilişkisi içerisinde dir. Akreditif bankası vekâlet vermektedir. Teyit bankası ise teyit vermekle sorumludur demektedir (BGE 78 II 50).

500 Sayılı Kurala göre de (md.9/c) 'Akreditif bankası diğer bankaya teyit ekletmek için sorumluluk verdiğinde diğer banka vereceği bu teyit de hazır olmadı anlaşıldığında, hiçbir şekilde geciktirmeden akreditif bankasına haber vermesi gerekmektedir'.

İhracatçıya ödeme işleminde bulunan teyit bankası da akreditif bankasına karşı sözünden geri dönme hakkını elde etmiş olur. İsviçre Federal Mahkemesi teyit bankasının rücu hakkını IBK 402/1, TBK 394/1 maddesinde varmaktadır (BGE 78 II 50).Buradaki fıkraya göre teyit bankasının yapmış olduğu bütün harcamaları akreditif bankasının ödemesi gerekmektedir.

- Teyit bankası ve amir bankası

Amir bankası ve teyit bankası arasında bir ilişki bulunmamaktadır.

1.9.1.6. Rambursman bankası

Akreditiflerde genellikle çok karşılaşılan ödeme de bulunan bir bankanın akreditifte geçen bedel tutarını üçüncü bir bankadan (rambursman bankası) istemesine yer verilmektedir. Akreditif bankası ve rambursman bankası arasında bir vekâlet işlemi söz konusudur. Burada akreditif bankası, rambursman bankasına vekâlet verdiği için ödeme yetkisine de sahip olmaktadır. Ancak akreditif bankası istediği zaman bu yetkiyi geri alabilmektedir(Reisoğlu, 2007: 69).

Rambursman bankasındaki yetki işlemi devam ettiği sürede talep bankası ödeme yapmayacağını bildirdiğinde banka rambursman bankasına karşı olarak bir hakka sahip değildir. Bu duruma karşılık olarak rambursman bankası akreditifte gösterilmiş ise, akreditif bankası rambursman bankasından talep etmesini isteyebilir. Eğer rambursman bankası ödemezse yükümlülük akreditif bankasına geçer(Reisoğlu, 2007: 69).

1.10. Akreditifte Vesaikler

UCP 600, akreditifte olan asıl sözleşmenin ya da diğer sözleşmelerin ayrı ayrı incelenip ele alınmasıdır. Akreditifte herhangi bir sözleşmeye ulaşıp o sözleşme üzerinden gidilse bile bankalar bu sözleşme ile ilgilenmezler. Hatta bu sözleşmeye bağlı bile değildirler (Polat, 2008: 212).

Belgelerin incelenmesi dört tane esas alınmış kontrolle başlamaktadır:

- Yeknesak Kurallara uyumlu
- Akreditifte geçen bütün koşullara uyum
- Sayısal bütünlük (eksiksiz olarak yapılmış ibraz)
- Vesaik hepsi birbiriyle uygunluk

1.10.1. Ticari fatura

Malların ihraç edilmeden önce yapılmasında önceliği olan vesaik ticari faturadır. İhracatçı akreditif açıldıktan ya da sözleşmeyi yaptıktan sonraki süreçte ürünlerin kalite, ambalaj, fiyat, miktar, tutar gibi koşullarda herhangi bir değişikliğe uğramamış ise, proforma faturada geçen bilgiler aynı kalmaktadır. Eğer koşullarda bir değişme yaşanmış ise yapılan değişmelere aynı şekilde ticari faturada da düzenlenir(Güven, 2002: 122)

Ticari fatura diğer vesaikler içinde temelini oluşturmaktadır. Burada sigorta poliçesi, menşe ve dolaşım belgesi, ticari fatura gümrük beyannamesi ve konşimento temel oluşturacak şekilde esas alınarak vesaikler hazırlanmaktadır. Proforma faturalar ya da buna benzer biçimde hazırlanmış faturalar akreditif izin verdiği sürece kabul edilir(Güven, 2002: 122).

Akreditifte ticari fatura ihracatçı tarafından, amir adına düzenlenmiş olmalıdır. Faturada yazılan ürün tanımı ile akreditifte geçen ürün tanımının aynı olması gerekmektedir. Sevk edilen malların tanımı faturada geçen tanımı yansıtmak zorundadır. Örnek verecek olursak, iki tane mal tipi belirleniyor bunlar; 10 tane kamyon ve 5 tane traktör. Akreditif sevkiyatın bir kısmını yasaklamadığı şekilde yalnızca 4 tane kamyon sevk edebileceğini gösteren fatura kabul edileceği anlaşılır. Faturada her zaman gönderilen ürünlerin değerini göstermek zorundadır. Ödenen bedelin para cinsi akreditifte geçen para cinsiyle uyumlu olmalıdır. Akreditifte gerek olmadığı süre içinde faturada tarih ya da imzanın olması şart değildir(Güven, 2002: 122).

1.10.2. Çoklu taşıma belgesi (multimodal)

Ürünler birden fazla taşıma şekliyle taşınır. Çok şekilli taşıma belgesi, bu şekilde taşınmasına izin veren faturadır. Vesaikte nakliye yapanın ya da multimodal taşıma yapan kişinin adının geçmesi gerekmektedir. Ayrıca acenteler tarafından da vesaik imzalanması ve onaylanması da gerekmektedir. Konşimentoda da vesaik de geçen yükleme tarihleri ve teslim alma tarihleri yazılmalıdır.

Konşimento

Konşimento adı ne oluştursun,

- Taşımacının, taşıma adına acentenin ismi, kaptan ya da kaptan adına acentenin ismi vesaikte kesinlikle geçmelidir. Burada taşımacı, kaptan ayada bunların adına acente imza atmış ise bu imza taşımacı, acente ya da kaptana ait imza olarak anlaşılır. Eğer imzayı acente atıyorsa bunu kaptan ya da taşımacı adına attığını belirtmesi gerekmektedir.
- Akreditifte belirtilmiş olan yükleme limanında bir başka gemiye yüklerken o geminin ismini belirtmesi gerekmektedir. Bu basılmış kayıtla gösterilebilir. Başka bir şekilde gösterilmek isteniyorsa malların yüklendiği tarihi yükleme kaydında işleyerek gösterilebilir.
- Konşimentoda yükleme kaydında geçmesi gereken herhangi bir tarih belirtilmediğinde belgenin düzenlenme tarihi alınacaktır. Eğer yükleme kaydında bir tarih yazıyorsa bu sefer yükleme tarihi bu tarih olarak belirlenecektir.
- Konşimentoda gemide geçen isim 'intendedvessel' ise yüklemenin fiilen yapıldığını ve yükleme tarihini ayrıca geminin isminin belirtildiği bir yükleme kaydında geçmesi gerekmektedir.
- Akreditifte yükleme limanından boşatma limanında yapılan gönderme gösterilmelidir. Eğer konşimento da yükleme limanı, yükleme limanı olarak gösterilmemekteyse ve 'intended' kaydı var ise akreditifte geçen yükleme limanında yükleme yapılan tarihi ve geminin ismi belirtilip yüklemeyi kayıt altına alınması gerekmektedir. İsmi belirtilmiş bir gemi, yükleme yapıldığı konşimentoda basılmış olarak belirtilmiş olsa bile bu hüküm uygulanır.
- Konşimento tek ve asil olmalıdır. Eğer birden fazla konşimento varsa tam takım olarak belirlenmelidir.

- Taşıma yapılan bütün koşulları ve taşıma şartlarını içeren bir kaynakla ilgi kurmalıdır. Taşımada geçen içerikte inceleme yapılmamıştır.
- Charter party olduğuna dair hiçbir kayıt ya da belge belirtilmemelidir(Polat,2008; 209).

Bu maddeye göre akreditifte geçen yükleme limanından boşaltma limanına kadar geçen süre de yapılan taşıma işlemlerinin bir gemiden boşaltma yapılarak diğer gemiye yüklemesi anlamını taşımaktadır.

- Konşimentoda taşıma tanımının aynı olması kapsamında malların aktarma yapılacağını ya da yapılabileceğini belirtmektedir.
- Eğer akreditif aktarmayı gerçekleştirme konusunda yasaklamışsa malların bir konteyner, trey ya da lash teknelerinde gönderildiğini kanıtladığı zaman aktarma yapılacaktır. Konşimentoda yapılabileceğine dair kabul de edilir(Polat, 2008: 209).

Konşimentoda taşıma yapılırken bu hakları gizli tutma ibreleri dikkate alınmaz.

Denizyolu taşıma senedi

Deniz konşimentosu kıymetli evrak olarak görülmektedir. Gemi işletmesi adına yetkili olan acente ya da kaptan malları taşımacıya verdiği malların taşındığına dair kabul edilen belgedir. Bu belge malın mülkiyetini de belirtmektedir.

Malların mülkiyetinde el değiştirme durumu ciro yoluyla olmaktadır. Diğer belgelerden en önemli farklılığı budur. Konşimentonun en temel iki görevi ise teslim ve yüklemedir. Konşimentonun garanti ettiği işlemler istenilen şekilde malın teslim edileceği ve malın yüklenmesidir (Özalp, 2004: 172).

Genel olarak üç tane çoğaltılmış yazılı belgeler düzenlenmektedir. İlk nüsha işlem görüyorsa diğer iki nüsha geçersiz sayılmaktadır. Bu üç nüshanın düzenlenme amacı kaybolma riskinde diğer nüshaları kullanmaktır.

Ürünlerin yüklendiğinde teslim aldığı belirtilen konşimentoya tesellüm konşimentosu denir. Bu belge de 'yüklemek üzere alınmıştır' diye ibaresi geçmektedir. Ürünlerin yüklendiğini gösteren ibarede 'mallar yüklenmiştir' yazılı yükleme konşimentosudur.

Malların ayırma da tabi tutulmaktadır. Malların kusurlu olup olmadığını temiz ve kirli olarak ayırt edilmektedir. Malın ambalajında kusur varsa bu kirli konşimentodur eğer kusur yoksa bu da temiz konşimento olarak geçmektedir.

Charter party konşimento

Konşimento da geminin tamamını ya da belli bir kısmını deniz taşımacılığına ayıran belgedir. Akreditifçe açıkça belli edilmiş ise kullanılabilir. Charter party konşimento bir süre zarfında yapılmış ise buna 'time charter'denir. Eğer bir sefer için yapılıyorsa 'trip charter' sözleşmesi denilmektedir.

Charter Party konşimentosu yalnızca taşıyan ve gönderen arasındaki ortaklık ilişkisini düzenlemektedir. Kırkambar konşimentosundan ayıran özelliği de budur. Kırkambar konşimentosu taşıyan ve taşıyan arasındaki ayrıca taşıyan ve gönderilen arasındaki ilişkiyi de belirlemektedir.

Havayolu Taşıma Belgesi

Akreditifte geçen kalacak olan hava limanında ve varmakta olan hava limanı arasında yapılan taşıma, bir uçaktan diğer uçağa tekrardan yükleme yapmak anlamına gelmektedir. Burada kullanılan vesaikler havayolu taşımacılığında kalmaktadır. Uluslararası Havayolu Taşıma Birliği (IATA) belirlediği kurallar ve üyeleri için taşınacak olan mallara düzenlene bir belgeye sahiptirler.

Havayolu firması havayolu taşıma vesaikini set biçimde hazırlamaktadır. Burada üç adet nüsha bulunmaktadır. Geriye kalan diğer nüshalar havayolu içinde geçen yazışmalar için kullanılmaktadır. Özgün nüsha:

- Alıcı
- Sevk eden işletme
- Düzenleyen taşıyıcı için düzenlenmektedir.

Bizde geçen mevzuata göre havayolu taşıma vesaiki kıymetli evrak olarak görülmemektedir. Bu durumda malı da teslim alamamaktadır. Bu yönünden deniz konşimentosundan farklı olmaktadır. Makbuz niteliği taşımaktadır.

İki türlü olmaktadır:

- Master Airway Bill: Taşıtana ve alıcıya kargo olarak gönderildiği için havayolu üzerinden düzenlenmektedir.
- House Airway Bill: taşıma işi ile uğraşmakta olan komisyoncular aracılığıyla düzenlenmektedir.

Karayolu, Demiryolu veya Karasal Suyolu Taşıma Belgeleri

Akreditifte demiryolu, karayolu ya da iç su yolu taşımacılığında geçen maddelere hiçbir ayırım yapılmamıştır. Bu belgenin kabul olabilmesi için yapılacak şartlar vardır. Bunlar;

- Vesaik ürünlerin taşındığını ya da gönderildiğini bildirip teslim aldığına dair göstermesi gerekmektedir.
- Vesaikte nakliyecinin ismi geçmelidir.

CMR (Convention Merchandises Routiers)

Bu belge karayolu taşımacılığında kullanılmaktadır. CMR, konvansiyon hükümlerinde taşıma yapacağını bildirmektedir. CMR bildirgesini taşıma karayolu yapmaktadır. Taşımaya konu olacak mal eşya değildir. O eşyanın ücrete tabi tutulmalıdır. Ayrıca uluslararası bir taşıma gerçekleştirilmelidir.

Anlaşmaya göre uluslararası bir taşıma işlemi olabilmesi için yükleme ülkesi ve teslimat ülkesi iki ayrı yerde olması gerekmektedir. Aynı ülke içerisindeki olan taşımalar uluslararası taşıma sayılmamaktadır. Türkiye CMR anlaşmasına taraf olmaktadır. Malın istenildiği kullanılmasını temsil etmez ve ciro edilmemektedir.

Havayolu konşimentosunda olan üç özgün nüsha şeklinde düzenlenmektedir:

- Taşımacıda kalmaktadır,
- Sevk edene gitmektedir,
- Mal ile beraber gitmektedir.

Vesaiklerin düzenlenmesi ise;

- Malın sigortada olduğunu gösterir,

- Taşıma sözleşmesinin yapılmış olduğunu gösterir,
- Taşıyıcının malları kusursuz bir şekilde aldığına göstergesidir.

Posta ve Kurye Makbuzu

Posta idaresi ile verilen malların posta yoluyla gönderilip teslim alındığını gösteren makbuzdur. Hiç bir şekilde sahiplik ifade etmemektedir. Bu sebeple makbuzlarda genellikle bankanın adı yazmaktadır.

Posta kurumu ürünleri ithalatçıya direk olarak göndermektedir. Burada bir banka aracılığı var ise, ürünlerin kontrolünü sağlamak amaçlı makbuzda ihracatçı bankasının adı geçmektedir. Daha sonra mallar bankanın postaya yazmış olduğu teslim emrinin verilmesi ile ithalatçıya devredilmektedir (Kemer, 2005: 440).

Navlun Komisyoncu Aracılığı İle Düzenlenmiş Taşıma Belgesi

Uluslararası Nakliye Acenteleri Birliği Federasyonu (FIATA) kullanıma uygun şekle sokulan ve taşımak için teslim alınmış ürünlere verilen makbuzdur. Bu yüzden içerik olarak taşıma sözleşmesi niteliği yer almamaktadır. Mallar varış noktasına teslim edilirken belgede adı geçen alıcıya verilmektedir.

Teslim eden kişi ya da kurum vesaiki düzenlenmekte olan taşımacılık acentesinin (Freight Forwarder) şubesi ya da muhabiridir. Taşımacılık acentesi aynı yere gidecek olan malları gruplandırarak toplayıp seçtiği firmaya teslim etmektedir. Nakliyeciler kendi bünyelerinde olan konteynerlarını kullanabilmektedirler.

FIATA belgeleri iki tanedir. Biri FIATA FCR (Forwarder's Certificate of Receipt) ve FIATA FCT (forwarder's Certificate of Transport) tır.

- FIATA FCR: Alıcının emrinde olan bir belgedir. Bu belgede malları alıcıya forwarder teslim eder. Malları teslim ederken iyi olduğunu tespit edip kontrol altına aldığına belgelemektedir. İsmine düzenlenmektedir. FIATA FCR, ciro edilmemektedir. Varış noktasındaki nakliye acentesi özgün nüshayı ibraz ederken malları belgede ismi geçen alıcıya vermektedir.
- FIATA FCT: Bu belge emir üzerine yazılmaktadır. Takım biçimde düzenlenmektedir. FIATA FCT, ciro edilmektedir. Burada malları orijinal nüshayı veren alıcıya ya da ciro yapan şahısa verir.

FIATA belgesi olarak Combined Transport Bill of Lading bulunmaktadır. Bu belge FIATA tarafından hazırlanmaktadır. Konşimento arasında yaptığı işlem birleşik taşıma olarak geçmektedir. Bu konşimentonun diğer deniz konşimentolarından farkı şunlardır;

- Yükleme ve boşaltma yerleri adına teslim alma ve etme yerleri diye geçmektedir. Bu belgede geçen liman ve yer isimlerinin yazılması için dört tane boşluk bırakılmaktadır.
- Geminin ismi belirtilmiş bir yükleme yapılması yerine, malların teslim edileceği yere giderken birçok taşıma etabından geçerek taşınacağı yer için doğrulanmaktadır.
- Belge gemi sahibi olan bir denizcilik firması yerine var ise navlun komisyoncusu yok ise birleşik taşımadan sorumlu olan kişi tarafından düzenlenmesi gerekmektedir.

FIATA FCR makbuzlarında bazen sadece FCR yazan makbuzlarda piyasada bulunmaktadır. Bu makbuz FIATA de oluşan standartın dışında kalmaktadır. Taşımacıları kendi aralarında kullandıkları formlarla oluşan karayolu taşıma belgeleridir.

Temiz Taşıma Belgesi

Ürünler teslim alınırken dış görünüşüne bakılarak iyi bir durumda alınır. Malların yükleme sürecinde de temiz konşimento olarak geçer. Gemi yüklemesindeki belgede clean on board kaydı bulunmaktadır. Ama konşimentonun temiz olduğunu bu kayıttan anlamamız gerekmemektedir. Çünkü bazen bu kaydı belge de bulundurma zorunluluğu yoktur. Eğer konşimento da mallar kusurlu ise bunu belirten bir kayıt bulunur. Böylece o malın kusurlu olup olmadığını malın kaydında kusurlu ibaresinden anlayabiliriz.

Başka bir biçimde ifade edilecek olursa konşimento da clean on board kaydı bulunmasının istendiği halde yalnızca on board olarak geçmesi o malın iyi bir dış görünüşte ve kusurlu olmadığını bildirgesidir.

Sigorta Belgeleri

Uluslararası bir ticaret yapıyorsa ve mallar bir yerden başka bir yere taşıyorsa bu taşınmada yaşanabilecek bütün risk ve olumsuzlar için malların sigorta yapılması gerekmektedir. Gümrük işlemlerinin daha iyi yapılabilmesi ve güven dolu bir taşımacılığın

olması için malları sigortalamak en sağlıklı bir işlem olma niteliğini taşımaktadır. Aslında bu yasal olarak yapılmasının zorunluluğunun dışında iki tarafın birbirlerine güven çerçevesi içinde alışveriş yapmaları uygun olacaktır.

Uluslararası ticarete yapılan sigorta sadece taşımada gerçekleşebilecek riskleri değil, bazı ek olarak oluşabilecek riskleri de kapsamaktadır. Sigorta belgesinde malın sigortalandığı belirtilmektedir. Riskleri güvence altına aldığına da kanıtı niteliğindedir. Eğer bir hasar oluşursa sigortacı bu hasar da oluşan bedeli tazmin etmektedir.

Dış ticarete genellikle kullanılan sigorta belgeleri;

- Sigorta poliçesi: Bu belgeler arasında yaygın olarak kullanılan sigorta poliçesidir. Bunun sebebi ise hukuksal anlamda en geçerliliği bulunana belge olmasıdır. Hukuki açıdan bakacak olursak her iki tarafın hak ve sorumluluklarının gösterildiği yazılı bir belgedir. Poliçede geçen hak başka bir kişiye devredilmesi uygun görülmektedir. Sigorta da geçen konu, sigorta edenin adı ve sigortanın ismi, başlama ve bitiş tarihi, taşımada geçen aracın adı, riskler, tutar, ödeme detayı, kesinti bilgileri gibi birçok konu sigorta poliçesinde geçmektedir.
- Sigorta belgesi: Sigorta belgesinin diğer bir adı sigorta sertifikası olarak da geçmektedir. Bu belge sigorta poliçesi ile bağlı olmaktadır. Sertifikadaki boş olan formları ilk olarak sigortalı, ikinci olarak da sigorta şirketi imzaladıktan sonra kayıtlara geçilecektir. Yapılan işlemde akreditif sigorta belgesini istiyor ise sigorta poliçesi verilmektedir.
- Kuvertür notları: sigortada olan komisyoncu tarafından bu belge düzenlenmektedir. Burada sigortanın yapılacağını bildirmektedir. Sigorta sözleşmesi düzenlendiği anda geçerli olmayabilir. Be belgede alınan notlar hiçbir şekilde sigorta belgesi niteliğinde görülmemektedir.

Sigorta belgeleri devredilebilir niteliğindedir. Emir alınarak ya da hamili üzerine yazılı olarak da düzenlenebilirler.

Akreditif e bakıldığında sigorta kapsamında olan risklerden söz edilmemiş ise nasıl ibraz edilmişlerse o şekilde kabul görürler. Olası risklere karşı sigorta istenip bunlar yapıldığında risk kaydını taşıyan belge olarak kabul edilir.

1.11. Akreditifte Yer Alan Bilgiler

Belgede malları gönderen kişinin akreditifte geçen lehtar olması gerekli değildir. Akreditifin açılması için verilen emir üzerine alınan teklif formunu ithalatçı bankasına verir. Bu form günümüz teknolojisinde elektronik ortamda da gönderilebilmektedir. Bu form dışında bankanın istediği ek olarak gerekli belgeler varsa bunu da iletmesi gerekmektedir. Formun içeriğindeki yer alması gerekli olan bilgiler ise;

- Alıcı ve satıcı
- İhbar bankası
- Akreditifte uyulması gereken kurallar
- Akreditif çeşidi
- Teslim şekli
- Yüklenen liman ve boşaltılan liman
- Taşıma yapan araç
- İbraz için gerekli olan belgeler
- İbraz yeri ve vadesi
- Özel koşullar
- Sigorta yapacak olan kişi ya da kurum
- UCP'ye göre belgeler gerçek olup olmadığının doğruluğundan sorumlu olmaması
- Teyit durumu
- Masraflar

Akreditifte geçmiş olan bütün bilgilere dayanarak ithalatçının bankası ihracatçıya bildirmesi için ihracatçının bankasına elektronik ortamdan swift şeklinde mesaj gönderir. Akreditif mektubunun birçok ismi vardır. Bunlar; akreditif metni, küşat mektubu, akreditif küşatı gibi isimlerden oluşmaktadır. Bu isimler ile belgelerde karşımıza çıkabilirler.

Akreditifli ödeme de en önemli konu akreditif metnidir. Ödeme detayları açık ve net bir şekilde belirtilmelidir. Akreditif metninde yer alan numaralar yanında yer almış olan başlığın uluslararası kodu olarak geçer. Bu numara her zaman bankalar için standarttır.

1.12. Akreditifte Oluşabilecek Riskler Ve Önlemleri

İhracatçının Akreditifinde Dikkat Etmesi Gereken Konular Nelerdir?

Akreditif açılırken, belge hazırlanırken ve bu belgeler incelenirken birçok operasyonel riske maruz kalabilir. Akreditif ihracatçı ve ithalatçı arasında ürün ve hizmetin gerçekleştirdiği belgelerin verilen zaman içinde ihbar, teyit ve ya görevli bankaya ödemenin yapacağına dair verdiği bir taahhüttür. Yani şartlı bir banka taahhüdüdür.

Bütün ülkelerde akreditifler ICC'nin (Uluslararası Ticaret Odası) Yeknesak Kurallarının UCP600 broşürüne ait olarak akreditif açılır. Bu kurallar Türkiye'de 01.07.2007 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

UCP600 açılımı ise Uniform Customs and Practice for Documentary Credits – Akreditif İle İlgili Usuller Ve Uygulama Kurallardır.

Akreditif Analizi Ve Checklist

Tarafların tanımı: İşletmenin adı, ünvanı ve yeri doğru olmalıdır.

Teyit: akreditifler teyitli olması gerekmektedir. Teyit değil ise bu akreditifin sınırları olmalıdır. Akreditiften yaralanmayı yasaklayacak birkaç şartın olması akreditifin yararına olmaktadır.

Mal tanımı: malların tanımı ve modelleri akreditifte geçen tanım ve modelle uyumlu olması gerekmektedir.

Fiyat: toplam tutarla ürünlerin birim fiyatları daha önceden anlaşıldığı fiyatla aynı olmalıdır.

Tutar: toplam tutar akreditif işlemlerindeki bütün masrafları kapsar.

Ödeme şekli: akreditif sight, belgelerin ortaya çıkarılmasından ya da vadesinde olmalıdır. Poliçenin kimin üzerine olması için verilen kararın uygulanması gerekmektedir. Burada ya ithalatçının bankasına ya da banka üzerine yapılmalıdır.

Sigorta: sigorta sorumluluğu belirlenmiş olmalıdır. Alıcı sigortadan sorumlu olacak ise miktarı ve sigortanın cinsini belirtecek bir kanıtının olması gerekir.

Teslim şekli: teslim şekli açık, net ve doğru yazılmalıdır.

Yükleme tarihi: ürünleri istenilen zamanda yüklemek gerekmektedir. Var olan durumda ürün olmalı ve üretime en iyi zamanda yapılmalıdır.

Taşıma masrafları: ilk olarak taşıma şeklindeki masrafların nasıl ödeneceğine karar verilmelidir. Peşin olarak mı yoksa sonradan ödeme yapılacağına dair net bir sonuca bağlanmalıdır. Bu masrafları kimin ödeneceği belirlenmelidir.

Kısmi yükleme: yükleme bir seferde mi yapılmış yoksa birçok şekilde mi yapılmış bunun bildirilmesi gereklidir.

Aktarma: ürünler taşıma sırasında başka bir gemiye aktarımı yapılıp yapılmayacağını belirtme durumudur.

Vesaikler: akreditif koşulunda geçen bütün belgeler istenildiği sürede düzenlenmelidir.

Vesaik ibrazı: 'Bankaya ödeme için belgelerin ibrazına yeterli süre var mı yok mu?' sorusu sorulmaktadır.

Akreditif vadesi: akreditif şartlarına uymak için akreditifin süresinin geçmemesi ve kullanım zamanının bitmemesi gerekir.

Özel şartlar: 'akreditifte belirlenen şartlar dışında isteğe bağlı başka şartlar var mı?' sorusu sorulur.

1.13. Akreditifte Oluşan Operasyonel Hatalar

İlk olarak swift kodu hatalı ve yanlış girilmesidir. Böyle bir durumda ödeme başka bir bankanın hesabına geçer. Bu parayı alacak kişinin alamamasına ve yanlış hesap oluşmasına neden olmaktadır. Bu akreditif için büyük bir hatadır. Banka açısından bakılırsa hatadan kaynaklı itibar sarsılması yaşanabilir. Müşterilerine karşı ise zor duruma düşmektedir.

Documet Required'da geçen satıcının ismi hatalı yazıldığında akreditif bedelinin ödenmemesi durumu görülmektedir. Mal fiyatlarındaki değişikliği artı eksi %10 diye hesaplanır ise bu akreditif hatalı olma oranını düşürmektedir.

Alıcının bankası akreditif işlemindeki belgeleri rezervsiz olarak yaparsa ve bu belgeler aslında rezerv olarak mevcutsa oluşacak hata kapısını açmış olur. Hatayı yapan banka olmakla beraber bu riskleri de kendi üstlenmektedir. Ama bu sorumluluğundan feragat edebilir. Alıcının

bankasına belgelerin kabulü gelmediği takdirde ödeme yapmak zorunda değildir. Bu ödemeyi teyit devam ettiği için satıcının bankası öder. Buda satıcı banka için büyük bir risk taşımaktadır.

Akreditifteki bütün vesaiklerin kaybolma ihtimali çok büyük bir risk taşımaktadır. Ödeme yapılabilmesi için vesaiklerin tam olması ve ibraz edilmesi gerekmektedir. Katılım bankalarında yapılan işlemlerin indirimli olması risk olanağını yükseltmektedir. Banka indirimli ibaresini gördüğünde bu akreditif ödemesini yapmayabilir.

Akreditif zamanı ile yükleme zamanının aynı olması gerekir. Vadenin yükleme vadesinden kısa olması risk taşımaktadır. Akreditif zamanı, belgelerin ibraz edilme günü ancak yükleme gününden sonra yapılır.

Operasyonel riskler arasında komisyon hesaplarının hatalı yazılması, gün-ay-yıl olarak yazılmayıp yanlış yazılması ve işlemlerde yapılan masrafların yanlış yazılması yer almaktadır.

Rambursman yetkisinin gönderildiği ancak ödeme hesabında fonların unutulması, paranın geçmeyip backvalue ödemenin yapılması banka için büyük bir risk özelliğini taşımaktadır. Bu bankanın likidite de sorun yaşamasına neden olmaktadır.

Rotatif akreditiflerde örnek verecek olursak; 120.000.000 dolar bir rotatif akreditife sahibiz. Aylık dönemlerle 30.000.000 dolar kullanıyoruz. Böylece dört tane akreditif açmayı tek akreditifin riskini 30.000.000 dolar yapıyoruz. Ayrıca kümülatif rotatif akreditiflerde vardır. Bu akreditiflerin giriş ve çıkışları eşit değildir. Vadeleri de değişkendir. Düzenlemeleri yapılırken hatalar da yapılmaktadır. Bu hatalar bankalar için büyük risklere yol açmaktadır.

May Add Akreditifler piyasada görmek mümkün olabilmektedir. Bunlar teyitli ve ya teyitsiz akreditifler dışında olan akreditiflerdir. May Add Akreditifler UCP600 kurallarına göre teyitli sayılmaktadır. Teyitli bankalarda olduğu gibi hesap bankasının doğru ve açık yazılması gereklidir. Ayrıca limitinde doğru yazılması gerekmektedir.

SWIFT sisteminin çökme riski operasyonel olarak geçmektedir. Sistemin düzgün çalışması ve takip edilebilmesi için gerekli güncellemelerin yapılması şarttır. Bu sistemi takip eden grup bir durum olduğunda hemen müdahale ederse riski en aza indirgemiş olurlar.

Her işlemin bir gayri nakdi riski bulunmaktadır. İşleme satın alma durumu var ise bu riskin nakdi riske dönme ihtimali vardır. Bu da operasyonel risk olarak görülmektedir.

Akreditifte yükleme verilen zaman içinde kısım kısım yapılması koşulu olmaktadır. Yüklenen kısım zaman içinde kullanılmamışsa o kısım ve onu devamı olan herhangi kısım akreditif kullanımı açısından son bulmaktadır.

Bir banka çalışma saatleri dışında gelen ibrazları kabul etmek zorunda değildir. Bir bankanın bazı yükümlülük ve sorumlulukları üstlenmez. Bunlar;

- Belgelerin gerçek olup olmadığı
- Belgelerin yeterliliği
- Belgenin hukuki etkisi
- Belgeye sonradan eklenen özel ve genel şartlar
- Belgenin adına malların ve hizmetin mevcut olup olmadığı
- Miktarları
- Ambalajı
- Kalitesi
- Ağırlığı
- Navlun komisyoncusunun, alıcının ve malları sigorta eden kişinin niyetinin iyi olup olmadığı ve mali durumu

Görevli banka ibraza uygun olduğu belgeleri amir bankaya ya da teyit bankasına gönderir. Görevli banka satın almış olsun olmasın belgeler görevli banka ve amir banka arasında ya da teyit banka ve amir banka arasında ibrazı karşılmalıdır. Ayrıca görevli banka ramburse edilmelidir.

Bankalar teknik terimlerde yapılacak hatalardan dolayı sorumluluk üstlenmemektedir. Akreditifte geçen koşulları çevirmeden direk iletebilmelidir.

1.14. Operasyonel Risklerin Önlenmesi

Bankalarda iş gücü bulundurması, çalışanlarının yeterli donanıma sahip olması gerekir. Doğru bir eğitimle çalışanlar bilinçlenmelidir. Banka çalışanları işlemleri yaparken dikkatli ve sorumlu olmalıdır. Böyle yapılarak operasyonel risklerin minimuma indirilir.

Banka müşterilerinin de bilinçlenmesi doğru bir yaptırım olmaktadır. Bankanın çalışanları dışında müşterilerine de eğitim verilmesi gereklidir. Müşterilerin bilinçli olması iki

tarafın sorumluluğunu bilmesi dikkatli olmasını sağlar. Bu yüzden hata payının da düştüğü görülecektir.

SWIFT sistemlerini kontrol eden bir denetimin olması gerekmektedir. Bu konu en önemli konulara arasında ilk yeri almaktadır. Bilgi işlemin kendini her zaman yenilemesi ve geliştirmesi gerekir. Güncel yazılımları takip edip gerektiğinde satın almalıdır. Böylece akreditifte doğabilecek hataları da azaltmış olur. Bu sistemde yapılan güncellemelerle akreditiflerin çıkışlarında hata olmaması için çaba gösterilmektedir.

Bankalar kendi aralarında limit beklerken doğru olarak kodlanmış uyarı sistemlerin hatayı en az indirgemesi beklenmektedir. Limitlerin doğru ve net bir şekilde belirlenmesi hazinenin düzgün çalışmasıyla doğru orantılıdır. Likidite sorunu ortadan kalkmış olur.

Risk yönetimi bölümünün her zaman iyi ve düzgün çalışması gereklidir. Bankadaki işlemleri takip etmek ve sorunların giderilmesinde büyük bir sorumluluk üstlenmektedir. Dış ticaret uzmanların bir sorun olup olmadığını anlamak için müşteri ziyaretleri yapması gerekmektedir.

Evraklar ve belgeler vadesinde temin edilmesi ile akreditifte geçen koşulların yerine getirildiğinin göstergesidir. Bankanın iç denetiminin her zaman güçlü olması gerekmektedir. Teftiş eden kurul akreditifteki giriş ve çıkışları detaylı bir şekilde incelemesi gerekmektedir.

İKİNCİ BÖLÜM

AKREDİTİFİN HUKUKİ NİTELİĞİ, UCP 500 İLE UCP 600, AKREDİTİF REZERVLERİ VE ÖRNEKLERİ

2. AKREDİTİFİN HUKUKİ NİTELİĞİ, UCP 500 İLE UCP 600, AKREDİTİF REZERVLERİ VE ÖRNEKLERİ

2.1. Akreditifin Hukuki Niteliği

Akreditif sözleşmesi amir ve akreditif banka arasında geçer. Bu sözleşmeler karşılıklı borç yükleme esasına dayandığı için taraflar karşılıklı olarak borç ve haklara sahiptir. Akreditifte borç ve hakların yerine getirilmesi amacıyla başkaları da sözleşmeye dâhil edilebilmektedir. Böylece akreditif üç köşeli bir ilişki olarak söylenmektedir(Göger, 2010: 25).

Akreditif ülkelerin ulusal mevzuatlarına göre düzenlenmemiştir. Akreditifin hukuki niteliğinde ileri sürülen iki grup vardır. İlk grup olarak akreditifi tek kurumla açıklamaya çalışanlar, ikinci grup ise çoğulcu ya da parçalama kuramını benimsemektedir.

Akreditif işlemi akit dizisi yani sözleşme olarak karşımıza çıkmıştır. Tek bir kurumla açıklamaya çalışanlar akreditifte ilişkiler ve ilgililer konularında ayırım yapmamaktadır. Bu görüşü savunanlar akreditifi birçok yöntemle açıklamışlardır. Bunlar; vekâlet, havale, itibar mektubu(kredi mektubu), soyut borç vaadi, üçüncü kişi yararına sözleşme ve suigeneris(Bahtiyar, 2005: 76).

Havale görüşü

Akreditifin hukuki niteliğinin üstünde en çok durulan görüştür. Bu görüş niteliğinin havale olduğunu ileri süren bir görüştür. Bu görüşü ilk anlamak için havaleyi iyice anlamak gerekmektedir. TBK m.555'de 'Havale, havale edenin, kendi hesabına para kıymetli evrak ya da diğer bir misli eşyayı havale alıcısına vermek üzere havale ödeyicisini; bunları kendi adına kabul etmek üzere havale alıcısına yetkili kıldığı bir hukuki işlemdir.'

Borçlar Kanununun 818 sayılı 457 maddesince 'Havale bir akittir ki onunla muhalünaleyne, bilvekele kendi namına kabza salahiyettar olan muhalünlehe muhil hesabına nakit veya kıymetli evrak veya sair misli şeyler itasına mezun kılınır.'

Bu iki kanunun arasındaki en önemli frak BK 457'de havale sözleşme olarak kabul edilecek ve akreditif ilişkisine uygun olduğu sürece uygulanmasının gerekliliği, TBK'da ise havaleyi hukuki işlem olarak görmektedir(Yavuz,2013: 701).

Akreditif amirinin akreditifi bankasına lehtara karşı olan borcun ödenmesi hususunda havale etmesinden kaynaklanır. Bir görüş havaleyi vekâlet sözleşmesinin altında benzer tipi olarak görmektedir. Havale yapacak kişinin, havale borçlusuna ödeme vekâleti verirken, ihracatçıya ise kabz vekâleti veren bir işlem olarak öne sürmektedir. İsviçre Federal Mahkemesinde bu görüşü benimsemekte olup bu yönde karara sahiptir(Özel, 2011: 79)

TBK'nın 502 maddesince vekâlet sözleşmesinde vekil iş yapmayı vekâlet edene karşı üstlenmektedir. Bu sözleşmede vekil borç altında olur. Havalede, havale edenin havale alıcısına borç yüklememektedir. Havale eden tek taraflı olarak kendini borç altına sokmaktadır.

Fransız hukukçuları ilk defa havale görüşünü ortaya çıkarmışlardır. Akreditifte havale işlemindeki gibi havale eden kişi havaleyi ödeyecek tarafa meblağı ihracatçıya ödeme, havaleyi alan kişiye de parayı toplaması için yetki vermektedir.

Havalede çifte teslim yetkisi verilmektedir. Genel olarak havalede çifte teslim yetkisi kabul gören bir görüştür. Bu yetkilerden ilki havale eden, havale ödeyene ve alıcıya temsil yetkisi verip, sözleşmeyle borçlu tutmamaktadır. İkincisi ise havale alıcısına alma yetkisi verilmektedir. Böylece havale alıcısı bu hakka dayanarak kendi adına yapılan edayı alır. Tek taraflı bir işlem olduğu için karşılıklı olarak ödeme borcu bulunmamaktadır. Burada havale eden, bankasına açması için yetki veren kişi; havale edilen akreditifi açan banka; havale alıcısı bankanın havale gereği ödeme yaptığı kişidir(Zevkliler ve Gökyayla, 2013: 640).

Havalede yapılan tek taraflı hukuki işlemler de çifte yetki verilmektedir. Yetkiler ödeme ve ödemelerin alınması konusunda vekâlet alınarak yapılmaktadır. Havale kurumunun işleme yaptığıında, akreditif amiri ödemeyi iki yetki kapsamında almaktadır. İlk olarak vesaiklerin zamanında ihracatçı ibraz ederek bankaya verilen yetkiler;

- Poliçe kabul etme yetkisi
- İştira işleminde bulunma
- Ertelenmiş ödeme taahhüdü
- Ödeme bulunma

İhracatçının ödenecek bedeli kabul ettiğinde verilen yetkidir. Akreditifin havaleyle olan benzerliği satımda yapılan alıcının satıcıya bir ödeme yapması ve satıcı da yapılan bu ödemeyi kabul etmesi hususunda yetkilendirmesidir.

Akreditifle havale arasındaki fark; havale sözcüsüne yalnızca ödeme yetkisi vermektedir. Ödeme borcu yüklememektedir. Akreditifte ise ödeme yetkisinin yanında ödeme borcu da bulunmaktadır. Diğer fark ise, havale sözleşmesinde amir ile akreditif bankasının arasındaki ilişki vekâlet sözleşmesidir. Havalenin konusu kıymetli evrak, para gibi materyaller oluştururken akreditifin konusu para borcunun ödemesidir. Havalede, havale edene yani amir havaleden dönebilir, akreditifte dönülemez ibaresi olduğu zamanlarda bu mümkün olmaz(Erdoğan, 2000: 45).

Akreditifin hukuki niteliğini havale olarak açıklamak isteyen görüşler de akreditif ve havalenin birbirlerini yüzde yüz karşılamadığını söylemektedir. Bunun en önemli farkı ise havalede havaleyi alan kişiye sadece yetki vermesidir. Havale edene borçlanma söz konusu olduğundan sözleşmeli olarak niteliğinin olması ve bankada ödeme yetkisinin yükümlülüğünün olmasını savunmaktadır. Akreditifin soyutluğu ile aynı zamanda havalenin soyutluğu hiç bir zaman aynı düzelmeye ve noktalarda kesişmemektedir. TBK m. 557/f.1 hükmü gereğince defî sistemine ayrıca bankanın ihracatçıya yaptığı sözden cayması sorununa hiçbir çözüm getirip üretememektedir. Havale işleminde havaleyi yapan kişi ve bu havaleyi alan alıcı akreditifte ileri süremeyeceği takas, şahsi defî ve erteleme gibi durumlar söz konusu değildir.

Dönülemez akreditif dönülebilir çevirmek için tarafların hepsinin rızası gerekmektedir. Havalenin uygulanması için TBK m.555 ve EBK m.457'deki gibi havale eden (amir), havale edileni (banka) , bankanın adına açtıran hesaba, akreditifte ki şartlara uyarak, akreditifteki lehtar ödeme hususunda yetkili kılmaktadır. Banka ödemeyi, belgeler ibraz olunca yapmaktadır. Akreditifteki vade TBK m.92, EBK m.76 süresince lehtar vesaikleri ibraz ederek, akreditifteki şartları da yerine getirir(Erdoğan, 2000: 53).

Süre geçtiği halde geçtiği halde şartları yerine getirmeyen ihracatçı akreditife aykırı hareket etmiş olur. Havalede çifte yetki var ise akreditifte de amirin talimatı iki yetkiyi kapsamaktadır. İlk yetki verilen süre içinde vesaik ibrazı şartlara uyulduğu takdirde bankanın ihracatçıya ödeme yapması veya poliçeyi iskonto etmesi yetkisidir. İkincisi ithalatçı, ihracatçıya ödemeye kabul etmesi ile yetkilendirmesidir. Lehtar bu şekilde yetkilendirilmediği için ödeme talebinde bulunacaktır.

Havale ile akreditif arasında def'ilerle ilgili bir uyum bulunmamaktadır. Havale olunan kişi havaleyi kabul ettikten sonra lehtara karşı yalnızca kişisel olan def'iler yani havale vadesinden anlaşılabilen def'ileri ileri sürer. Bu durumda bankanın lehtara ödeme yükümlülüğü yerine ödeme yetkisi vardır. Ayrıca lehtar bankaya karşı bir alacak hakkına sahip olmaz. Banka havaleyi kabul ederek iki taraf arasında soyut borç ilişkisi ortaya çıkmıştır. Böylece havale edene karşı yükümlülüğü oluşmaz. Akreditifte ise akreditif bankası akreditif açtırana karşı yükümlülüğü oluşmaktadır(Tekinalp, 2014: 576).

Kısaca özetlersek; havale ve akreditif arasındaki benzerliğe şunları diyebiliriz; satış işlemlerinde alıcı, satıcıya ödeme yapması için bankaya yetkilendirmesi ve satıcının bankanın yapacağı ödemeyi kabul ederek yetkilendirmesidir. Başka bir benzerlik, akreditifte olan talimatlar temel ilişkiden bağımsız olmaktadır. Aynı havaledeki gibi havaleyi ödeyecek olan banka, havaleyi kabul edince alıcısına karşı temel ilişkiden olan def'ileri öne süremez. Sadece şahsi ve havaleden doğan def'ileri ileri sürebilir.

Soyut Borç Vaadi ile İlgili Görüş

Alman hukukunda hakim olan bir görüştür. Akreditif bankası lehtara karşı bir edim üstlenir. Bu yalnızca akreditif bankası ve lehtar arasında ilişkiyi ele almıştır. Akreditif üç köşeli bir ilişkiden doğduğu için akreditif ilişkine tam olarak uygun değildir(Ekici, 2000: 51).

TBK'nın 18 maddesine; 'Borcun sebebi içermemiş olsa bile borç tanınması geçerlidir.' Bir kişinin bir sebep göstermeksizin başkasına karşı borçlu olduğunu açıkça dile getirmesi geçerli bir borç ilişkisi doğurabilmektedir. Alacaklı bir sebep ortaya koymak veya kanıtlamak zorunda değildir. Borçludan alacağını her şekilde talep eder. Hukukumuzda borç tanınmasının sebebinin olmaması yine de geçerli sayılmasını sağlar. Borç ilişkisinde sebebinin bulunmadığını ifade etmemektedir. Kesinlikle bütün borç ilişkilerinin bir sebebi mutlaka vardır. Borç ilişkisi bulunan hukuksal işlemin, borç doğurması için sebep şart değildir(Kılıçoğlu, 2013: 50).

Akreditif bankası ve lehtar arasındaki ilişki bağımsız ödeme taahhüdüne girmektedir. Bankanın ödeme yapabilmesi için belgelerin ibrazı şartına bağlıdır. Banka ve ihracatçı arasında sözleşme BK m.17 ve TBK m.18 'e göre mücerret (soyut) alacak olur. Akreditif bankası ve amiri arasında olan ana sözleşmeden bağımsızdır(Göğer, 2010: 70).

Akreditif bankasının ihracatçıya ödeme taahhüdünden dolayı soyuttur. Banka ve amir ya da alıcı ve satıcı arasındaki sözleşme, soyut ödeme taahhüdünün hukuki sebebinin oluşturamaz.

Akreditif bankası ödeme ifasından yalnızca BK m.19 20/1, TBK m.27’de ifade edilen durumda kurtulabilmektedir.

Akreditif sözleşmesi sadece lehtar ve banka arasında olan bir ilişki değildir. Akreditif ilişki ithalatçının bankaya verdiği talimatla başlar. Sonra akreditif bankası akreditifi açar ve muhabir banka lehtara bildirmesiyle devam eder. Akreditif teyitli ise teyit bankası ihracatçıya ödeme taahhüdünde bulunur. Soyut borç vaadi, lehtar ile akreditif bankası arasında olduğu savunulsa da teyitsiz akreditifte muhabir banka ve lehtar arasında geçerli olmaz. Çünkü teyitsiz akreditifte muhabir bankanın ödeme taahhüdü yoktur(Özel, 2001: 82).

TBK m.18 ihracatçı ve banka ihracatçı ve banka arasında soyut borç vaadi bulunmaktadır. Lehtar akreditif mektubunu uygun bir süre zarfında reddetmediği sürece sözleşmenin kurulacağını ifade etmiştir. Bu ilişki amir ve akreditif bankası arasındaki ilişkide oluşan ana sözleşmeden bağımsızdır. Banka ihracatçıya ödeme sözüne sebepten soyuttur. Hem banka ile ithalatçı arasında olan sözleşme hem de ihracatçı ve ithalatçı arasında olan sözleşmeden, banka ödeme taahhüdünün sebebini oluşturmaz(Ekici, 2000: 51).

Banka ihracatçıya olan ödeme sözünden TBK m.27/I, EBK m.20/I ‘de düzenlenmiş hallerde kurtulur. Dönülebilir akreditif için bu durum geçerli olacaktır. Akreditif teyitli ise TBK m.18’de soyut borç vaadi vardır. Teyitsiz akreditifte ihracatçı ve muhabir banka arasında bu şekilde bir ilişki yoktur. Akreditif bankası veya muhabir banka, satıcıya akreditif açtığına dair ihbar etmesi akreditifte geçen şartlara göre ödeme yapılacağı taahhüt eder. Dönülemez teyitli akreditif bu taahhüdü taşımaktadır. Dönülebilir akreditif ise şarta bağlı soyut ödeme taahhüdü olduğu kabul edilir(Özel, 2011: 80).

Kredi Mektubu(İtibar Mektubu) Görüşü

TBK 515 maddesinde kredi mektubu düzenlenmiştir. TBK m.515’e göre ‘mektup gönderenin gönderiline bir üst sınır belirleyerek veya belirlemeksizin, kredi mektubundan yararlanacak belirli bir kişiye istemde bulunacağı miktarda para ve benzeri şeyleri verme konusundaki vekâletini içeren belgedir. Kredi mektubu, vekâlet sözleşmesi ve havale hükümlerine tabidir.’

Akreditif işlemi TBK m.515’de ve EBK m.399 ‘da düzenlenen kredi mektubu yaygın olarak kullanılmaktadır. İtibar mektubu banka yani muhatap üçüncü kişinin itibar mektubunu ibraz ederek istediği ödemeyi gerçekleştirmesidir(Erdoğan, 2000: 56).

İtibar mektubunda mektubu gönderen, gönderilene yani bankaya üçüncü kişiye ödemenin yapılması için vekâlet verir. Temel ilişkisi burada mektubu gönderenle ve üçüncü kişi arasında geçer. İtibar emri ile itibar mektubu birbiriyle benzer ama önemli farklılıkları da vardır. İtibar mektubunda gönderilen kredi gönderen hesabına açmakta ve o hesaba ödemedede bulunur. İtibar emri ise kredi emri verilen kendi nam ve hesabına kredi açılmaktadır. Kanun BK m. 400 ve TBK m. 516'da ifa edilmiş itibar emri kefalete benzer sonuçlar yaşanacağından hükme bağlamıştır(Bilge, 2011: 308).

İtibar emri kredi temini sağlarken akreditif kredi aracı değildir. BK m. 400/2 ve TBK m.516 'ya göre itibar emrinin yazılı olması gerekir. Akreditif için yazılı olma şartı aranmaz. Alıcı ve üçüncü kişi arasında olan itibar emri, kefil ile asıl borçlu arasındaki hükümlere bağlanmıştır. Akreditifte alıcı ve satıcı arasındaki alım-satım, istisna sözleşmesidir(Özel, 1991: 84).

Akreditif ile itibar mektubu arasında fark vardır. Bu farklardan biri belgeler yönünden farklıdır. Satıcının elinde olan itibar mektubu bir belgedir. Akreditifte lehtarın elinde bu tarzda bir belge yoktur. Akreditif şartında geçen belgeleri ihracatçı bankaya vererek alacağını alır. Diğer fark ise itibar mektubu kanunda hüküm olmasa bile yazılı gerçekleştirilmesi gerekir. Akreditifte böyle bir belge olmadığı için yazılı zorunluluğu yoktur(Özel, 2011: 83).

Akreditifte muhabir banka satıcıya doğrudan akreditif bedelini vermez. Akreditifte hemen ödsem yapılmaz. Satıcının şartları yerine getirmesini aramak, ihracatçıya kredi açıldığı anlamına gelmez(Doğan, 2011: 60).

Ülkemizde Yargıtay banka teminat mektubunun hukuki niteliği TBK m.128'de ve EBK m.110'da 'üçüncü kişinin fiilini üstlenme' olarak görülür. Burada üç taraf vardır. İlk taraf, teminat veren bankadır. İkinci taraf, teminat alan muhataptır. Üçüncü taraf, satıcıdır. Lehtar banka teminat mektubunda tarafında değildir. İlişkinin tarafları banka ve muhatap olup, lehtar burada ilişkinin başlamasına sebep olan kişidir. Banka, muhataba ödeme yaptığı zaman rücu ettiği kişi lehtardır. Lehtarın borcu teminat mektubu ile teminat altına alınır. Banka ve satıcı arasında kredi ilişkisi söz konusudur. Yani kredi mektubu lehtara kredi temin eder. Akreditifte amaç temel ilişkideki borcun ödenmesidir. Kredi borcu misli bir şeyin verilmesi veya para olurken, akreditifte para borcunun ödenmesidir(Erdoğan, 2000: 56).

Bu görüşte akreditif her zaman kredi mektubu olarak düşünülüp bu şekilde de kabul görmüştür. Ama kredi mektubu da akreditifte oluşan soyutluğu karşılama durumu yoktur. Kredi

mektuplarında genellikle muhatabı kim ise onun onayı ve kabulü gerekmektedir. Ayrıca kredi mektubunda lehtara bir kimsenin ya da topluluk birinin düşünce ve amacı doğrultusunda yöneltildiği durumdan kaynaklanarak uygun görülüp kredi verilmesi amaçlanmıştır. Burada amaç akreditifte oluşan satış bedelinin ödenmesi gerektiğidir.

Üçüncü Kişi Lehine Olan Sözleşme Görüşü

TBK 129. Maddesine göre sözleşme yapan kişinin üçüncü kişi yararına bir edime sözleşmede yer vermesi edimin bu kişiye ifası olarak istenir. Fransız mahkemesinin iç hatlarında kabul edilmiştir. Dönülebilir akreditifte lehtarın talep hakkı yoktur. Bu yüzden üçüncü kişi yararına değildir. Dönülemez akreditifte alıcı ve satıcının talep hakkı vardır. Üçüncü kişi yararına tam sözleşmeden bahsedilir. Yani amir bankaya sözleşme yapar ve bankaya satıcıya karşı borç altına sokar. Bu da üçüncü kişi yararına bir sözleşme kurulduğu savunulur(Ekici, 2005: 55).

Bir borç ilişkisinin edimlerinden birinin, alacaklı olmayan ve borç ilişkisinin taraflarından olmayan üçüncü bir kişinin borcu ödemesi kararlaştırılırsa üçüncü kişi yararına sözleşmeden söz edilecektir. Bu sözleşmenin konusu; taraf olmayan kişinin sözleşmede lehine belirli edimin ifa edilmesidir. Sözleşmede amaçlar farklı olabilir. Buna örnek verecek olursak, taahhüt eden, üçüncü kişiye borçlu konumundadır. Borcun ifası için sözleşme yapılabilir. Diğer bir örnek; üçüncü kişiye karşılıksız kazandırma bulunma söz konusudur(Gökyayla ve Hatemi, 2012: 281).

TBK m.129/I, EBK m.111'de düzenlenmiştir. Bu ilişkiyi akreditife yöneltecek olursak akreditif açan banka, satıcının lehine bir sözleşme yapmaktadır. Bu sözleşme ikiye ayrılır.

- Tam üçüncü kişi yararına sözleşme
- Gerçek olmayan üçüncü kişi yararına sözleşme

Tam üçüncü kişi yararına sözleşmede üçüncü kişi borcun ifasını talep edebilir. Yani borçluya, hem üçüncü kişi hem de alacaklı talep etme hakkına sahiptir. Üçüncü kişi lehine eksik sözleşmede, borçluya alacaklı talep edebilir. Buradaki talep alacağın üçüncü şahıssa ödenmesi olarak geçmektedir. Eksik üçüncü kişi yararına sözleşme, vaat eden, edimin kendisine değil üçüncü kişi ifayı talep eder(Erdoğan, 2000: 58).

Teyitli ve dönülemez akreditiflerde tam üçüncü kişi yararına sözleşmedir. Dönülebilir akreditifte, akreditifi açan, ihracatçı belgelerin ibrazı şartı ile akreditifteki tutarını talep eder.

Dönülebilir akreditif erteleyici koşula bağlı tam üçüncü kişi yararına sözleşme olmaktadır. Akreditifte banka alacaklıya temel ilişkiden doğan def'ileri ileri süremez(Erdoğan, 2000:58).

Yeknesak kurallarında (UCP 600 m.4/a) da ifade edilir. Akreditifin hukuki niteliğinde üçüncü kişi yararına sözleşme yaparak bankanın satış bedelini ödemesini ister. Satıcı ve banka arasındaki ilişki causa solvendiye dayanır(Yavuz, 2013: 716).

Üçüncü kişi lehine olan sözleşme görüşü akreditif amiri alacaklı olup bankayla sözleşme yapmaktadır. Ama banka ihracatçıya borcu bulunmamaktadır. Bu görüş ihracatçının akreditifte kabulü olmadığı için eleştirilmiştir. Aynı zamanda akreditifteki ilişki çokluğunun olması da eleştirilere karşı koyamamıştır.

Akreditif sözleşmelerinde banka zaman zaman ihracatçıya karşı aralarında olan ilişkiden kaynaklı def'ileri ileri sürmemesi gerekmektedir. Ancak üçüncü kişiden lehine olan sözleşmeler borçlu olan üçüncü kişiye, alacaklı ve üçüncü kişinin ya da kendisinin ilişkilerinden doğacak olan def'ileri ileri sürmesi beklenmektedir.

Sui Generis Sözleme Görüşü

Bu görüşte akreditifler üç köşeli yöntemlerle oluşmaktadır. Akreditife bire bir uygun düşmeyen havale, kredi mektubu ve kredi emriyle başlayan hükümler için suigeneris hukuki bir yöntemle değerlendirilen görüş oluşmaktadır. Bu yüzden ödeme işlemlerinde tarafların temel oluşmuş ilişkilerinde bağımsız bir şekilde örnek dışı bir sözleşme ortada vardır.

Akreditif yapılan işlemleri Türk hukukunda pozitif metinde düzenlenmemiştir. Vekâlet sözleşmesi ve onu takip eden havale ilişkisi kararı yakın bir ilişki çerçevesinde olduğu için uygun düşmeleriyle akreditifte uygulanacaktır.

Havale genel olarak sözleşme niteliği ve def'i sistemini akreditifte karşılamamaktadır. Ödeme aracı olan akreditif tersine kredi mektubu kredi aracı olmasının yanında akreditifin Borçlar hukukunda düzenlenmiş bir sözleşme niteliğini taşımamaktadır.

2.2. Akreditifin Bağımsız Sözleşmeden Meydana Gelmesi

Akreditifin bağımsız sözleşmeden meydana gelmesi görüşü Germen hukukundan gelmektedir. Akreditifte 'depeçage' yani parçalanmak görüşü uygulanmaktadır. Bu görüş akreditif olarak bakıldığından birbirinden bağımsız gibi olsa da aralarında ekonomik bir bağ bulunmaktadır. Ekonomik bağ bulunan bu sözleşmelerinden ayrı şekilde değerlendirilmesi

gerektiğini düşünürler. Parçalanma kuramı tarafların ilişkilerinin kopuk kalmasına neden olmaktadır.

İhracatçı ve ithalatçı arasında yapılan sözleşme her zaman akreditifin klozu bağlantılarıyla açıklanması yetmemektedir. Örnek olarak bankanın yaptığı ödemenin sonucunda amirin ihracatçıya ilişkilerinde doğmuş borcun niçin sonlandığı sorusu cevaplanmamaktadır.

2.3. Akreditifin Amir ve Banka Arasındaki İlişki

A) Eser Sözleşmesi Görüşü

Eser sözleşmesi, TBK m.470 ve EBK m.555’de düzenlenmiştir. Buna göre;

‘Eser sözleşmesi, yüklenicinin bir eser meydana getirmeyi, iş sahibinin de bunun karşılığında bir bedel ödemeyi üstlendiği sözleşmedir.’

Eser sözleşmesinin temelini akreditif açan ve akreditif bankasının birbirlerine borçlu olmasıyla akreditif işlemlerini oluşturmasıdır. Her iki taraf hem alacaklı hem de borçlu konumuna girer. Akreditif bankası alacaklıdır. Çünkü akreditif amiri bir işin görülmesini ister. Banka akreditiften doğan komisyon ve masraflar bakımından akreditif amirinin alacaklısıdır. Alman hukukunda maddi olmayan eser sözleşmesi konusu oluşturabilmektedir(Özel, 2001: 87).

Akreditif iş görme olduğu için, banka sonuç taahhüdü söz konusu olamaz. Bu nedenle Türk-İsviçre Hukuku bakımından vekâlet sözleşmesi hükümleri akreditif uygulamasında daha net ve uygundur. Eser sözleşmesinde iki tane unsur vardır. Bunlardan ilki, ücret ödeme taahhüdü ve ikincisi eser meydana getirmedir. İstisna sözleşmesinin konusunu eser oluşturur. Böylece maddi ve manevi olmayan belirli bir iş görme söz konusudur. Maddi bir varlığı olan eserler eser sözleşmesinde taşınır veya taşınmaz olarak ön planda yer alırlar. Ama eser sözleşmesinin maddi bir varlığı olmayan hizmet edimleri söz konusudur(Aral, 2007: 317).

Akreditif ithalatçısı ve banka ile içeriği iş görme olan eser sözleşmesidir. Alman hukukuna göre banka akreditifin meblağsını ihracatçıya ödeme borcu sorumluluğu peşinde değildir. İki tarafın birbirine borçlu olma durumunda bu ilişkinin eser sözleşmesi olarak sayılabilmesi için görüşü ortaya çıkarmalıdır. Ama eser sözleşmesinde en önemli husus konusunda belirlenmemiş bir sonuç elde edebilmektedir.

Akreditiflerde ithalatçının bankasının bu durumda bir yükümlülüğü yoktur. Burada bankanın tek yükümlülüğü akreditifte anlaşılmiş şartlara uyulup vesaiklerin ibrazından sonra ödeme yapılmasıdır. Eğer bu koşul yerine getirilmediği takdirde ödemenin reddi mümkündür. Bu yüzden bankanın mutlak bir sorumluluğu olmamaktadır.

Bazı yazarlar oluşan ilişkiyi eser sözleşmesi olarak kabul edip TBK m. 502/II uyarınca vekalet hükmüne dayanır.

B) Vekâlet Sözleşmesi

Akreditif açan ile akreditif bankası arasında iş görme ilişkisi vardır. İş görme ilişkisi, akreditif bankasının, belgelerin ibrazı karşısında lehtara ödemede bulunmasıdır. Ödemeden banka ya da akreditif alacaklısı muhabir banka aracılığıyla lehine akreditif açıldığına ilişkin haber verir. Akreditif bankası bu ilişkiye ikinci bir banka katabilir. Böylece bankalar arası ilişkiye vekâlet diye nitelendirilir(Erdoğan, 2000: 53).

Vekâlet sözleşmesine baktığımızda; vekâlet, vekilin sözleşmede işi bankasının menfaatine göre şekilleneceğini tanımlamaktadır. Yani, vekâlet sözleşmesi, vekilin başkasının menfaatine uygun olarak iş görmesi ve olan borcun altına girdiği bir sözleşmedir. Vekâlet sözleşmesinin unsurlarını sıralamak gerekirse;

- Bir işin idaresi veya hizmetin ifası: sözleşmede vekilin üstlendiği edim olumludur.
- İşin başkasının menfaatine yapılması: vekilin gördüğü iş başkasına ait olup onun menfaatine yapılmasıdır. Vekil, müvekkile bir ücret ödeme yükümlülüğüne sahiptir. Bu durum akreditifte komisyon olarak karşımıza çıkar.
- Vekilin edim sonucundan değil, edim fiilinden sorumlu olması ve bağımsız olarak iş görmesi: vekil sözleşmeye uygun olarak işi ifa eder. Akreditif açan ile banka akreditif sözleşmesine uygun bir şekilde hareket eder. Vekâlet sözleşmesinde vekil iş görme edimini özenle ve titizlikle yerine getirmelidir.
- Ücretsiz olarak ya da ücret karşılığında işin görülmesi: vekâlette, vekil ücret ödenmesi kanuni bir unsur olmamakla ücret taraflar arasında kararlaştırılıp ödenir. Ücretsiz görülmesi, vekâleti dost hatır işi olarak gören roma hukukundan ileri gelmektedir. Günümüzde ise vekâlet sözleşmeleri ücretli yapılıdır(Aral, 2007: 389).

İthalatçı ve banka arasında vekâlet sözleşmesi bulunmaktadır. Eğer aralarında bir vekâlet sözleşmesi bulunmuyorsa bu tip ilişkiler kanında özel sözleşme olarak nitelendirilmediğinden TBK m. 502/II uyarınca vekâlet sözleşmesine dâhil olacaktır.

2.4. Akreditif Bankası İle Muhabir Banka İlişkileri

A) İkame vekâlet görüşü

İkame vekâlette vekil, vekâlet adına yaptığı sözleşmeden doğan borçların ifasını başkasına bırakabilir. İkame vekâletinde vekil ile ikame vekil arasında vekâlet ilişkisi doğmamaktadır. Vekâlet ilişkisi vekâlet veren ve ikame vekil arasında bir ilişki doğmaktadır. Fakat vekilin sorumluluğu hafifletilmiş olsa da devam etmektedir (Yavuz, 2013: 628).

TBK. M. 507/2'ye göre: 'Vekil başkasına vekâlet vermeye yetkili ise, sadece seçmede ve talimat vermede gerekli özeni göstermekle yükümlüdür.'

Vekil, TBK. M. 506/1 hükmüne göre, vekâlette güven taşıdığı önemden kaynaklı, vekâlet borcunu ifa etmekle yükümlü olur. İkame vekâletten konuşulması için üç istisnadan birinin gerçekleşmesi gereklidir. Bunlar;

- Müvekkil tarafından vekilin başkasını vekil vermesidir. Buna açıkça rıza göstermesidir.
- Vekilin başkasını vekil etmesinin örften mümkün olmasıdır.
- Vekilin başkasını vekil vermek zorunda kılmasıdır (Tandoğan, 2011: 456).

Bu konuya akreditif açısından bakarsak akreditif bankasının muhabir bankayı vekil kıldığını görebiliriz. Genel olarak akreditif amiri, lehtarın ödemeyi kendi ülkesindeki muhabir bankaya aracılığı ile yapılacağı bilinmektedir. Fakat ikame vekâlet görüşü eleştirilmekte olup, akreditif bankasını muhabir bankanın yerine ikame etmekle beraber üzerine düşen yükümlülük ve sorumlulukları da bir başka bankaya devredilmeyerek sadece muhabir bankanın hizmetinden yararlanmaktadır (Ekşi, 2010: 55).

İkame vekâletin amacı, vekil kendi işini yapmayarak yerine başkasını koymasındır. Akreditifte ise muhabir bankanın hizmetinden yararlanan akreditif bankasının kendi ediminden kurtulması anlamına gelmeyip, düşünülmemesidir (Giray, 2010: 45).

Talimat verirken akreditif banka dikkatli olarak diğeri bir kişiyi imza ile yetkilendirmektedir. Akreditif bankasının muhabir bankasına sahip olduğu bütün hakların amir tarafından muhabir bankaya karşı olarak ileri sürülebilmektedir.

Akreditif bankası için muhabir bankanın yaptığı kusurlu bir durumda ikame vekâlet görüşünün kabulü önem teşkil etmektedir. TBK m. 507/II göre vekil yerine başkasını atamasında yalnız yetkisini kullanır. Ayrıca vereceği talimatlarda herhangi bir sorun çıkmaması için her zaman dikkat ve özen göstermelidir.

Akreditif bankası da yapılan işlemlerde kendine düşen görevler karşısında özenli ve dikkatli olduğunda, muhabir bankanın yapacağı olumsuzluk risklerinden sorumlu tutulmamaktadır. TBK m. 507/III uyarınca ithalatçı taşıdığı bütün hakları akreditif bankasına karşı muhabir bankaya ileri sürebilir.

İkame vekil görüşüne göre karşı olan görüş ise akreditif bankası ile muhabir banka arasında akreditif banka muhabir bankayı yerine koymadığı için kendisindeki görev ve sorumluluklarını bir başka bankaya devretmemektedir. Akreditif bankası kendi işlerinden kurtulmayı düşünmeyip, muhabir bankanın vereceği hizmetlerden faydalanarak, muhabir bankaya verilen görevlerde hareket ederken bağımsız olmadığını bilincinde olmalıdır.

Muhabir bankanın arada olması akreditif bankasının sorumluluğunu hiçbir şekilde etkilememektedir. Bankanın ithalatçıya ve ihracatçıya karşı sorumluluğu hep devamlılığını korumaktadır.

B) İfa Yardımcısı Görüşü

Akreditif işlemlerinin asli olarak borçlusu akreditif bankasıdır. Muhabir banka bağımsız bir şekilde işlem yapamadığından burada muhabir banka ifa yardımcısı olarak nitelendirilir.

HGK 1964'te aldığı kararlarla muhabir bankayı ifa yardımcısı olarak kayıtlara geçirmiştir. Eğer kusurlu bir durum teşkil ettiğinde bundan sorumlu amir banka olacaktır. Bu görüşü savunanlar banka ve ihracatçının hukuki ilişkisinde soyut olarak bir borç vadinin bulunduğu söylemektedirler.

Bu parçalanma kuramının bir sonucu olduğu vurgulanmaktadır. İfa yardımcısı görüşünden oluşan diğeri görüş ise banka ile ithalatçının arasındaki hukuki ilişki ile akreditifin

açıldığı zaman ihbarının yapılmasıyla olan önceki dönem ve ihbarın yapılmasıyla oluşan sonraki dönem olarak iki duruma ayrılıp incelenmektedir.

Akreditifin ithalatçısı akreditif açtırarak otomatik olarak bir soyut borcun altına girmektedir. Bu durumda ihracatçıya talep hakkı doğduğu için üçüncü kişinin yararına söz konusu olacaktır. Akreditif açıldıktan sonra banka tarafından ihracatçıya bildirilmesi ile soyut borç vaadi oluşmaktadır.

2.5. Türk Hukuku'nda Durum

Türk Hukuku'nda akreditif sözleşmesi düzenlenmemiştir. Gerek Türk Borçlar Kanun'u gerekse de Türk Ticaret Kanun'unda akreditife ilişkin düzenlemelere yer verilmemiş olmasına karşın dış ticaret hayatımızda akreditif sıklıkla ödeme yöntemi kullanılmaktadır(Yargıtay Hukuk Genel Kurulu E.1964/942 k.1964/637).

Ödeme yöntemi olarak akreditifler hukukumuzda Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında 32 sayılı karar ile düzenlenmiştir(Bozkurt ve Pekcan, 2008: 14).

Başbakanlık Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığının 91-32/5 ve 92-32/6 sayılı tebliğlerine ilişkin Türkiye Merkez Bankası I-T ve I-M sayılı genelgelerinde yer almıştır. Genelge de yapılan değişiklik ile Tebliğin 9. maddesi "İhracat bedelleri, uluslararası kurallar ile bankacılık teamüllerine ve satış akdine uygun olarak,

- a) Akreditifli ödeme,
- b) Vesaik mukabili ödeme,
- c) Mal mukabili ödeme,
- d) Kabul kredili ödeme,
- e) Peşin ödeme,
- f) Alıcı firma prefinansmanı,

g) Bağlı muamele veya takas, şekillerine göre banka veya özel finans kurumlarına hitaben verilecek genelge ve talimat esasları çerçevesinde yurda getirilir." şeklinde düzenlenmiştir.

Akreditifli ödeme başlığını taşıyan 14. madde ise I-M genelgesi ile birlikte son şeklini almıştır. Buna göre 14. madde “Akreditifli ödeme şeklinde, bankalar veya özel finans kurumları, ithalatçılardan akreditif talimatını aldıktan (10) iş günü içinde ithal müsaadesi düzenlerler ve akreditif açılması sırasında döviz satışı yapabilirler. Genel esaslar dâhilinde vadeli bir akreditif açılabilir. Bu takdirde ödeme vadesi, konşimento veya diğer sevk belgeleri tarihinden itibaren en çok bir yıldır. Ancak, yatırım teşvik belgesi konusu malların, ithalatı doğrudan teşvik edilen maddeler listesinde yer alan maddelerin, Kamu kuruluşlarının teşvik belgeli veya belgesiz mallarının (aksine hükümler saklıdır) ve 2581 sayılı Kanun’a göre yapılacak gemi ithalatında 1 yılı aşabilir. Türk Parası Transfer Belgesinin veya Döviz Satım Belgesinin düzenlendiğine veya döviz tevdiat hesabından yapılan ödemelerde transferin yapıldığına dair kayıt bulunmayan ithal müsaadesi konusu malların gümrükten çekilmesine izin verilmez.” şeklindedir. Akreditifin Türk Hukuku’nda ödeme yöntemi olarak kullanılmasına olanak sağlayan bu düzenleme akreditifin hukuki niteliğini ortaya koyma çabası içinde değildir. Akreditifin işleyişine ilişkin bilgilere yer vermektedir(Resmi gazete,1992: 21411).

Yargıtay da geçen HGK 4.11.1964 tarihinde oluşan kararda “...bu, Borçlar Yasasında 457. Maddede havalenin tanımının anlaşılması ile yapılan işlem, diğer bir deyişle havalenin yaptırımı olduğu bir işlemdir” denilmiş ve akreditifin hukuki niteliğine bakıldığında havale görüşü savunulduğu anlaşılmıştır.

Yargıtay 11.HD ‘de farklı olarak “...Bu borç sözü BK’nın 17. maddesine istinaden hükümlülükler uyan soyut borç niteliğini taşımaktadır. Alacaklı işlemde geçen zaman içinde red yapmamış ise teyit mektubunun gereği ortadan kalkarak hüküm ifade etmektedir. Muhabir banka hem özel niteliği taşımasından hem de mevkiinden dolayı kolay ve anlaşılır şekilde kabulünün bekleme mecburiyeti yoktur” şeklindeki ifadede soyut borç niteliğini taşıdığı anlaşılmıştır.

Yargıtay 19.HD ‘nin diğer yönde oluşan kararı ise; ‘...Akreditifin işlemi ve işlem gerçekleştirenler çeşitli akdilerin oluşturduğu söylenmektedir. Bu sözleşmeler akreditifi niteliğinden kaynaklı her biri kendi içinde etkilenmemektedir. Bütün sözleşmeler hükümleri nedeniyle diğerlerinden bağımsızdır.’ denilmiştir.

Yargıtay’ın uygulamalarında tek düzeyliğe ulaşamadığı için uluslararası ticaret konusunda verimli ve yeterli bir şekilde uzmanlığın sağlanmamasına dayandırılmaktadır.

2.6. UCP 600'ün Tanımı

UCP 600 Kurallarından önce akreditiflere ilişkin olarak uluslararası açıdan yeknesak bir kurallar bütünü bulunmamaktaydı. 1920'de ABD'de New York bankalarının düzenlediği bir konferansta akreditife ilişkin kurallar kabul edilmiş, bunu 1923'te Almanya, 1924'te ise Fransa izlemiştir.

UCP'nin yapılan ilk broşürü Viyana'da 1933 yılında toplanmış MTO'nun 7. Kongresi'nde kabul görmüştür. 1951 yılında ve 1962, 74, 83 yıllarında yeniden broşürlere bakılmış ve eksikler giderilmeye başlanmıştır. 1993 yılında ise 500 sayılı kuralların yürürlüğe girmesi itibari ile 1 Haziran 2007 de uygulanmaya başlamıştır. Böylece 1 Haziran 2007 tarihinden itibaren UCP 600 yürürlüğe girmiştir (Şanlı ve Ekşi, 2008: 79).

1933 yılında bir grup akreditifi ödeme aracı olarak ortaya çıkarmıştır. Bu grup akreditifin ödeme bedelinden kaçarak kullanılacağını ve bu şekilde 21. Yüzyıla miras kalacağı düşüncesine erişememiş ayrıca tahmin de edememişlerdir. UCP'nin bir kaç maddesi yanlış yorumlanıp, gereksiz sorun ve anlaşmalar yüzünden ve yanlış kullanımlardan kaynaklı oluşan bedeli ödeme durumunu engelleyecek bir biçimde kullanılmıştır. Bu şekilde kullanım sonucunda akreditife olan talebin azalmasına neden olmuştur.

UCP 400'den UCP 500'e geçilirken daha önceki oluşan bütün sorunlar ve problemlerin giderilmesi amaçlanmıştır. Ama 500 sayılı broşürün iştirah durumunda oluşan bazı ifadelerde 20 (b) maddesinde orijinal olarak anlamı gecikmeksizin ve vesaikin görünüşü (on itsface) gibi kullanımı yanlış anlaşılacağı için birçok ciddi anlamda sıkıntı teşkil etmiştir. Anlaşılmasında uzun süre geçip daha sonra net bir şekilde oturan ifadeler ise reasonable time, makul süre ve reasonablecare, makul özen anlamlarıdır.

Bütün sorunların oluşmasından ayrıca BancoSantander ile BanqueParibas arasında vadeli akreditif olayı yaşanmıştır. Böylece mahkemenin beklenmeyen bir biçimde aldığı karar üzerine UCP'nin güvenilirliğine gölge düşürülmüştür. Bu karar teyit bankasının vadeli akreditifte indirim yapmasını kendine bir risk doğacağını ve ödeme vadesi geldiğinde sahtekârlık yapıma durumun söz konusu olduğunu, amir bankanın ödeme sorumluluğunun olmadığına varılmıştır.

Bütün gelişmelerle beraber UCP 600 hazırlanması 5,000'den fazlaca önerinin oluşmasına sebep olmuştur. Bu öneriler ulusal komitelere sunularak bir şekilde taslak metnin oluşmasını sağlamıştır. Böylece incelenme süreci de başlamıştır. 450 üyesinin bulunduğu MTO Bankacılık

Komisyonu'na gönderilmeden hemen önce 26 ülkenin bulunduğu 41 kişinin olduğu gruba gönderilip sunulmaktadır. 600'ün üstünde görüşün bulunduğu ICC Bankacılık Komisyonu tarafından ve DOCDEX'de yeni metnin hazırlanması için karar verip inceleme sürecine girmiştir (Rowe, 2005: 67-68).

ICC'nin en son yapılan revizyonu UCP 600'dur. Bu UCP 500'e göre daha olumlu ve ılımlı katkılar vermiş olsa da oluşan bütün sorunları ortadan kaldırmış değildir. Öyle bir mekanizma da sunamamaktadır. Bütün değişiklikler belirtilmeden temel olarak şunlar değiştirilmiştir (Özalp, 2007: 197-202; UCP, 2007: Md1-Md39);

- UCP 500'de oluşan dağınık ve anlaşılması zor olan tanımlar daha sade ve anlaşılır bir şekilde düzeltilmiştir. Böylece sözlük maddesi oluşturulmaya başlanmıştır.
- Bu madde beraberinde Applicant, Issuing Bank, Presentation, Negotiation, Presenter, Honour, Beneficiary, Credit, Corfirming Bank, Bankingday tanımları eklenmektedir.
- Rezervler için yeni bir bakış ve azaltılması için görüşler gelmiştir. Birebir aylık düşüncesi yerine ters düşmeme terimi gelerek bu bakış açısının prensip edinmişlerdir.
- İbrahim gerçekleşmesi için kayıta geçen yükleme tarihinden sonra ancak 21 günü geçmeyecek şekilde gerçekleşmelidir. Ancak herhangi bir durum olsa bile akreditifin vade tarihini de geçmemesi gerekmektedir.
- Taşıma belgesini yalnızca araç sahibi, kaptan, taşımacı ya da kiralayan tarafından düzenlenebilir. İhracatçı ya da acente taşıma belgesi düzenleyebilmektedir.
- Md.16 'da rezervli ya da uygun olmayan belgeler ile rezerv kaldırma belgeleri özelleştirilmiş bir madde ile hazırlanmıştır.
- UCP 500'de bazı kullanılan ifadeler bir araya gelerek belgeyi oluşturarak yeni ifadeler kazandırmıştır. Bunlar; on or board, from-after, to-until gibi ifadelerdir. Bu maddede ifadelerin anlamı ele alınmaktadır.
- Akreditifler dönülemez olarak ifade edildiğinde akreditiften dönülememektedir. UCP 600 akreditiflerde revocable akreditifler standart olarak yer almamıştır.
- Görevli banka gişeleri yanı sıra amir banka gişelerinde akreditif kullanılmaktadır.
- UCP 500'de değişikliğe uğramış yeni bir ifade ise freely negotiable yerine freely available olarak değiştirilmiştir. Böylece bir banka gişesinde de bütün yöntemleri kapsayarak kullanıma açıktır. (Md.6)

- Teyit bankasıyla amir bankanın yükümlülüğü ayrı olarak ifade edilmiştir. Amir banka ibrazı aldığıında akreditif bir başka bankada geçerli sayılmaktadır.
- Vadeli ve kabul kredili akreditifler de önemli değişiklikler yapılmıştır. Ödeme vadesi geldiğinde amir bankanın iskonto yapıp yapmadığını belirlemeden yine de bu ödemeyi yapmasıdır. (Md.7)
- Yükümlülüklerin değişimi ret edildiğinde ya da kabul edildiğinde nasıl belirlendiği ve nasıl olması gerektiğini belirlenmesi için buna ilişkin yeni bir madde koyulmuştur.
- UCP 500'de temel yapı korunmuş olup kısmen yapılan değişikliklerin kabul edilmeyip hatta yapılacak değişiklikler reddedilmiş olarak sayılmaktadır.
- Değişikler yapıp lehtar tarafından 5 gün içinde reddedilmediği taktir de yapılacak değişiklik yürürlüğe girilecek diye bir koşul dikkate alınmamaktadır.
- UCP 600'de bütün akreditifler otomatik olarak iskontolu olmaktadır. Poliçe kabulü ve vadeli ödeme sorumluluğun altında bankanın görevlendirdiği amir banka görevli bankanın kabulüyle oluşan poliçenin ödeme işleminde satın alması ya da ön ödeme için görevli bankayı sorumlu tutar.(Md.12)
- UCP 500'de belgeler incelenip uygun bir şekilde ibraz belirlenir. İbrazın uygunluğunu incelenirken ibraz vadesiyle en fazla 5 banka iş gününde vesaikler incelenmektedir.
- İbraz şartı konulmuş bütün vesaiklerin en az bir orijinali ibraz edilmelidir. Belge orijinal olmadığı belirtilmediği zaman vesaiki düzenleyen kişinin orijinal olacak şekilde bir imzası ya da kaşesi bulunmalıdır. Böylece belge orijinal olarak işleme geçmektedir.
- Akreditifte clean on board şartı aranıyor ise clean ifadesinin bir taşıma belgesinde olması gerekli değildir. Bu konu Md.27'de açık ve net bir şekilde ifade edilmektedir.
- Sigorta belgesiyle düzenlenen madde ile acente de vekil kavramı oluşmuştur. Akreditifte belirlenen sigorta tutarı her zaman asgari sigorta tutarı olarak belirlenmektedir.
- Her taşıma belgesi ayrı ayrı belirlenerek taşıma belgelerindeki konulara ilişkilendirilir.
- SWIFT uygulamasının oluşturduğu 44E ve 44F alanlarının oluşturduğu limanlar gösterilmiştir.

- Kısmi yüklemelerde birden fazla ibraz taşıma belgesinde bulunuyorsa vesaiikte gösterilen tarihlerden en geç olanı yükleme tarihi olarak kayda geçer.(Md.31)
- UCP 500'de görevli banka ibrazı uygun olarak kabul ettiği ve oluşan belgeleri de amir bankasına ya da teyit bankasına gönderir. Görevli banka ibrazı almış ve işтира etmiş veya etmemiş ise belgeleri amir bankasına ya da teyit bankasına gönderdiğinde kaybolma durumunda görevli banka ya da ihracatçı koruma altına alınmaktadır.
- Zorlayıcı sebeplere terör eylemleri de eklenmektedir. (Md. 36)

UCP 500'den UCP 600'a geçerken MTO'nun yayınladığı Uluslararası Standart Bankacılık Uygulaması (ISBP) beraber düşünülmektedir.

2.7. UCP 500 Ve UCP 600 Karşılaştırmalı Analiz

İlk değişiklik UCP 500'de var olan 49 madde yerine UCP 600'de 39 maddeye indirilmiştir. 39 maddeye indirilirken bazı maddeleri birleştirerek tek bir madde içinde toplanmış ve bazı maddeleri de kaldırma suretiyle indirmişlerdir.

Bu sebepten dolayı analiz yaparken madde karşılaştırılmasına engel teşkil etmektedir. UCP 600'de yeni uygulanmaya başlanılan ve eski uygulamada olan maddelerin karşılaştırılması yapılmaktadır.

İkinci değişiklik ise sistematik yapılarının değişmiş olmasıdır. UCP 500'de ana başlık ve ana başlık atındaki diğer başlıklar olarak şekillenmektedir. UCP 600'de ise her maddenin kendi içinde ana başlık altında toplanmaktadır. Tablo 2.1.'de UCP 500'un sistematik yapısı ve Tablo 2.2.'de UCP 600'un sistematik yapısı bulunmaktadır.

Tablo 2.1. UCP 500'ün sistematik yapısı

ANA BAŞLIK	MADDE	KONU
A. Genel Hükümler ve Tanımlar	1	Uygulama Alanı
	2	Akreditifin Anlamı
	3	Sözleşmeler Karşısında Akreditifler
	4	Mallar/Hizmetler/Yapılan İşler Karşısına Belgeler
	5	Akreditiflerin Açılmasına ve Değiştirilmesine İlişkin Talimat

B. Akreditiflerin Biçimi ve İhbarı	6	Dönülebilir / Dönülemez Akreditifler
	7	İhbar Bankasının Yükümlüğü
	8	Bir Akreditifin Hükümsüz Kılınması
	9	Amir Bankaların ve Teyit Bankalarının Yükümlülüğü
	10	Akreditifin Tipleri
	11	Tel Haberleşmesi ile Açılan Akreditifler ve Ön İhbarlı Akreditifler
	12	Tam ve Açık Olmayan Talimat
C. Yükümlülükler ve Sorumluluklar	13	Belgelerin İncelenmesine İlişkin Standart
	14	Akreditif Şartlarına Uymayan (Çelişkili/ Rezervli) Belgeler ve Bildiride Bulunma
	15	Belgelerin Geçerliliğine İlişkin Sorumluluk Alınmaması
	16	Mesajların Çekilmesine İlişkin Sorumluluk Alınmaması
	17	Mücbir Sebep
	18	Talimat Verilen Tarafın Eylemine İlişkin Sorumluluk Alınmaması
	19	Bankalar Arasındaki Rambursman Düzenlemeleri
D. Belgeler	20	Belgeleri Düzenleyenlere İlişkin Belirsizlik
	21	Belgelerin Düzenleyicilerinin veya İçeriklerinin Belirtilmemesi
	22	Akreditifin Açılış Tarihi Karşısında Belgelerin Düzenlenme Tarihi
	23	Deniz/ Okyanus Konşimentosu
	24	Ciro Edilemez Denizyolu Taşıma Senedi
	25	Charter Party Konşimentosu
	26	Çok Şekilli (Multimodal) Taşımaya İlişkin Taşıma Belgesi
	27	Havayolu Taşıma Belgesi
	28	Karayolu, Demiryolu veya Karasal Suyolu Taşıma Belgeleri
	29	Kurye ve Posta Makbuzları
	30	Navlun Komisyoncuları (FreightForwarders) Tarafından Düzenlenen Taşıma Belgeleri
	31	"Güverte Üzerinde", "Yükletenin Tartı ve Sayımına Göredir", Gönderenin İsmi
	32	Temiz Taşıma Belgeleri
	33	Navlunu Ödenecek/ Ödenmiş Taşıma Belgeleri
	34	Sigorta Belgeleri
	35	Sigorta Kapsamının Tipi
	36	Tüm Riskler ve Sigorta Kapsamı
	37	Ticari Faturalar
	38	Diğer Belgeler

E. Çeşitli Hükümler	39	Akreditif Tutarına, Miktarına ve Birim Fiyatına İlişkin İzinler
	40	Kısmi Sevkiyat ve Kısmi Kullanımlar
	41	Parti Parti Sevkiyat ve Kullanımlar
	42	Akreditif Vadesi ve Vesaikin İbraz Yeri
	43	Vade Bitimine İlişkin Sınırlama
	44	Vade Bitim Tarihinin Uzatılması
	45	İbraz Saatleri
	46	Sevk Tarihlerine İlişkin Genel İfadeler
	47	Sevkiyat Sürelerine İlişkin Tarih Terimleri
F. Devredilebilir Akreditif	48	Devredilebilir Akreditif
G. Akreditiften Doğan Paraların Temlik Edilmesi	49	Akreditiften Doğan Paraların Temlik Edilmesi

Kaynak: SÜ İİBF Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi 2010: 393

Tablo 2.1.'de UCP 500'un toplam 49 maddeden oluşmasını kapsayan sistematik olarak yedi ana başlık altından toplanmıştır.

1. Genel Tanımlar
2. Akreditifin İhbarı ve Biçimi
3. Sorumluluklar ve Yükümlülükler
4. Belgeler
5. Çeşitli Yükümlülükler
6. Devredilebilir Akreditif
7. Akreditiften Doğan Paraların Temlik Edilmesi

Tablo 2.2. UCP 600'un sistematik yapısı

MADDE	KONU
1	UCP'nin Uygulanması
2	Tanımlar
3	Yorumlar
4	Sözleşmeler Karşısında Akreditifler
5	Mallar, Hizmetler veya Yapılan İşler Karşısında Belgeler
6	Kullanım Yöntemi, Vade Tarihi ve İbraz Yeri
7	Amir Bankanın Yükümlülüğü
8	Teyit Bankasının Yükümlülüğü
9	Akreditiflerin ve Değişikliklerin İhbar Edilmesi
10	Değişiklikler
11	Telekomünikasyon Aracılığı İle Gönderilen, Ön İhbarı Yapılan Akreditifler ve Değişiklikler
12	Görevlendirme
13	Bankalar Arası Rambursman Düzenlemeleri
14	Belgelerin İncelenmesine İlişkin Standart
15	Uygun İbraz
16	Rezervli /Uygun Olmayan Belgeler, Rezerv Kaldırma ve Bildiri
17	Orijinal Belgeler ve Kopyalar
18	Ticari Fatura
19	En az İki Farklı Taşıma Şeklını Kapsayan Taşıma Belgesi
20	Konşimento
21	Ciro Edilemez Denizyolu Taşıma Senedi
22	Charter Party Konşimento
23	Havayolu Taşıma Belgesi
24	Karayolu, Demiryolu veya Karasal Suyolu Taşıma Belgeleri
25	Kurye Alındısı, Posta Alındısı veya Postalama Sertifikası
26	"Güverte Üzerinde", Yükletenin Tartı, Sayım ve İçerik" Beyanı ve Navluna Ek Masraflar
27	Temiz Taşıma Belgesi
28	Sigorta Belgesi Kapsamı ve Tutarı
29	Vade Tarihinin veya İbrazın Son Gününün Uzatılması
30	Akreditif Tutarında, Mal Miktarında ve Birim Fiyatlarında Tolerans
31	Kısmi Kullanımlar veya Kısmi Yüklemeler
32	Kısımlar / Partiler Halinde Kullanımlar veya Yüklemeler
33	İbraz Saatleri
34	Belgelerin Geçerliliğine İlişkin Sorumluluk Üstlenilmesi
35	Mesajların İletilmesine ve Çeviriye İlişkin Sorumluluk Üstlenilmesi
36	Mücbir Sebep
37	Talimat Verilen Tarafın Eylemleri İçin Sorumluluk Üstlenilmemesi
38	Devredilebilir Akreditifler
39	Akreditiften Oluşacak Fonların Temliki

Kaynak: SÜ İİBF Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi 2010: 394

Tablo 2.2.'de görüldüğü gibi UCP 600'ün sistematik yapısı UCP 500'den farklıdır. UCP 500'de ana başlık olduğu ve UCP 600'de ana başlıkların kaldırıldığı görülmektedir. 39 maddenin bağımsız bir şekilde olduğu ama sistematik yapısından ayrılmadan oluştuğu bir süreçtir.

Üçüncü olarak bir diğer değişim UCP 500'de yer alan ama 49 maddeden de ayrı olarak tutulan akreditif işlemlerinde ibraz edilecek belgelerin orijinal olup olmaması hususunda belirlenmesidir. Bu konudaki düzenlenmelerin yapılmasında netleştirmek adına dört tane durum notu oluşmaktadır.

Durum notu ICC'nin durum notları olup UCP 500 hakkında düzletilecek yanlış yorumlanmış konulardır. Böylece tam olarak dört adet durum notu ifade edilir. Bunlar;

- Birinci durum notu; UCP 500'de 9.maddede (d) bendini (iii) fıkrasına ilgili açıklama getirilmesi
- İkinci durum notu; 10.maddesinin (b) bendinin (ii) fıkrası
- Üçüncü durum notu; 13.maddesinin (c) fıkrası
- Dördüncü durum notu; 23.24.25.26.27.28.29 ve 30.maddelerin konuyla ilgili açıklık getirilmesidir.

Önemli olan diğer değişiklik UCP 600 maddelerinde istenildiği takdirde bir tanesi ya da bir kaç tane maddenin UCP 600 dışında bırakılabilecek olmasıdır. UCP 600'de 1.madde de UCP'nin uygulaması başlığında bahsedilmektedir. Bu kural şöyledir; 'bu kural değiştirilmediği ya da uygulama dışına koyulmadığı sürece akreditifin bütün taraflarına eşit şekilde uygulanmaktadır' (ICC, 2007: 27).

Yapılan diğer değişiklik daha çok tavsiye olarak görülmektedir. 4.madde'de 'Sözleşme Karşısında Akreditif' başlıklı maddenin (b) bendinde; akreditif işlemlerinde yapılan sözleşmenin kopyalarını veya belgelerini amir akreditife dâhil etmek istediğinde amir banka belgeleri dâhil etmesinde vazgeçirebilir' (ICC, 2007: 33).

UCP 500'de yer alan madde 4'ün 'Mallar, Hizmetler ve Yapılan İşler Karşısında Belgeler' başlığı akreditifte yapılan işlemlerin ilgili taraflarca mal ve hizmet gibi işlemleri göz önünde bulundurmazlar. Onun yerine belgeler ön planda olarak işlem yapılır. İşlem yapılırken verilen yetki tüm taraflarda olur. UCP 600'de ise bu belgelerdeki işlem yetkisi sadece bankalara verilmektedir.

2.8. Akreditif Konuları Ve Rezervleri

En genel ifadesiyle lehtarın (ihracatçının) üzerinde mutabakat sağlanan akreditif şartlarına uygun hareket etmemesi durumuna rezerv diyebiliriz. İhracatçının rezerv yemesi çok rastlanan bir durumdur ancak akreditif metninde ciddi bir hata yoksa ithalatçı rezervi kabul edebilir ve amir bankaya ödeme emrini verir. Ancak, akreditif metninde ithalatçıyı mağdur edecek bir durum varsa ya da çok ciddi bir hata olmasa bile, ithalatçı kötü niyetli olursa, ihracatçının parası ödenmez. Bu durumda ihracatçı mal ya da ürünleri ya başka bir müşteriye satmak zorunda kalır. Kendi ülkesine geri götürmek zorunda kalır. Böylece, ihracatçı açısından bakarsak, akreditif en risksiz ödeme şekli olmasına karşılık, belgelerin hazırlanması sırasında çok hassasiyetle dikkat edilmesi gereken bir ödeme şeklidir. Aksi halde, ihracatçı açısından akreditif en riskli ödeme şeklini alabilir.

İhracatçı açısından en çok dikkat edilmesi gereken husus rezerv yememektir. İthalatçı hiçbir zaman rezerv yemez çünkü akreditif açan taraf ithalatçıdır. Akreditifin şartlarını yerine getirmesi istenen taraf ihracatçıdır. Bu bağlamda her zaman ihracatçı rezerv yemektedir(Karabalık, 2011: 59).

Bankalar evrakları 4 şekilde incelemektedir. Yani 4 çeşit rezerv bulunmaktadır;

1. Sayısal Tamlık: Belgelerin istenilen sayısal adetlerine göre gönderilmiş olması gerekir. Eğer ihracatçı 3 adet istenen faturayı 2 adet göndermişse Rezerv yemektedir.

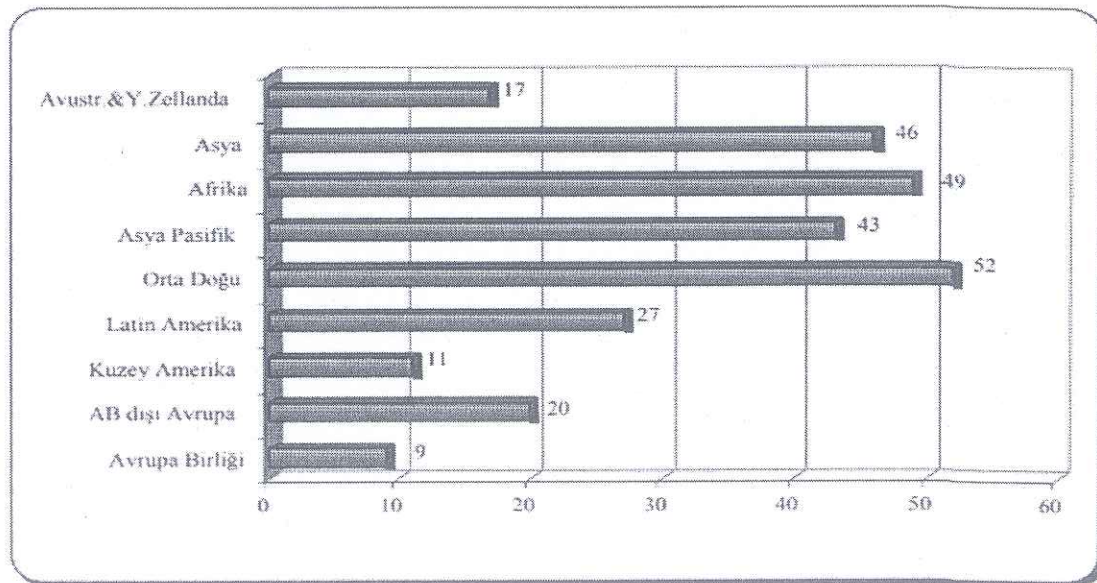
2. Kurallar (Şartlar): Burada ihracatçının akreditif şartlarına uymamış olabileceği durumlarda yiyeceği rezervden bahsedilir. Örneğin; 30 Ağustos tarihinde yüklenmesi gereken bir mal eylül ayına sarkmış olabilir. Burada ihracatçı rezerv yer. İthalatçı rezervi kabul etmezse ihracatçı malları geri çekmek ya da başkasına satmak zorunda kalır. Kanunen hiçbir şekilde ödeme talep edemez, hak iddia edemez. İthalatçı rezervi kabul ederse banka parayı öder(Karabalık, 2011: 63).

3. Uyumluluk: Belgelerin kendi aralarında uyumlu olmaları gerekir. Örneğin, tasıma belgesindeki net/brüt kilonun paketleme listesindeki kilo ile aynı olmaması sonucu ihracatçı Rezerv yer. Ya da firmanın adı yanlış yazılmış olsun. "BAKIR Tekstil" yazılması gereken Amir ismi, "BATIR Tekstil" olarak yazılmış olsun. Bu durumda ithalatçı bu belgeyle malı gümrükten çekemez(Karabalık, 2011: 63).

4. UCP 600 Uygunluk: Belgelerin yeknesak kurallara uygun olması gerekir (UCP 600 kuralları). Rezerv (discrepancy) konusu çok önemli bir konudur, hatta akreditifin en can alıcı noktasıdır. İhracatçının mağdur olduğu çok rezerv durumu yaşanmıştır. İthalatçının yaptığı hatadan dolayı bile ihracatçı Rezerv yiyebilir. Örneğin; Akreditifi açan taraf yani ithalatçı, İngilizcede “cotton” olarak yazılması gereken kelimeyi akreditif metninde “coton” olarak yanlış yazmış olsun. İhracatçı bu ürünleri gönderirken akreditif şartlarına uymak zorunda olduğu için akreditifte ne görürse onu yazmak zorundadır. İhracatçı bu kelimenin aslını yani “cotton” yazarsa Rezerv yer. Şekilsel olarak hata yapmamak için, ihracatçı akreditifte yanlış yazıldığını gördüğü şeyi yanlış yazmak zorundadır. Kesinlikle düzeltme yapmamalıdır. Burada “copy-paste” mantığı uygulanmalıdır. Rezerv de bilinmesi gereken önemli bir nokta ise şudur; ithalatçı rezerv süresini istediği kadar uzatabilir. Hukukta bunun için tanımlanmış kesin bir süre yoktur. İthalatçı rezervi kabul etse bile, parasını geç ödemek için rezerv süresini bekletebilir (Karabalık, 2011: 63).

Her firma akreditif kullanımında farklı yöntem uyguladığı için kullanımlarda farklılık olmaktadır. Bölgelere göre ödeme yöntemlerinin kullanım yüzdeleri değişim göstermektedir. Kullanım oranlarında en fazla olan ülke Orta Doğu ülkesidir. AB ülkelerindeki durum ise daha düşük bir orana sahiptir. Bunun yanında Kuzey Amerika ve Yeni Zelanda’da peşi sıra düşük kullanım oranına sahiptir.

Şekil 2.2. Coğrafi bölgelere açısından akreditif rezervleri (%)

Kaynak: SITPRO, Report on the Use of Export Letters of Credit 2001/2002, s.9.
<http://www.sitpro.org.uk/reports/lettcredr/lettcredr.pdf>

Milletlerarası Ticaret Odası akreditif belgelerin uygunsuzluğu yüzde yetmiş oranında seyretmekte olduğunu bildirmiştir. İhracatçı şirketlerin bu durumda en çok karşılaştıkları ödememe riskine maruz kalmaktadırlar. Bunun sebebi gerekli olan evrakların içinde doğru bilgilerin yer almamasından kaynaklanmaktadır. Satıcı, ödemeyi garanti bir şekilde yapabilmek için akreditifte geçen uygunsuz belgeleri ortaya çıkarmasıyla istedikleri garantili ödemedem mahrum kalmaktadır (Bergami, 2007: 46).

Yukarıda belirtildiği gibi, akreditif çevresinde güvenli bir şekilde işlem yapmak isteyen ihracatçı, en fazla hatayı yapan taraf olmaktan da kaçmamaktadır. Bu yüzden alıcının ve satıcının akreditif metnine ve belgede geçen kurallara uygun olup olmadığını dikkatlice bir şekilde kontrol etmeleri her iki tarafın yararına olacaktır

Rezervlerde en fazla rezerv oranları belgeleri;

- Denetim belgesi
- Paketleme listesi
- Konşimento
- Menşe şahadetnamesi
- Poliçe
- Fatura
- Karantina belgesi

Genel anlamda rezervlerdeki belgelerin büyük oranı satıcının (ihracatçı) yaptığı belgelerdir. İhracatçı tarafından kaynaklanan sebeplerden dolayı kendi haklarını da riske atmış olmaktadır.

Akreditifli işlemlerde hataların önüne geçilip daha iyi sonuç alabilmek adına risk yönetimini geliştirmektedirler. Milletlerarası Ticaret Odası'nın geliştirdiği veri bankası kendi şartlarını ve özelliklerini oluşturarak bir yandan riskten korunurken diğer yandan risk altında da kalabilirler.

Tablo 2.3. Akreditifte ortaya çıkan rezerv konuları

REZERV KONUSU	NEDEN	SORUMLULUK
Uyumsuz bilgiler	Farklı dokümanlarda yer alan farklı bilgiler	İhracatçı
Belge eksikliği	Akreditifte geçen belgelerin olmayışı	İhracatçı
Diğer	Diğer eksiklikler	İhracatçı, Üçüncü taraf (imalatçı, taşıyıcı)
Geç ibraz	Yükleme tarihinden 21 gün geçtikten sonra belgelerin ibrazı	İhracatçı
Taşıyıcının belirtilmemesi ve imza eksikliği	Taşıyıcının ismi konşimentoda belirtilmediği veya taşıyıcı adına imzalanmaması olması	Taşıma hizmet Sağlayıcı
Yanlış bilgi	Belgeler üzerindeki bilgiler akreditifte geçen bilgilerle uyum içerisinde değil	İhracatçı
Akreditifin vadesinin dolması	Akreditifin vadesi dolunca belgeler ibraz edilmedi	İhracatçı
Yanlış mal tanımı	Akreditifte geçen malların farklı olarak tanımlanması ve belgede yer alması	İhracatçı

Kaynak: SITPRO, Report on the Use of Export Letters of Credit 2001/2002, s.13.

Akreditifin kendi zorluklarının dışında üründen kaynaklı zorlukları da bulunmaktadır. Örnek olarak petrol işlemlerinde akreditifin ilerleyebilmesi için petrol bankaları adında bankalar bulunmaktadır. Bu bankalar bilgi ve tecrübeye de sahip bankalardır (Francis, 2001:5).

Uluslararası ticarete büyük bir yer ve önem kaplayan akreditiflerin taraflardan ve diğer bütün unsurlardan bağımsız şeklinde bir düşüncenin olanaksız olduğu bilinmektedir. Birçok durumlarda belgeler üçüncü şahıs tarafına bağlıdır. Akreditifin lehe gelmesi korum sağlamamaktadır.

Genel olarak akreditiflerin rezerv oranlarında yüzde 60-75 civarında olması arka planında iki sebebe dayandırılmaktadır.

- Eğer amir banka bir sorun çıkartırsa rezervleri mümkün olduğunca fazla tutuma hissi
- Rezervli vesaikler de amir banka kesinti yaparak bu konu ile ilgili akreditiflere madde eklenmesi

Vesaikler ilk olarak reddedilseler bile daha sonra kabul edilmektedirler. Yapılan bir araştırma sonucu 500 akreditif içinden sadece rezervli olanları yüzde 73 oranındadır. Yüksek rezervlerin olmasına rağmen amir banka her defasında lehtar bankasına ödeme yapmaktadır. Bu durumda ithalat rezervleri kabul edip onaylamış ve belgelerin reddi sıfır oranına inmiştir (Dolan, 2002: 1-3).

Fakat şirketlerin tahsil konusunda vadelerin gecikmesi, nakit akışındaki bozulmalar ve bilanço yapılarının bozulması gibi durumlara sebep olabilmektedir. İhracat firmaları akreditif ve rezerv konularında fazla bilgi sahibi değillerdir. Ayrıca ithalatçının yapacağı ödemeyi kesinleşen günde alacağını düşünen ihracat firma nakit yöntemine gitmektedir. Bu da firmaları riske sokabilecek bir yöntem olmaktadır.

Uluslararası alanda finansman ve akreditif alanında çalışmalar olmaktadır. Tanımlayıcı ve teorik özellikleriyle kullanımı olan bu çalışmalar, belgelerin uygunluk araması için oluşturdukları kontrol listeleri ve dikkat edilmesi gereken diğer konularda çalışma alanına girmektedir.

Akreditiflerdeki belgelerin rezerv kısmında bekletilmesinin amacı finansman tekniğinin uygulanmasından kaynaklıdır. Bütün rezervlerin kaldırılması hususu ya da ödemenin gerçekleşmesi ihracat tarafından nakit akışı açısından olumsuz etkilenmesi olarak değerlendirilir. Böylece deme konusunda oluşan risklerde ortaya çıkmış olacaktır.

2.9. Akreditif rnekleri

ALMANYA

İstanbul'da olan bir firma Almanya'daki firma ile dış ticaret yapmak istemektedir. İlk olarak aralarında anlaşıp bunu bir sözleşmeye dökmek adına iki taraf için en uygun ve güvenilir olan akreditif ile ödeme yöntemine başvururlar. İstanbul'daki firmanın bankası yani ithalat banka ithalat işlemlerinin oluşabilmesi için Türkiye İş Bankasından 101.545,40 EUR toplam tutarlı akreditif açmasını istemektedir.

İthalatçı isteği üzerine bankasında açılan akreditifin tarihi 27 Ekim 2009 olup son yükleme tarihi ise 07 Ocak 2010'dur. Burada amir banka Türkiye İş Bankası olup görevli banka konumuna da erişmektedir. Açılan akreditif İş Bankası şubelerinin herhangi birinden kullanıma açık olarak açılmıştır. Akreditif, teyitsiz akreditiftir.

Bu akreditifte yapılan işlemler şu şekildedir;

- Almanya'daki firma daha önce ithalat işi yapmadığından akreditif işlemleri ve işleyişi hakkında bilgi verilmiştir.
- İleriye dönük daha iyi ve verimli işler yapılabilmesi için ithalatta oluşan akreditifin yapısını ve oluşabilecek riskleri firmaya akılda soru ya da tartışma bırakmayacak şekilde açıklanmıştır.
- Satış da yapılan sözleşme ve proforma fatura incelenmiştir. Burada akreditifte geçecek olan evrakların ve ödeme yöntemi çeşidinin gümrükçü ile görüşülmesi gerekmektedir.
- İki taraf arasında yapılacak olan akreditifin ödeme yöntemi mixed payment olarak kabul edilmiştir. Mixed payment ise toplam fatura tutarı birden fazla ödeme şartıyla ödenirse, herhangi bir dış ticaret işletmesi altında oluşturulan karışık ödeme süresidir. Mixed payment bazı örnekleri; proforma faturanın% 50'si sipariş onayında peşin olarak ödenecektir, kalan miktarın% 50'si sevkiyattan 1 hafta önce ödenecektir, fatura bedelinin% 30'u sevkiyattan 1 hafta önce,% 70'i ise ithalatçıya e-posta yoluyla gönderilen gönderi belgelerinin kopyasına ödenecektir, proforma faturanın% 20'si sipariş onayında peşin olarak ödenecektir, kalan miktarın% 80'i belgelere karşı nakit olarak ödenecektir ve proforma faturanın% 25'i peşin, akreditif dışında ödenecek, kalan tutarın% 75'i uygun belgelerin sunulması karşılığında ödenecektir. İki ülke arasında yapılan bu anlaşmada ise 26.993,08 eur'luk kısmı peşin ödenecek kalan diğer kısım ise karayolu taşıma belgesi olan CMR'nin düzenlenme tarihinden 105 gün sonra ödenecektir.
- Bu durumda Almanya'daki ihracatçı firma yüklemeyi yapıp İstanbul'da bulunan İş Bankası İstanbul Merkez şubesine göndermiştir.
- İthalatçı işletme belgelerini bankadan almış ve gümrük işlemlerini yapmıştır

İSPANYA

Kocaeli'ndeki firma İspanya'daki firma ile ihracat yapmak istemektedir. İspanya'da bulunan Banco De Valencia S.A. bankası tarafı açılmış 15.295,80 EUR toplam tutarlı akreditif açılmıştır. Akreditifin 11 Temmuz 2011 tarihinde açılmıştır. Amir banka Banco De Valencia S.A. olup görevli banka Türkiye İş Bankası'dır. Akreditifin son yükleme tarihi ise 29 Temmuz 2011'dir.

Açılan bu akreditif İş Bankasının bütün şubelerinde geçerli olup gişelerin hepsinde de kullanıma açıktır. Bu iki taraf arasında yapılan akreditif işlemleri ise;

- Akreditif oluşabilecek riskler ve yapılacak işlemler denetlenerek incelenmiştir.
- Bu akreditifte talep edilmiş belgeler commercial invoice (ticari fatura), bill of lading (konşimento), weight list (ağırlık listesi) ve insurance policy (sigorta poliçesi)dir.
- İhracatçı malların yüklenmesi yapılına kadar belgeleri ibraz ederek taslak olarak evrakların hazırlanmasını sağlamıştır.
- Bankaya verilmeden önce belgelerin son kez incelenmesi yapılmıştır.
- Bankaya verilen belgeler amir bankasına gönderilmiştir.
- Belgeler ulaşıp işlemin sonuna gelindiğinde ödeme tutarı teyit bankasından tahsil edilmektedir.

TAYVAN

Ankara'da bulunan firma ile Tayvan'da bulunan firma arasında bir ihracat işlemi geçecektir. Tayvan'da bulunan First Commercial Bank tarafı açılan 28.145,00 EUR toplam tutarlı akreditif açılmıştır.

Amir banka Tayvan bankası olup görevli banka serbest iştiradır. Akreditif 2009 yılında açılmıştır. Son yükleme tarihi ise 13 Şubat 2010'dur. Teyit olarak açılan akreditif teyitsiz olarak da ihbar edilmiştir. Burada yapılan işlemler ise:

- Akreditifte oluşacak risklerin önlenmesi için akreditif incelenmiştir.
- Belgelerin taslakları hazırlanmıştır.
- Evrakları bankaya teslim edilmeden önce son kontroller yapılmıştır.
- Vesaikler Türkiye'de bulunan ihbar bankasına verilmiştir.
- Rambuse edilmiş akreditif meblağsı Tayvan'daki amir banka tarafından ihracatçı firmasının döviz hesabına aktarımı sağlanmıştır.

ÇİN

Çin'deki ihracatçı firma İzmir'deki firma ile ithalat yapmak istemektedir. Çin'de yapılan akreditifin ithalat işlemlerinde Türkiye Halk Bankasının 24.765,00 USD toplam tutarlı akreditif

5 Mart 2010 tarihinde açılmıştır. Amir banka Halk Bankası olup görevli banka konumunda da bulunmaktadır.

Bu akreditifte yapılan işlemler ise;

- Akreditif hakkında firmaya bilgilendirme yapılmıştır. İthalat akreditifinde oluşabilecek riskler hakkında tartışmaya mahal vermeyecek şekilde açıklamaların yapılması gereklidir.
- Sözleşme incelenmeye alınmış ve ödeme çeşidi belirlenmiş ayrıca istenilen evraklar gümrükçü tarafından görüşülerek belirlenmesi sağlanmıştır.
- Ödeme yöntemi buradaki akreditifte mixed payment olarak belirlenmiştir. Ödemenin %20si peşin olarak ödenirken %40'ı vesaik karşılığı geriye kalan %40 ise konşimento tarihinden 45 gün sonra ödenecektir.
- Çin'deki firma yüklemeyi yaparak ödeme için gerekli olan vesaikleride Halk Bankasına ulaştırmıştır.
- İthalatçı firma ödemeyi alarak gerekli evrakları bankadan alıp gümrük işlemlerini tamamlamıştır.

BANGLADEŞ

İstanbul'daki ihracatçı firma, Bangladeş'te ihracat yapmak istiyor. Bangladeş'teki ithalatçı firma ithalat işlemlerinde kesinlikle akreditif yapmaktan yana olduğundan ödeme yöntemini de bu şekilde seçmektedir.

Bangladeş ticaret anlamında zorlu bir yer olduğu için Dünya pazar geneline baktığımız da en zor akreditiflerin yerinde ilk sırayı almaktadır. Bangladeş'te açılan akreditiflerin kendilerine göre öz bir yapıları bulunmaktadır.

Akreditifi Bangladeş'te bulunan Al-Araf İslami Bank Ltd. açmıştır. Açılan akreditifin toplam tutarı 12.200,00 USD 'dir. Al-Araf İslami Bankası amir banka rolündedir. Görevli banka ise İstanbul'da bulunan Citibank A.Ş. bankasıdır. Açılan akreditif tarihi 2 Şubat 2016'dır.

Akreditif Türkiye içerisinde bütün şubelerde kullanıma açık olacaktır. Citibank ihbar bankası rolündedir. Açılan akreditif teyitsizdir. Ayrıca ihbar edilirken de teyitsiz olarak ihbar edilmiştir.

Yapılan işlemler ise;

- Açılan akreditif incelenmiştir ve incelenen akreditifte oluşacak risklerin düzeltilmesi için tekrardan görüşülüp düzenlenmiştir.
- Belgeler ibraz edilirken bu süreçte evrakların taslakları hazırlanmıştır.

- Akreditifte hazırlanan belgeler ise; vessel certificate, commercial invoice, packing list, bill of Exchange, shipment advice, certificate of origin ve beneficiariy's certificate.
- Evraklar bankaya gönderilmeden önce son kontrollerin yapılması olası yanlışlıkların düzeltilmesi için doğru ve verimli bir yöntem olup bunun uygulanmasıdır.
- Evraklar Citibank'a ibraz edilmiştir.
- İbraz edilen belgeler Bangladeş'teki amir bankaya gönderilmiştir.
- Amir bankanın rambuse ettiği tutarı ihracatçı bankasına döviz hesabına gönderimi sağlanmıştır.

ÖRNEK OLAY 1:

Türkiye’de olan ithalat üzerine ticaret yapmak isteyen firma, Brezilya’da olan diğer bir firmadan ürün ithal etmek istemektedir. Brezilya daha önce bu firma ile ticari bir ilişkide olmadığından alıcıya en güvenli olan ödeme yöntemlerinden akreditifi kullanmak istediğini beyan ediyor. Satıcı ve alıcı arasında anlaşıldıktan sonra ürünlerin ödeme bedellerini akreditif ile ödeyeceği şeklinde kararını veriyorlar.

Alıcı Türkiye’deki firma olduğundan bu durumda akreditifi açan ithalatçı taraftır. Sözleşme imzalanınca ithalatçı olduğu ülkesindeki bankaya giderek akreditifi açar. Akreditif de açarken teklif ettiği mektup da şunlar geçmektedir:

Akreditif Açılış Tarihi: 01.09.2007

Amir Firma: Can Deri Tic. San. A.Ş. İstanbul / TURKEY

Lehtar: Biri Modas Ltd. Sao Paolo / BRASİL

Teyit Bankası: Foreingbank Sao Paolo / BRASİL

Amir Banka : (A) Bankası İstanbul / TURKEY

Ödeme Şekli: Görüldüğünde ödemeli ve teyitli

Akreditif Vadesi: 31.12.2007

Yükleme Vadesi: 20.10.2007

Yüklemenin Yapıldığı Ülke: Brezilya

Malın Cinsi ve Miktarı: 1000 çift çocuk ayakkabısı

Teslim Şekli: FOB

Döviz Cinsi Miktarı: Tanesi 30 USD, Toplam 30.000 USD

Tabloda geçen A Bankasının akreditif için komisyon oranları bulunmaktadır.

Tablo 2.4. A Bankasının akreditifi için uyguladığı komisyon

İTHALAT İŞLEMLERİ	KOMİSYON ORANI	EN AZ ÜCRET
Akreditif Açılış Komisyonu	Akreditif bedeli Üzerinden %0.35 Akreditif açılışı	20 USD
Akreditif Temdit Komisyonu	Açılış Komisyonunun yarısı %0,175 (binde bir yetmiş beş)	10 USD

- Akreditifte küşat mektubun her bir sayfası için 10 USD swift mesajının ücreti alınacaktır.

İHRACAT İŞLEMLERİ	KOMİSYON ORANI	EN AZ ÜCRET
Hizmet komisyonu	Belge tutarı üzerinden %0.1	20 USD
İhbar komisyonu	Akreditif tutarı üzerinden %0.1	30 USD
Ön ihbar komisyonu	Ön ihbarda	30 USD
Ödeme komisyonu	Belge tutarı üzerinden	30 USD
Teyit komisyonu	Üçer aylık devrelerde %0,15 (binde bir buçuk)	30 USD
Değişiklik komisyonu	Her bir değişiklik	40 USD
İptal komisyonu	İptallerde	40 USD

Uygunsuzluk ücreti	Her bir vesaik için	40 USD
Devir komisyonu	Alınan komisyonlara ek olarak %0,5 (binde beş)	50 USD

- Akreditifte küşat mektubun her bir sayfası için 10 USD swift mesajının ücreti alınacaktır.

Tabloda verilen komisyon oranlarıyla A bankasının ne kadar kar elde ettiği hesaplanabilmektedir. Tabloda görüldüğü üzere hangi hizmetler karşılığında komisyon talep ettiği yazmaktadır. Komisyon oranları minimum olarak yazılmıştır.

Akreditifin içeriği ise:

- Akreditif toplam tutarı 30.000 ABD doları olarak açılmıştır.
- Görüldüğünde ödemeli akreditif olup teyitlidir.
- Teyitli akreditifler genel olarak teyitsiz akreditiflere göre daha pahalıdır. Bunun nedeni ek olarak risklerin çıkabilme durumudur.
- Akreditifin açılış tarihi 30.09.2007 olup 31.12.2007 tarihine kadar geçerliliğini korumaktadır.

Amir Bankanın/İthalatçı Bankasının kar oranı:

Akreditifte geçen ithalatçı, amir bankaya komisyon ve swift ücretini öder. Buradaki tabloda açılış komisyonu en düşük 20 ABD doları olarak akreditifin bedelinin binde üç buçuğu olarak tanımlanır. Bankanın karı:

$$30.000 \text{ USD} \times \%0,35 = 105 \text{ USD} \text{ (20 USD kalıyor)}$$

Swift mesajları 10 USD dolar ise 3 sayfa için 30 USD dolar alınır.

Bu durumda banka akreditif açıldığı anda $105+30=135$ USD alıyor.

10 Eylül 2007 tarihinde akreditifte değişiklik olacağını ibraz eden bir talep gelmiştir. Alıcının satıcıdan istediği belgede değişiklik yapılmaktadır. Yapılan bu değişikliği satıcı kabul etmiştir. Bunun üzerine bankanın her bir değişiklikte alacağı tutar ABD doları olup 40 USD'dir.

12 Eylül 2007 tarihinde tekrardan bir değişiklik yapıp yükleme tarihi öne çekilmek istenmiştir. Öne çekilecek tarih ise 10.10.2007 istenmiştir. İhracatçı sevk edeceği ürünleri 10.10.2007 tarihinde yapmalıdır. Daha sonra 31.10.2007 tarihine kadar bankaya ibraz etmesi gerekmektedir. Böylece komisyon olarak tahsil edeceği tutar 40 USD olmuştur.

Bankanın kur farkı dışında toplam karı:

Açılış komisyon tutarı	105 USD
Değişiklik komisyon tutarı	80 USD (40+40)
Swift ücreti	30 USD
Toplam	215 USD

Oluşan komisyonlar dışında kur farkından kaynaklanan kazanç da olacaktır. Alıcının akreditifteki bedeli bankaya getirdiği gündeki döviz alış kuru 1.211 YTL olup satış kuru ise 1.215 YTL dir.

Bankanın kur farkından kaynaklanan kazancı:

Satış kuru: 1.215 ise, $30.000 \times 1.215 = 36.450$ YTL

Alış kuru: 1.211 ise, $30.000 \times 1.211 = 36.330$ YTL

Böylece kur farkından kazanılan kazanç 120 YTL dir. Amir bankanın toplam karı ise 120 + 215 ABD dolarıdır.

Akreditifte uygulanan bu tarifeler ile tutar küçülürken toplam masraf artmaya devam eder. Pazardaki duruma göre bankanın tarife tutarı da farklılık göstermektedir. Banka tarifeleri süreçlere göre değişme özelliğini taşır.

Bankanın müşterisi ile olan ilişkisine de şekillenip tarifeler değişim gösterebilir.

ÖRNEK OLAY 2

Türkiye'deki ithalatçı şirket, Sydney'den koyun ithal etmek istemektedir. Sydney'deki şirket ise Goodwool Exporters Ltd. dir. Alıcı ve satıcı ürünün cinsi, ne kadar olacağı ve diğer bütün konularda anlaşmıştır. Malın toplam tutarının ise 200.000 USD olarak bildirilmiştir. Aralarında yapılan sözleşmede ödeme yönteminin akreditif olacağı belirlenmiştir.

Satıcı işlemlerden önce %70 oranında bir avans isteminde bulunmaktadır. Alıcı firma daha öncede iş yapmasından kaynaklı müşteri ilişkisinin bulunduğu A bankasında red clause akreditif açarak sonuca bağlamıştır.

Akreditif Açılış Tarihi: 01.02.2005

Amir Firma: S.N.T. Ltd. İstanbul/TURKEY

Lehtar: Goodwool Exporters Ltd. Sydney/AUTRALIA

Teyit Bankası: Australian Bank Sydney

Amir Banka : (A) Bankası İstanbul / TURKEY

Ödeme Şekli: Red Clause/teyitli

Akreditif Vadesi: 31.12.2005

Yükleme Vadesi: 12.04.2005

Yüklemenin Yapıldığı Ülke: Australia

Malın Cinsi: Koyunyünü

Teslim Şekli: FOB

Döviz Cinsi Miktarı: 200.000 USD

İthalatçı ve ihracatçı arasında satış sözleşmesi imzalanmakta olup, S.N.T. Ltd. red clause açması için bankasına talep eder. A bankası, Sydney'deki bankaya red clause akreditifi açarak tutarını 200.000 USD olarak belirler. Amir banka $200.000 \times 0.0035 = 700$ USD açılış komisyonu alır.

İsteğe bağılı olarak ihbar bankası ihracatçıya bildirim de bulunurken ihracatçının başvurusuna istinaden 140.000 USD avans olarak ödenmektedir. İhracatçı yüklenecek ürünlerin yükleme tarihinden 10 gün önce 200.000 USD olan ürünleri göndermektedir.

10.000 USD olan faiz tutarını Australian Bank düşerek Goodwool Exporters'a ödemektedir. Oluşan faizin ihracatçıya karşı olduğu düşünölmüştür. Buradaki faiz durumu iki tarafın anlaşmasına bağılı olmaktadır. Muhbir banka aldığı teyit komisyonunu, komisyon gelirlerinin yanında faiz geliri olarak almıştır.

Teyit bankası belgeleri amir bankasına göndermektedir. Belgeler amir banka aracılığıyla rambuse edilmektedir. S.T.N. Ltd. 200.000 USD bankasına ödeme yapar. A bankası da belgeleri kendisine vermektedir.

A bankası 3 sayfalık swift mesajı olduğundan 30 USD tahsil etmektedir. Bu kazanç ve toplam döviz alım satımdan kazanca bakılacak olursa;

Satış kuru: 1.215 TL, 200.000\$ X 1.208 = 241.600 TL

Alış kuru: 1.211 TL, 200.000\$ X 1.202 = 240.400 TL

Böylece kur farkından oluşan kazanç 1.200 TL'dir.

Amir bankasının karı ise;

Açılış komisyonu	700 USD
Swift ücreti	30 USD
Kurdan kaynaklanan kazanç	1.200 TL
Toplam kar	730 USD + 1.200 TL

ÖRNEK OLAY 3

Türkiye'deki ihracatçı olan firma İrlanda ile anlaşıp oraya ürün satmak istemektedir. Karşı tarafla yaptığı anlaşmaya göre ödeme yöntemlerinden akreditif olan toplam tutarı 90.000 ABD dolarındaki televizyonları göndermek istemektedir. Ödeme teyitli olup, görüldüğünde ödemeli akreditif olacağı hususunda anlaşır. Buradaki ödeme işlemlerinde aracılık yapacak banka B bankasıdır.

Akreditif açılış tarihi	03.04.2000
Amir firma	Walker Technology Ltd. Dublin/IRELAND
Lehtar	Çelik D İŞ Ticaret A.Ş. Manisa/TURKEY
Amir Banka	Ulsterbank Dublin/ IRELAND
Teyit Bankası	(B) Bankası Manisa/TURKEY
Son Yükleme Tarihi	16.08.2000
Ödeme Şekli	Görüldüğünde ödemeli, teyitli
Malın cinsi, miktarı	Plasma HD
Akreditif Tutarı	90.000 ABD Doları

Tablo 2.5. B bankasının akreditifte uyguladığı komisyon oranı

İTHALAT İŞLEMLERİ	KOMİSYON ORANI	EN AZ ÜCRET
Akreditif açılış komisyonu		50 TL
Akreditif temdit komisyonu		50 TL
Değişiklik komisyonu		50 TL

Swift		40 TL
İHRACAT İŞLEMLERİ	KOMİSYON ORANI	EN AZ ÜCRET
İhbar komisyonu	%0,1 (binde bir)	50 TL
Ödeme komisyonu	%0.15 (binde bir buçuk)	100 TL
Teyit komisyonu (sight)	%0,15(binde bir buçuk)	100 TL
Teyit komisyonu (vadeli)	%0,25 devresel	100 TL
Devir komisyonu	%0,2 (binde iki)	150 TL
Vesaik inceleme komisyonu		150 TL
Değişiklik ihbar komisyonu		50 TL
Swift		40 TL

Muhabir bankanın (satıcının bankası) karı

Satıcının bankası bir defa olmak şartıyla ihbar masrafı almaktadır. Buradaki örneğe bakılacak olursa muhabir bankanın bu gibi ihracat olan akreditifler için ihbar komisyon ücreti 50 TL olmaktadır. İhbar komisyonu yalnızca akreditif satıya ihbar edildiğinde alınır.

Örnekteki durum; $90.000 \times 0.001 = 90$ USD

Muhabir banka akreditif teyitli olduğunu bildirmektedir. Böylelikle banka komisyon tahsil edebilmektedir. Buradaki komisyon ise teyit komisyonudur. Bu komisyon akreditifin açılıp yüklemeye geçildiği süre zarfında alınmaktadır. Akreditif açılıp ikinci üç ay gelince yükleme devreye geçer;

$90.000 \times 0.015 \times 2 = 270$ USD teyit komisyonu alır. Bu komisyon ancak ihbar edildiğinde ihracatçıya ödenmektedir.

Banka belgelerin incelenmesinde alacağı bir seferlik komisyon ücreti ise 150 TL'dir. Banka satıcıya ödeme yaparken 100 TL'nin altında kalmamaktadır. Böylece binde bir buçuk olarak ödeme komisyonu kesmektedir. $90.000 \times 0.0015 = 135$ USD

Muhabir bankanın sağlayacağı kar

İhbar komisyonu	90 USD
Teyit komisyonu	270 USD
Ödeme komisyonu	135 USD
Belge inceleme komisyonu	150 TL
Toplam	495 USD + 150 TL

Bu komisyon gelirleri dışında bankanın döviz alım satımdan da belirli bir kazancı vardır. 90.000 USD için döviz alım vesaiki düzenlenir. Kazanç hesaplanmasında:

Alış kuru: 1.211, $90.000 \times 1.211 = 108.990$ TL

Satış kuru: 1.215, $90.000 \times 1.215 = 109.350$ TL

Kur farkı: 360 TL

Böylece toplam kar 495 USD + 360 TL

ÖRNEK OLAY 4

Bu örnek olayda yukarıda geçen komisyon oranları aynı kalıp vadeli bir akreditifte elde edilen tutara bakılacaktır.

Romanya'da ithalatla uğraşan firma, Türkiye'de makine parçaları ihraç eden firmadan ürün ithal etmek talebin bulunmaktadır. Alıcı ve satıcı aralarında konuşup ürün miktarı ve diğer konularda anlaşmışlardır. Ödeme şekli vadeli teyitli akreditif olarak geçmektedir. Burada ihracatçının avantajı daha önceden iş yaptığı B bankası ile ödeme konusunda aracılık yapmasıdır.

Akreditif açılış tarihi	05.06.2003
Amir firma	Abelarocas S.A. Bucharest/ Romania
Lehtar	Interfed Ltd. Şti. İstanbul/ Türkiye
Amir Banka	Foreing Bank- Romania
Teyit Bankası	(B) Bankası İstanbul/TURKEY
Son Yükleme Tarihi	12.08.2003
Akreditif Vade Tarihi	05.12.2003
Ödeme Şekli	vadeli, teyitli akreditif
Vadeli Ödemenin Detayları	ödeme yükleme tarihinden 3 ay sonra
Malın cinsi, miktarı	Makine parçaları
Akreditif Tutarı	130.000 ABD Doları
Muhabir Bankanın (İhracatçı Bankası) Karı	

Sadece bir defalık ihbar masrafı alan muhabir banka, ihbar komisyonun akreditif satıcıya ihbar edildiği zaman tahsil edileceği bildirilir. Örnekte;

$$130.000 \times 0.0001 = 130 \text{ USD ihbar komisyonu}$$

Amir bankanın açtığı akreditif teyitli olup aynı zamanda da vadeli bir akreditiftir. Ödeme işlemleri ürün yüklendikten üç ay sonra yapılabilir. Bankadaki tarifeler esas alınarak vadeli akreditiflerin teyit komisyonu binde iki buçuk olarak alınmaktadır.

Teyit komisyonu, vadeli akreditifin akreditifin açılış tarihinden ve ürünün yükleme tarihine kadar olan zaman da alınır. Yükleme son zamana kadar yüklenebilmektedir. Teyit komisyonu akreditifin açılış tarihinden itibaren üçer aylık devreler halinde hesaplanacaktır. Ödeme ikinci üç aylık zamanda gerçekleştiğinde:

$$130.000 \times 0.0025 \times 2 = 650 \text{ USD teyit komisyonu alınır.}$$

Banka satıcıya ödemesinde 100 TL'nin altında kalmayarak binde bir çubuk ödemesindeki komisyonu kesmektedir. $130.000 \times 0.0015 = 195 \text{ USD}$

Banka evrak incelemesinde 150 TL olan komisyonu, hizmet karşılığında sadece bir defaya mahsus olarak almaktadır.

Muhabir bankanın sağladığı kar:

İhbar komisyonu	130 USD
Teyit komisyonu	650 USD
Ödeme komisyonu	195 USD
Belge inceleme komisyonu	150 TL
Toplam	975 USD + 150 TL

Muhabir banka döviz alım belgesi düzenlemektedir. Bunu sebebi ise ihracat bedeli için gerekmektedir. 130.000 ABD doları alışından kaynaklanan bir kur farkı olacak ve bundan kazanç elde edilecektir.

Alış kuru: 1.211, $130.000 \times 1.211 = 157.430 \text{ TL}$ Satış kuru: 1.215, $130.000 \times 1.215 = 157.950 \text{ TL}$

B bankası 520 TL kur farkından kaynaklanan kazanç elde etmiştir. Bu akreditifin toplam karı;

Toplam Kar: 975 USD + 670 TL

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Teknolojinin hızla gelişmesi ile iletişim ağının ve küreselleşmenin gün gün önem kazanmasından dolayı uluslararası ticaret de son yıllarda artış bulunmaktadır. Fakat dış ticaret uygulamaları ve ülkelerin iş yapış biçimleri farklılık gösterdiği için yurtiçi ticarete göre daha riskli bir duruma gelmiştir. Dış ticarete iki taraf da birbirini tam olarak tanımadığı için ticari kaygıların oluşmasına yüz tutmuştur. Bankalarının aracı olmasıyla güven ve itibar kaygıları ortadan bir nebze kalkmaktadır. Belirlenmiş standartlar altında ve tekniklere göre uygulanmış uzman birikimin olduğu ödeme yöntemlerinden biridir. Akreditif dış ticarete güven unsurunun oluşturduğu şekilde bilinse de bankalar kaynaklı uygulanan komisyon bedelleri ve rezerv uygulamalardan dolayı bazı zamanlar sorun çıkabilmektedir.

Akreditifli ödeme yöntemi, uluslararası ticaretin gelişmesiyle birlikte sıklıkla kullanan bir ödeme aracı olmuştur. Ülkemizde, ulusal mevzuatlarımızda akreditif düzenlenmemiştir. Sadece Türkiye’de değil diğer birçok ülkede de akreditifin ulusal mevzuatlarda düzenlenmemiş olması nedeniyle, Milletler arası Ticaret Odası tarafından bu konudaki boşluklar doldurulmaya çalışılmış ve düzenlemeler yapılmıştır. MTO tarafından 1933 yılından günümüze kadar milletler arası ticareti etkin bir şekilde gerçekleştirebilmek amacıyla çıkarılan ve en son 2007 yılında güncelleştirilen ‘Akreditife İlişkin Birörnek Usuller ve Uygulama Kuralları’ başlığını taşıyan 600 sayılı broşür hükümlerinin yanı sıra, ulusal hukuk kapsamında da başvuru Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkındaki Kanun çerçevesinde çıkarılan kararname, genelge ve tebliğler başvuru kaynakları olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bu çalışmanın ilk bölümünde akreditifin tanımı, tarihsel gelişimi, amaçları, türleri, yararları ve özelliklerinden bahsedilmiştir. İkinci bölümde hukuki niteliği, UCP 500 ile UCP 600’e, akreditif örneklerine, rezevr ve akreditif konularına değinilmiştir. Üçüncü bölümde ise sonuç ve değerlendirme kısmına değinilmiştir.

Globalleşen dünyada küreselleşme ile beraber ekonomide artış göstermeye başlamıştır. Ekonomi artarken ticari faaliyetlerde artmaktadır. Bu artış sadece yurtiçi ile sınırlı kalmayıp yurtdışına da çıkarak kendini göstermeye başlamıştır.

Dış ticaret gelişerek ödeme hususunda oluşan yöntemlerin de sıkça kullanılmaya başlanmıştır. Dış ticarete ödeme yöntemi olan akreditifin ödemede uyguladığı işlemlerde doğabilecek operasyonel risklerin önlenmesi için neler yapılabilmesini ortaya koymaktadır. Akreditifin açılmasından itibaren uygulanacak işlemlerin ve şartlı taahhüde kadar olan süre birçok operasyonel riske karşılaşılabılır. Dış ticarete en yaygın kullanılan akreditifin ödeme işleminde operasyonel risklerin önlemine alarak bunu minimuma indirmede cezai yükümlülüklerin olmaması ticari faaliyetleri de zarar verebilmektedir.

Akreditifli ödemenin güven dışında diğer ödemelerden ayıran özellikleri ise ithalatçı ve ihracatçıyı ortaya çıkacak bütün risklere karşı koruması, alım satım sözleşmelerinde bankanın olmasıyla garanti altında olmaları, iki tarafında hak ve sorumlulukları ile ilgili bağlayıcı bir akreditif metinlerinin olması, bu metin hazırlanırken uluslararası mevzuat ve kurallardan yararlanılarak yapılmasıdır.

Akreditifler açık, anlaşılır ve net bir şekilde hazırlanırsa ihracatçı ve ithalatçı ile yapılan işlemler daha çabuk ve hızlı gerçekleştirilebilir. Akreditif belgelerinde uyumsuzluk olduğu zaman işlemler ve işleyişlerde gecikmeler veya ödemelerin yapılmaması söz konusu olmaktadır.

Akreditifin, güvence (teminat), ödeme ve kredi fonksiyonu olmak üzere üç fonksiyonu vardır. Akreditif en az üç köşeli bir ilişki olduğu için taraflar arasındaki hukuki ilişkilerin mahiyetlerinin, akreditif ilişkisine etkisi dolayısıyla, akreditifi tek bir hukuki müessese ile açıklamaya çalışan görüşler olduğunu ve bu görüşlerin akreditifi, vekâlet, havale, kredi mektubu (itibar mektubu), soyut borç vaadi, eser sözleşmesi, üçüncü kişi lehine sözleşme ve sui generis bir sözleşme olarak açıklamaya çalışan görüşler olduğuna değindik. Bunun dışında parçalama teorisine göre akreditifli ödeme yöntemini açıklamaya çalışanlar, tarafların aralarındaki hukuki ilişkinin niteliğinin her bir ilişkinin mahiyetine göre ayrı ayrı tespit edilmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

Akreditifli ödemeyi, mal mukabili ödemedan ayıran en önemli fark, akreditifli ödeme yönteminde, satış bedeli, satıcı (lehtarın) emrine önceden amade edilmektedir. Başbakanlık Hazine Müsteşarlığı'nın Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 sayılı Karara İlişkin 91-32/5 sayılı tebliğinin, dördüncü bölümünün, 15/b bendinde, ihracat bedellerinin peşin ödeme, akreditifli ödeme, vesaik mukabili ödeme, mal mukabili ödeme ve kabul kredili ödeme yöntemlerinden birine göre yurda getirilerek bir bankaya ya da özel finans kurumuna

satılacağına ilişkin düzenlemeye göre, uluslararası ticarete bu beş ödeme yönteminden biri kullanılmaktadır. Yine aynı tebliğin, ilgili maddesinin c bendinde, ihracatta ödeme şekillerine ilişkin usul ve esasların Merkez Bankası tarafından belirleneceği de düzenlenmiştir.

Akreditifi havale olarak açıklamaya çalışmak bu ödeme ilişkisini anlamakta yetersiz kalmaktadır. Bunun nedeni, havalede bankaya sadece ödeme yapması için yetki verilirken, akreditifte bankanın lehtara ödeme yapma yetkisinin yanında ödemede bulunma borcu da vardır. Ayrıca havalede çifte yetki söz konusudur. Burada havale eden, hem alıcıya kabz yetkisi vermekte hem de bankaya ödemede bulunma yetkisi vermektedir. Havalede tarafların birbirlerinden borçları ve alacakları söz konusudur. Yani havale eden ile havale ödeyicisi arasında bir borç ilişkisi olabilir.

Havale edenin diğer bir kişi (lehtar) ile olan borç ilişkisi sonucunda, bu borcun ifa edilmesi için yetkili kılınan ve aynı zamanda havale edene karşı bir borcu olan havale ödeyicisi, yetkisine dayanarak lehtara gerekli ödemeyi yapar böylece hem havale edene olan borcundan kurtulur hem de havale edenin de lehtara olan borcu sona erer. Oysa akreditifte amir ile akreditifi açan banka arasında bir borç ilişkisi yoktur.

Havalenin konusunu para, kıymetli evrak ya da misli bir şey teşkil edebilirken, akreditifin konusu sadece paradır. Akreditifi üçüncü kişi lehine sözleşme olarak da açıklamak yeterli görülmemiştir. Bunun nedeni, üçüncü kişi sözleşme yapıldığında sözleşmenin tarafı olarak elde ettiği hakkını ileri sürebilirken, akreditifte lehtar amir ile bankanın akreditif sözleşmesi yapması ile bu sözleşmenin tarafı olmamaktadır. Bunun için lehtara banka tarafından akreditif mektubu yollanmakta ve lehtar da amir ile temel sözleşmede kararlaştırılan şekilde bir akreditifin açılmış olduğunu gördüğünde, kendisine banka tarafından yollanan icabı kabul ederek, banka ile lehtar arasında dar anlamda akreditif sözleşmesi kuruluyor.

Alman hukuku akreditifi eser sözleşmesi olarak açıklamaktadır. Onlara göre, bankanın lehtara ödeme yapması bir eser meydana getirmesi olarak tanımlanmaktadır. Yani, banka bir sonucu meydana getirmektedir. Oysaki akreditifte bankanın ödeme yapması ancak lehtar tarafından akreditifte kararlaştırılan belgelerin tam ve eksiksiz bir şekilde ibraz edilmesi halinde mümkün olacaktır. Bu nedenle yukarıda da değindiğimiz üzere, akreditif sözleşmesine vekâlet akdi hükümlerini uygulamak daha uygun gözükmemektedir zira TBK m. 502/II hükmünde, borçlar kanununda düzenlenmeyen bir iş görme sözleşmesine de niteliği uygun düştüğü ölçüde vekâlet sözleşmesine ilişkin hükümler uygulanacaktır.

Lehtarın akreditif şartlarına uygun belgeleri ibraz etmesi halinde banka tarafından kendisine ödeme yapılacaktır. Diğer önemli bir konuda lehtarın ödeme talebini kötüye kullanması halidir. Bu konu Fraud (hile) olarak adlandırılan ve lehtarın asıl ilişki sona ermiş olmasına rağmen ya da mallar ayıplı ya da sözleşmede kararlaştırılan mallarla ilgili olmamasına rağmen bankadan satış bedelini talep etmesi olarak tanımlanmaktadır. Böyle bir durumda bankanın ödeme yapıp yapmaması gerektiği konusu incelenmiş ve bankanın yükümlülüğünün Yeknesak Kurallar (UCP 600 m.5)'te de belirtildiği üzere; mallar, hizmetler ya da yapılan işlemlerle değil sadece belgeleri göz önünde bulundurarak işlem yapması yönünde olduğu ifade edilmiştir. Bu nedenle, likit delillerle bu konu ispat edilemediği sürece bankalar uygun ibraz karşılığında ödemede bulunacaktır.

Temel ilişkide ödemenin akreditifle kararlaştırılması ile birlikte her iki tarafında yerine getirmekle yükümlü olduğu bazı hususlar vardır. Alıcının, akreditifi açmak, belgeleri kabul etme borcu mevcutken, satıcının borçları, malları alıcıya yollamak ve uygun belgeleri ibraz etmektir. Taraflar bu borçları akreditifin süresi içinde yerine getirmekle yükümlüdür. Alıcı akreditifi süresi içinde açmaz ya da akreditif süresi içinde satıcı tarafından bankaya uygun belgeler ibraz edilmezse, alıcı ile satıcı arasındaki temel ilişkiye göre satış bedeli ödenir. Bu durum, akreditifin ifa uğruna edim olmasından kaynaklanmaktadır. Bunun dışında, akreditif ifa uğruna edim olarak kabul edildiği için, sadece amir tarafından akreditifin açılması ile alıcının borcu sona ermemektedir.

Akreditif amiri, akreditifi, temel sözleşmede kararlaştırılan hususlara bağlı kalarak açtığında ve ödemeyi gerçekleştirdiğinde borcu sona ermektedir. Lehtar, açılan akreditifin temel sözleşmedekinden farklı olduğunu düşünüyorsa buna itiraz etmelidir. Aksi halde açılmış olan akreditifi kabul etmiş sayılacaktır. Akreditifte amir bankanın en önemli yükümlülüklerinden biri, diğer bankaların yapmış olduğu komisyon ve masrafları ödemektir. Elbette amir banka yapmış olduğu bu masrafları amirden talep edebilme hakkına sahiptir. Akreditife ikinci bir banka olarak teyit bankası teyidini eklemişse, bu durumda akreditif bankasından bağımsız bir ödeme yükümlülüğü altına girmiştir.

Teyit bankası teyidini eklemekle birlikte aynı zamanda lehtara karşı ödeme yükümlülüğü altına da girmiş bulunmaktadır. Akreditif ilişkisi gereği gibi ifa, bankanın akreditiften dönmesi,

nakit ödeme, poliçenin kabulü ile ödeme ve iştirah yolu ile ödeme ile sona ermektedir. Gereği gibi ifade taraflar arasındaki ödemenin akreditif ile yapılacağına kararlaştırılması halinde, alıcı (amir) kendi ülkesindeki bankaya giderek temel sözleşmede kararlaştırılan şekilde akreditif açma talimatında bulunur, banka bu talimatı kabul ederse akreditif alacaklısına muhabir banka aracılığıyla akreditifin açıldığını ihbar eder.

Banka lehtar tarafından süresi içinde ibraz edilen belgeleri beş (5) banka iş gününde gerekli dikkat ve özeni göstermek suretiyle şeklen inceler ve bir bütün olarak uygun bulursa lehtara gerekli ödemeyi yapar. Bunun sonucunda banka amir tarafından ramburse (geri ödeme) edilir ve ilişki sona erer.

Uluslararası ticaret riskli bir alan olup bu alanda düzenlemeleri yapan ve tarafları bağlayan Dünya çapında mahkeme veya kanun bulunmamaktadır. Milletler Ticaret Odası 85 yıldır tecrübesi ile UCP kurallarını oluşturmuştur.

Akreditiflerde UCP 600 revizyonu gerçekleşince gerek bankalar gerekse taşımacılık sektörü ve sigortacılık alanlarında gelişmeler olmuştur. Asıl gelişme ise UCP 600'de dünya ölçeği üzerinde akreditif çalışmalarının da yüzde 70'lik oranda rezerv görülmektedir. Böylece UCP 500'ün revize edilmesini de zorunlu hale getirmektedir.

UCP 600 çağa ayak uydurabilmek için birçok yenilik getirerek eksiklerini de giderilmesini sağlamıştır. Kendi içinde bazı maddeler oluşturması ile kendince maddelerde bir esnekliği de getirmiş olmaktadır. Uygulamaya yönelik kurallar biraz daha yumuşatılmıştır.

KAYNAKLAR

- Aral, F. (2007). Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri (7. Baskı). Ankara: Yetkin Yayınları. s.317.
- Arzova S. B. (2006). *İhracat Hakkında Her şey*, İstanbul: Türkmen Kitabevi. s.38
- Aydos, O. (2008). *Akreditif*, Birinci Baskı, Ankara, Turhan Kitabevi, s.13,15.
- Bahtiyar, M.,(2005). Akreditif ve Milletlerarası Özel Hukukta Doğurduğu Sorunlar. Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi, ciltXV(3), s.71-88.
- Bergamı, R.,(2007), "Will the UCP 600 Provide Solutions to Letter of Credit Transactions?" International Review of Business Research Papers, Vol. 3No.2, June 2007.
- Bilge, N. (2011), Borçlar Hukuku Özel Borç Münasebetleri. Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, s.308.
- Bozkurt, T. ve Pekcan, E.(2008). *Teyitli Akreditife İlişkin Hukuk Genel Kurulu'nun 18.12.2002 Tarih ve E.2202/12-1078, K.2002/1072 sayılı Kararının İrdelenmesi*. TBB Dergisi,(79), s.14.
- Bölükbaşı, S. (2008), *Akreditifli İşlemlerde Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri Üzerine Bir İnceleme*, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çiray, F. C.(2009). *Akreditife Bankaların Hukuki Bakımdan Sorumlulukları*, Doktora Tezi, İstanbul, s.7.
- Doğan, V. (2011), *Uluslararası Ticarete Ödeme Aracı Olarak Akreditif*. Gözden Geçirilmiş 3. b. Ankara: Seçkin Yayıncılık, s.60.
- Dolan, J. F.,(2002), "Why high discrepancy rates do not discourage L/C use" DC Insight Vol.8 No.3 Summer 2002.
- Ekici, A. (2000), *Akreditifin Hukuki Niteliği ve Tarafların Yükümlülükleri: Milletlerarası Ticaret Odası' nın Akreditifler Hakkında 500 Sayılı Yeknesak Teamül ve Uygulamaları Işığında*, İstanbul: Beta Yayınları, s.51.
- Ekici, A., (2005). *Milletlerarası Ticaret Odası'nın Akreditifler Hakkında 500 Sayılı Yeknesak Teamül ve Uygulamaları Işığında Akreditifin Hukuki Niteliği ve Tarafların Yükümlülükleri*. İstanbul: Beta. s.45.
- Ekşi, N. (2010), *Milletlerarası Ticaret Hukuku*. İstanbul: Beta Basım Yayım. s.55.

- Erdoğdu, P. Ve Üçdal, E.(2002). *Bankalarda Dış Ticaret İşlemleri ve Uluslararası Kurallar*, İ.Ü. Yayın No: 3679, Yüksekokul Yayın No:2, İstanbul, s.19.
- Erdoğan, İ., (2000). *Akreditif Sözleşmeleri*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım. s.53.
- Francis, J.,(2001), "A Banker's Dilemma or Trade Practicalities?", LC Monitor, Volume 3, Issue 8, August 2001
- Göğer, E. (2010), *Akreditif Muamelesi ve Hukuki Mahiyeti*, 2. bası, 2002, Ankara. s.25
- Gökyayla, E. Ve Hatemi, H., (2012). *Borçlar Hukuku Genel Bölüm*(2. Baskı). İstanbul: Vedat Kitapçılık. s.281.
- Gökyayla, K.E. ve Zevkliler, A., (2013). *Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri*(13. Baskı) Ankara: Turhan Kitabevi. s.640.
- Güçlü, T.(2005). *Uygulamalı İhracat-İthalat İşlemleri ve Dökümantasyon*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- International Chamber of Commerce (2007) UCP 600: Yayın No: 600 (Çev. ICC Türkiye) Ankara.
- Karabalık, M. (2011). 'Ticarette Uygulamalı Akreditif', Eğitim Notları. s.59-63.
- Kaya, A. (2005). *Belgeli Akreditifte Lehlerin Hukuki Durumu*, İstanbul, Beta Yayıncılık. s.38
- Kemer, O. B. (2005). "Dış Ticaret Teknikleri Teori-Uygulama". 1. Baskı. İstanbul: Alfa Akademi, Ekim.
- Kılıçoğlu, A. M. (2010), *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*. Genişletilmiş 17. b. Ankara: Turhan Kitabevi. s.50
- Koban, E.(2002), *Dış Ticaret Eğitimi*, İstanbul: Alfa Yayıncılık. s.75 -76.
- Kostakoğlu, C. (2007). *Banka Kredi Sözleşmelerinden Doğan Uyuşmazlıklar ve Akreditif*, Yeni Bankalar Kanunu, 3.bs., Beta İstanbul, s.76
- Mazriye, D.(2007). *Dış Ticarete Ödeme Yöntemleri ve Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar*, Yayınlanmamış Master Tezi, Ankara.
- Özalp, A. (2004). "Dış Ticarete Teslim ve Ödeme Şekilleri", İstanbul, Türkmen Kitabevi.
- Özalp, A. (2007). "Dış Ticarete Yeni Kurallar UCP 600'ın Kullanılması ve Akreditif". 2. Baskı. İstanbul: Türkmen Kitabevi.
- Özel, S., (2001). (Yargıtay Kararları Eşliğinde) Akreditif ve Hukuki Niteliği. İstanbul: Beta. s.82.
- Polat, A. (2008), 'Uluslararası Ticarete Akreditifli Ödemeler ve UCP 600', İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Yılı 7, Sayı 13 Bahar 2008, pp. 14-209-222.
- Resmi Gazete, 20 Kasım 1992, sayı. 21411

- Reisoğlu, S. (2005). “*Hukuki Açıdan Akreditif ve Uygulama Sorunları*”, Bankacılar Dergisi. Sayı 52.
- Reisoğlu, S. (2009). “Türk Hukukunda ve Bankacılık Uygulamasında Akreditif”, Ankara, Temmuz.
- Rowe, M. (2005) “*New Rules for LCs-but when?*” Trade Finance, September 2005, Vol. 8, Issue 7.
- Selek, S. (2007), ‘*Dış Ticaret İşlemleri ve Tek Düzen Muhasebe Sistemine Uygun Olarak Muhasebeleştirilmeleri*’, İzmir. s.24-25.
- şanlı, C. ve Ekşi N. (2000). “*Uluslararası Ticaret Hukuku*”, Beta Basım A.ř., 1. Baskı, İstanbul.
- şirinpınar, A. (2012), *Dış Ticarete Akreditif İşlemlerinde Operasyonel Risklerin nlenmesi, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul Kültür Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Tandoğan, H. (2011), *Borçlar Hukuku zel Borç İlişkileri. C. II. 1989*. Dördüncü Tıpkıbasımdan Beşinci Tıpkıbasım. İstanbul: Vedat Kitapçılık. s.456.
- Tekinalp, ., (2009). *Banka Hukukunun Esasları*.(2. Baskı). İstanbul: Vedat Kitapçılık. s.576
- UCP 600, ICC Uniform Customs and Practice for Documentary Credits. International Chamber of Commerce. Publication No: 600.
- Tumay, T.(2007). *Dış Ticaret Banka Tekniği*, 1.b.s., İstanbul, Sema Basım, s.79.
- Yargıtay Hukuk Genel Kurulu E. 1964/942 k. 1964/637 t. 4.11.1964.
- Yavuz, C., (2013). *Borçlar Hukuku Dersleri(zel Hükümler)* (12. Baskı). İstanbul: Beta. s.701.
- Yeniaras, M.C.(2006). ‘*Uluslararası Ticarete Akreditif ve Belge Karşılığı deme*’, İBD, C. 80, S. 2006/1, İstanbul , s. 107-137.
- Yılmaz, Mutlu, Gökşen Topuz, Ahmet zken ve Aslıhan Kocaeife Cebeci (2012), “*Akreditiflere İlişkin Uluslararası Düzenlemeler Olan UCP 500 ve UCP 600’n Mukayeseli Analizi*”, Selçuk Üniversitesi İİBF Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, Sayı 24, pp.379-401

İNTERNET KAYNAKLARI

URL 1: <http://www.akreditif.biz.tr> 12.03.2018

URL 2: <http://www.kazanci.com.tr>. 12.03.2018

EKLER

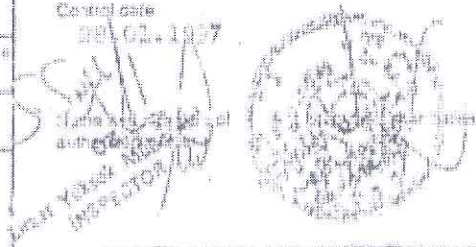
AKREDİTİF BELGE ÖRNEKLERİ

Ek-1 Menşe Şahadetnamesi

MENŞE ŞEHADETNAMEİ

<p>1. Exporter (Name, address, city) Exportörün (İsmi, adresi, şehri) UNITED AGRICULTURAL PRODUCTS TRADING AND INDUSTRIAL CO., INC. P.O. BOX 545 LONDON N.W.10, ENGLAND</p>		<p>2. Certificate (Name, address, city) Sertifikanın (İsmi, adresi, şehri) BANKI İN ANKARA CO. 23, H. Sarraf Street El Aghar, Cairo, EGYPT</p>		<p>3. Particulars of transport (where required) Taahhütname detayları (gerektiğinde) MENŞE İLE İLGİLİ TAHHÜTLER (Gerekirse belirtiniz)</p> <p>BY RAIL</p>		<p>4. Gross weight Brüt ağırlık 49,000 KGS</p> <p>5. Net weight Net ağırlık 46,000 KGS</p>	
<p>6. Marks & Numbers, Quantity and kind of packages; Description of the goods Marka ve sayıları, Miktar ve türü paketler; Description of the goods Marks ve sayıları, Miktar ve türü paketler; Description of the goods</p> <p>700 BAGS LICORICE ROOTS</p> <p>1/2 No: 00613/31</p>		<p>7. Marks & Numbers, Quantity and kind of packages; Description of the goods Marka ve sayıları, Miktar ve türü paketler; Description of the goods</p>		<p>8. Gross weight Brüt ağırlık 49,000 KGS</p> <p>9. Net weight Net ağırlık 46,000 KGS</p>			
<p>10. Date of issue Tarih</p> <p>11. Signature İmza</p> <p>12. Stamp Mühür</p> <p>13. Date of issue Tarih</p> <p>14. Signature İmza</p> <p>15. Stamp Mühür</p>		<p>16. Date of issue Tarih</p> <p>17. Signature İmza</p> <p>18. Stamp Mühür</p>		<p>19. Date of issue Tarih</p> <p>20. Signature İmza</p> <p>21. Stamp Mühür</p>			

Ek-2 Sağlık Sertifikası

MINISTRY OF AGRICULTURE AND RURAL AFFAIRS		9015937	
1. Name and address of exporter HUNAN AGRICULTURAL PRODUCTS TRADING AND EXPORT CO. INC. Yatain, Turkey		2. PHYTOSANITARY CERTIFICATE (EXCERPT)	
3. Declared name and address of consignee FAWAZ EL ATTAH Co. 57, El-Faria Street El AIN EL HELWAN, Cairo, Egypt		4. Plant protection Organization of Türkiye to Plant Protection Organization of EGYPT 5. Place of origin TURKEY	
6. Declared means of conveyance by ship			7. Place of entry Alexandria, Egypt
			8. Quantity declared 48,000 KG NET 49,000 KG GROSS L/S No: 00011/911
9. Indicating marks: number and description of packages; name of producer; botanical name of plants 700 BAGS LICORICE ROOTS L/S No: 00011/911			
10. This is to certify that the plants or plant products described above - have been inspected according to appropriate procedures and - are considered to be free from quarantine pests and practically free from other injurious pests, and that they - are considered to conform with the current phytosanitary regulations of the importing country			
11. Additional declaration BU SUN İÇİNDE İNNOVATI GENERALI BU GAZİ İÇİNDE İNNOVATI GENERALI			
12. Treatment 13. Chemical or active ingredient 14. Duration and temperature 15. Concentration 16. Date 17. Additional ingredients		18. Place of issue Gaziantep Control date 02.02.1977 	

Ek-3 Çeki Listesi

ATP-DIESEL / A.A.DİS TIC.LTD.STİ

129/4 SOKAK NO:28/8 4.SANAYİ BÖRNOVA-İZMİR TÜRKİYE
TEL:90 232 3754631 FAX:90 232 3751668 e-mail:info@atpdiesel.com

PACKING LIST

Invoice to:
INFINITY AUTO PARTS CO.
FLAT A, 17/F, KIN HING IND.BLDG.
SHEK KIN ST., KWAI CHUNG,
H.T.HONG HONG

Date : 11.05.2007
No : 2592

PALLET NO.1	İÇERİŞİM	450 KG
EVC-7855 467858	EX.VALVE	42
ENV-3204 479204	İN.VALVE	42
	421067 VALVE TAPPET	34
	477659 VALVE SEAT	48
	477657 VALVE SEAT	60
90-64 1545086	VALVE SEAT	36
95-74 467474	VALVE SEAT	36
	361351 VALVE SEAT	90
	361352 VALVE SEAT	90
EVC-5135 1545135	İN.EX.VALVE GUIDE	60
EVC-5220 427522	İN.EX.VALVE GUIDE	60
	1366033 ENG.VALVE	42
	1319081 ENG.VALVE	42
SL-378 352637	DRAG LINK STEERING	6
	1384027 DRAG LINK STEERING	2
TR-088 398008	BALL JOINT-SCANIA	30
TR-108 395010	BALL JOINT-SCANIA	30
	1403623 İN VALVE	60
	1403628 EX.VALVE	60
EV-308 1323230	ENGINE VALVE,İN 60C-12	34
EV-378 1323537	ENGINE VALVE,EX 60C-12	34
EFU-1078 1661978	FULLY	12
	471566 BUSH	3
	479434 BUSH	5
	1398624 VALVE GUIDE	300
	181179 LOCK WASHER	100

TYPE OF THE GOODS : TRUCK SPARE PARTS
PAYMENT/ CURRENCY : CASH AGAINST DOCUMENTS / USD
PACKING : 1 Pallet/GROSS WEIGHT-450 KG

A.A. DİS TİCARET
LTD. ŞTİ.
129/4 SK. No: 28/8 4. Sanayi Bölgesi
Ezmir - İZMİR
Çalışma No: 007007 1744

ATP-DIESEL / A.A.DIS TIC.LTD.STI

129/4 SOKAK NO:28/B 4.SAMAKI BORNNOVA-IZMIR TURKEY
 TEL:90 232 3754621 FAX:90 232 3751568 e-mail:info@atpdiesel.com

INVOICE

Invoyced to:
 INFINITY AUTO PARTS CO.
 FLAT A, 17/F, NIN KING IND.BLDG.
 SHEK KIN ST., KWAI CHUNG,
 N.T.HONG KONG

DATE : 27.04.2007
 No : 2543

REV-NO	PART-NO	DESCRIPTION	QTY	U.PRICE	TOTAL
ENG-7732	477877	VALVE GUIDE	108	1,20	129,60
	479443	EX.VALVE	48	4,70	225,60
	477447	EX.VALVE	48	4,70	225,60
	423080	CRANK SHAFT GEAR	2	28,00	56,00
G-97	476227	GEAR	2	65,00	130,00
	471520	CRANK SHAFT GEAR	2	36,00	72,00
ENG-7885	487825	EX.VALVE	60	4,70	282,00
ENG-5204	479204	IN.VALVE	47	4,70	197,40
	479931	TAPPET	20	4,70	94,00
	421067	TAPPET	38	4,70	169,20
	477659	VALVE SEAT	48	2,50	120,00
	477657	VALVE SEAT	60	2,50	150,00
VS-75	1445886	VALVE SEAT	60	2,50	150,00
VS-74	467474	VALVE SEAT	60	2,50	150,00
	351351	VALVE SEAT	30	2,50	75,00
	351352	VALVE SEAT	30	2,50	75,00
ENG-5135	1848135	VALVE GUIDE	60	1,20	72,00
ENG-2320	422320	VALVE GUIDE	60	1,20	72,00
	318021	ENG. VALVE	48	4,70	225,60
	1360833	ENG. VALVE	48	4,70	225,60
	1360834	ENG. VALVE	30	4,70	141,00
	352731	ENG. VALVE	30	4,70	141,00
IG-69	478259	IDLER GEAR	1	55,00	55,00
	470424		1	175,00	175,00
TOTAL FOB USD					3.601,80
AIR FREIGHT					300,00
TOTAL C+Y USD					3.901,80

TYPE OF THE GOODS : TRUCK SPARE PARTS
 ORIGIN : TURKEY
 PAYMENT/ CURRENCY : CASH AGAINST DOCUMENTS / USD
 PACKING : 1 PALLET/GROSS WEIGHT-150 KGS
 OUR BANKER : DENIZBANK BORNNOVA BRANCH TURKEY
 SWIFT CODE : DENITRIS 342 AC.NO.3420-264016-354

A.A. DIS TICARET LTD. STI.
 129/4 SOKAK NO:28/B 4.SAMAKI BORNNOVA-IZMIR TURKEY
 Tel:90 232 3754621 Fax:90 232 3751568
 e-mail:info@atpdiesel.com

[Handwritten Signature]

Ek-5 Dolaşım Sertifikası EURO-1

EUR 1

DOLAŞIM SERTİFİKASI
MOVEMENT CERTIFICATE

1. İhracatçı/İhracatçı Kuruluşu (Exporter/Exporter's Organisation) ANADOLU İS.		EUR 1 NO C 0438383	
3. Menşei (Menşei Ülkesi, Ağırlık, İçerik, İçerikler) (Country of Origin (Country, Weight, Content)) TASSY FOOD IMPORTS LTD., 10 SOUTH CIRCULAR RD., PORTOBELLO, DUBLIN 8, IRELAND		2. Ürünler (Ürünler, Menşei Ülkeleri) (Products (Products, Countries of Origin)) TÜRKİYE İRAN İRANLA İhracatçı tarafından bildirilen her türlü ürünler için geçerlidir. (This certificate is valid for all products originating in the countries of origin indicated.)	
5. Taahhüt (Taahhüt Türü) (Commitment (Commitment Type)) By Vessel		4. Ürünler (Ürünler, Menşei Ülkeleri) (Products (Products, Countries of Origin)) TÜRKİYE İRAN İRANLA	
6. İhracatçı (İhracatçı Adı) (Exporter (Exporter Name))		7. Gümrük Durumu (Customs Status)	
8. Koli, koli başına ağırlık (gümrük), koli başına hacim (Koli Numarı, Koli başına ağırlık, Koli başına hacim) (Number and weight of packages (Number and weight of packages)) 1.700 Karton Kuru Çiğ, Üzüm Stk 9 1.700 Cartons Turkish Sultanca Stk 9 2005 Çiğ 1.700 Each Cartons: 12,5 Kg Net 13 Kg Gross		9. Koli başına ağırlık (gümrük) (Koli başına ağırlık, Koli başına hacim) (Weight of packages (Weight of packages)) 22.100	10. Ürünler (Ürünler, Menşei Ülkeleri) (Products (Products, Countries of Origin)) 224303 30.03.2006
11. GÜMRÜK İZİNİ (ET STATE ENDORSEMENT) Çıkarılan Gümrük (Exported Customs) Gümrük Durumu (Customs Status) İZMİR GÜMRÜK MÜDÜRLÜĞÜ 30 MAR 2006		12. İHRACATÇI BEYANI (DECLARATION BY THE EXPORTER) Aşağıda tanımlanan ürünlerin, ithalata tabii olduğu ve belgelenmiş olduğu için, ithalata tabii olduğu beyan ederim. I, the undersigned, declare that the goods described above meet the conditions required for the importation of such goods. Yes or No (Evet veya Hayır)	

1. Bu belge, ihracatçı tarafından doldurulmalı ve "Dolaşım Sertifikası" olarak kullanılmalıdır.
2. Bu belge, ihracatçı tarafından doldurulmalı ve "Dolaşım Sertifikası" olarak kullanılmalıdır.
3. Bu belge, ihracatçı tarafından doldurulmalı ve "Dolaşım Sertifikası" olarak kullanılmalıdır.

Ek-6 Dolaşım Belgesi A.TR

(1) Öze alınır veya Türkiye dışına çıkarılır.

İşaretin bulunduğu tarafın Türkiye dışına çıkarıldığı veya Türkiye içine alındığı kabul edilir.

(2) İhracatçı, ihracatçı vekili, ihracatçı vekilinin temsil ettiği kişi veya kurumlar tarafından doldurulmalıdır.

Complete only when the exporting country requires.

DOLAŞIM BELGESİ (MOVEMENT CERTIFICATE)

1. Exporter (Ad, açık adres, ülke) Exporter (Name, full address, country) HİSAR DİY. TICARET A.Ş. YENİŞAHİN KARAYOLU AVUL ÇEVRE C. HİSAR PLAZA 06150/2 İSKİLELER - İSTANBUL - TÜRKİYE		A.TR No II 0458852
5. Maile gönderilmişiyle (Adres) (Name, full address, country) Consignee (Optional) (Name, full address, country) IMPERSING LTD UNITS A4/10 THE EDGE BUSINESS CENTRE HERMES WISS LONDON N1C 4JH ENGLAND		4. ARZULANAN ÖZGÜRLÜK BİRLİĞÜ ASSOCIATION BETWEEN THE EUROPEAN ECONOMIC COMMUNITY AND TURKEY 2. İhracat Ülkesi Country of exportation TURKEY 3. Varış Ülkesi Country of destination (1) UNITED KINGDOM
7. Taahhütler (İhtiyari) Transport details (Optional) BY TRUCK		3. Gözlemci Remarks
8. Gönderen From No 02-03/00000	9. Koli/parçe numaraları, miktarları, ağırları ve diğer özellikler (Açık, derzeme gibi, parçalanmış, tüp, vagon veya taşıyıcı vasıtaya bağlıdır); Malzeme tanımı Article and numbers, quantity and kind of packages (for goods in bulk, facilitate the name of the ship or the number of the railway wagon or road vehicle); Description of goods 50 KUTU 500 MİLYONLUK KİTAP SAĞIĞIYI İYİLENDİRİR İTİFAK ÜRÜNÜ BAĞIŞLI FİYATLI TÜRKİYE İÇİ ***** 07-00000	10. Ürün açıklaması (Etiler, şeker, yağ, vb.) Nature of goods (Alcohol, sugar, oil, etc.) 027852
11. İhracatçı beyanı DECLARATION BY THE EXPORTER Açıkta kalmış, tutulmuş, paketlenmiş, bekleme odalarına konulmuş ve/veya başka şekilde muhafaza edilmiş veya başka şekilde işlenmiş ürünlerdir. I, the undersigned, declare that the goods described above meet the conditions required for the issue of this certificate. İmza Yürürlükte olan Türkiye Cumhuriyeti Hukukları ile uyumlu olarak hazırlanmıştır. Signed and sealed in accordance with the laws of the Republic of Turkey. İmza Yürürlükte olan Türkiye Cumhuriyeti Hukukları ile uyumlu olarak hazırlanmıştır. Signed and sealed in accordance with the laws of the Republic of Turkey.		12. İhracatçı beyanı DECLARATION BY THE EXPORTER Açıkta kalmış, tutulmuş, paketlenmiş, bekleme odalarına konulmuş ve/veya başka şekilde muhafaza edilmiş veya başka şekilde işlenmiş ürünlerdir. I, the undersigned, declare that the goods described above meet the conditions required for the issue of this certificate. İmza Yürürlükte olan Türkiye Cumhuriyeti Hukukları ile uyumlu olarak hazırlanmıştır. Signed and sealed in accordance with the laws of the Republic of Turkey.

04 NISAN 2002

065121

04 NISAN 2002

Ek-8 İhracat Akreditif Örneği

İHRACAT AKREDİTİF ÖRNEĞİ

*****ŞİFRE DOĞRU*****

BIC : UGBIXXXXXXXX

Mesajı giren onaylayan

Giriş tarihi ve saati : gg/aa/yy 05.06.2003
Son işlem gün ve saati :gg/aa/yy 05.06.2003
Transfer gün ve saati :gg/aa/yy 05.06.2003

UETTTTRIS914

TİPİ : 700

****MESAJ****

27 :Toplam Sayfa sayısı
1/1

40 :Akreditifin Türü
IRREVOCABLE

20 :Akreditif Referansı
0987 -03 IMP

~~31C~~ :Akreditifin Açılış Tarihi
05.06.2003

31D :Akreditif Vade tarihi ve yeri
05.12.2003 in Istanbul - Turkey

50 :Akreditifi açtıran kişi veya firma
Abelarocas S.A.
Sector 16 Bucharest - Romania

59 :Lehdar
Interfed Ltd.şti.
Büyükdere caddesi no: 157/23 zincirlikuyu - İstanbul
Türkiye

32B :Döviz kodu - tutarı
USD.130.462,50

41D :Ödeme şartları

By Payment

43P :Kısmi yükleme
Not Allowed

43T :Aktarma
Not Allowed

44A :Yükleme Yeri
İstanbul

44B :Boşaltma Yeri
Bucharest / Romania

44C :Son yükleme
12.10.2003

45A :Mal Tanımı
The goods are as Per proforma invoice dd.15.04.2003 and no.1376 CIP Bucharest /
Romania for.Usd.130.462,50

46A :Gerekli Evraklar
+ 1 original and two copies commercial invoice signed by the beneficiary for
usd.130.462,50
+ 1 Original and 3 copies packing list.
+ 1 original and 1 copy certificate of origin legalized by the local chamber of commerce
the goods are of Turkish origin.
+1 original and 3 copies awb consigned to the order of our bank notify applicant full
name and address and marked "Freight Prepaid"

47A :Özel Şartlar
+All documents must be issued in English

71B :Masraflar
All commission and charges out side Romania are for Beneficiaries account.

48 :Vesalk İbraz Süresi
10 days,

49 :Teyit Talimatları
Confirm

78 :Ödeyen Bankaya Talimat

57D :İhbar Yapılacak Banka
XXXXXXbankası

72 :Bankadan bankaya bilgi
/phoneben/

*****MESAJ SONU*****

Ek-9 İthalat Akreditif Örneği

İTHALAT AKREDİTİF ÖRNEĞİ

*****SWIFT TEN ACK GELDİ*****

BIC : DRESSDEFFXXX- DRESDNER BANK FRANKFURT BRANCH

Giriş Tarihi :
Son İşlem Tarihi:
Transfer Tarihi :

MIR : 010101XXXXXX BANKASI AŞ – SWIFT KODUXXXX 1267890

TİPİ : 700

*****MESAJ*****

27 : TOPLAM SAYFA SAYISI
1/1

40A : IRREVOCABLE

20 : AKREDİTİFİN REFERANSI

DRESS1266 / 2003

31D : AKREDİTİFİN VADE TARİHİ VE YERİ
03.11.30 / FRANKFURT / GERMANY

51D : AMİR BANKA ADI ADRESİ
XXXXXX BANKASI AŞ.
HEAD OFFICE OPERATION CENTER
MECİDİYEKÖY – İSTANBUL – TURKEY

50 : AKREDİTİFİ AÇTIRAN KİŞİ VEYA FİRMA
XXXXXX TEKSTİL SAN. VE TİC. AŞ.
METRER YOLU MERTER
İSTANBUL – TURKEY

59 : LEHDAR MÜŞTERİ
XXXXXXGMBH

+ FULL SET INSURANCE POLICY CONSIGNED TO THE ORDER OF OUR BANK COVERING 110 PCT OF CIF INVOICE AMOUNT AND INSURANCE AGAINST ALL RISKS.

+ 1 COPY OF BENEFICIARY'S SHIPMENT TELEFAX SENT TO THE APPLICANT'S FAX NO:0212 2125359 AND OR FAX .0212 2125446 INFORMING FULL SHIPPING DETAILS WITHIN 3 DAYS AFTER SHIPMENT DATE WITH FAX REPORTS.

+ CERTIFICATE OF ORIGIN IN 1 ORG. 1 COPY LEGALIZED BY LOCAL CHAMBER OF COMMERCE INDICATING THAT THE GOODS ARE OF GERMAN ORIGIN.

+1 PHOTOCOPY OF ATR CERTIFICATE.

+ 1 ORG. BEN'S DECLARATION INDICATING TAHT 1 ORG. COMMLINV, 1 ORG. FCR, 1 ORG. CERT. OF ORIGIN AND 1 ORG. ATR CERTIFICATE HAVE BEEN SENT TOGETHER WITH THE GOODS.

47A : ÖZEL ŞARTLAR

+ ALL DOCUMENTS AND CORRESPONDANCE WILL BEAR OUR AND YOUR L/C NR.

+ ALL DOCUMENTS WILL BE SENT TO OUR ADDRESS VIA DHL COURRIER

+ IN THE EVENT THAT IS NECESSARY TO CONTACT THE APPLICANT IN RESPECT OF ANY DISCREPANT DOCUMENTS PRESENTED UNDER THIS L/C A FEE OF USD.55.00 OR EQUIVALENT AMOUNT IN L/C CURRENCY PLUS SWIFT CHARGES.

WILL BE DEDUCTED FOR EACH SET OF DOCUMENTS

+ DOCUMENTS ISSUED PRIOR OF L/C OPENING DATE ARE NOT ACCEPTABLE

+1 ORG. COMMERCIAL INVOICE, 1 ORG FCR, 1 ORG CERT. OF ORIGIN AND 1 ORG ATR CERT. WILL BE ENT TOGETHER WITH THE GOODS.

71B : MASRAFLAR

ALL BANKING CHARGES AND COMMISSIONS OUTSIDE OF TURKEY INCLUDING THE CHARGES AND COMMS INCURED BY A NON UTILIZATION OF THIS L/C ARE FOR BENEFICIARY'S ACCOUNT.

48 : VESAİK İBRAZ SÜRESİ
WITHIN 10 DAYS FROM FCR DATE, BUT WITHIN L/C VALIDITY

49 : TEYİT TALİMATLARI
CONFIRM

53A : RAMBURSMAN BANKASI

COBADEFFXXX COMMERZBANK AG.

78 : ÖDEYEN / KABUL EDEN / İSTİRA EDEN BANKAYA TALİMAT
AT MATURITY DATE PLS. CLAIM REIMBURSE YOURSELVES FROM THE
REIMBURSEMNET BANK FOR THE VALUE OF CREDIT CONFORM
DOCUMENTS UNDER AUTHENTICATED MSG. ADVICE TO US ON THE DATE
OF ACCEPTANCE AND THE REMITTANCE OF THE DOC.S IN CONFORMITY
WITH L/C TERMS.

72 : BANKADAN BANKAYA BİLGİ
PLEASE ACKNOWLEDGE RECEIPT.
PLEASE PHONE BEN

***** MESAJ SONU*****

DENİZ KONŞİMENTOSU

NEW YORK 87.59

BILL OF LADING
For Combined Transport or
Port-to-Port-shipment

CONTAINER LINE U.S.C.

SHIPPER: *(illegible)*

CONSIGNEE: *(illegible)*

SHIP: *(illegible)*

DATE: *(illegible)*

PORT OF ORIGIN: *(illegible)*

PORT OF DESTINATION: *(illegible)*

NO. OF CONTAINERS	NO. OF PACKAGES	GROSS WEIGHT	NET WEIGHT	NO. OF CUBIC FEET	NO. OF CUBIC METERS
<i>(illegible)</i>	<i>(illegible)</i>	<i>(illegible)</i>	<i>(illegible)</i>	<i>(illegible)</i>	<i>(illegible)</i>

TERMS OF PAYMENT		TERMS OF DELIVERY		TERMS OF CARRIAGE	
Freight Prepaid	At Destination	Free on Board	Free on Board	Freight Paid	Freight Paid

ORIGINAL

ISSUED ON BOARD s/s *(illegible)*
on 31 Jan 1937
at *(illegible)*

SHIPPER'S DECLARATION
I hereby declare that the above is a true and correct copy of the original Bill of Lading and that the goods are in conformity with the description thereof.

Freight Prepaid

TO WHOM THESE FREIGHTS ARE PAID BY THE SHIPPER:

Freight	Insurance	Other Charges	Total
<i>(illegible)</i>	<i>(illegible)</i>	<i>(illegible)</i>	<i>(illegible)</i>

31 JAN 1937

CONTAINER LINE U.S.C.
NEW YORK

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı, adı : TOKDEMİR Beliz
Uyruğu : T.C.
Doğum Tarihi (gün/ay/yıl) : 24/08/1992
Doğum Yeri : Mersin
Medeni hali : Bekar
Adresi : G.M.K. Bul. İstiklal Mah. Luna Sitesi 7/14 Davultepe/Mezitli
Telefon : 0530 283 59 50
E-Posta : tokdemirbb@gmail.com

Eğitim Derecesi	Eğitim Birimi	Mezuniyet yılı
Yüksek lisans	Toros Üniv. Sosyal Bil. Ens. UTL Tezli YL.	2018
Lisans	Çağ Üniversitesi, İ.İ.B.F. Uluslararası FİNANS Böl.	2015
Lise	Mersin Şevket Pozcu Lisesi	2010

İş Deneyimi

Yıl	Çalıştığı Yer	Görev
2013-2013	Mersin International Port	Finans Analisti

Yabancı Dil

İngilizce
İspanyolca

Yayınlar

-

İlgi Alanları

Satranç, Yüzme, Futbol

T.C.
TOROS ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İNTİHAL PROGRAMI RAPORU

ULUSLARARASI TİCARET VE LOJİSTİK ANA BİLİM DALI BAŞKANLIĞINA

Tarih: 19/09/2018

Tezin Başlığı:

Dış Ticarete Bir Ödeme Aracı Olan Akreditifin Hukuki Çerçevesi

Yukarıda başlığı gösterilen tez çalışmamın;

- a) Giriş,
- b) Ana bölümler ve
- c) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 101 sayfalık kısmına ilişkin, 28/08/2018 tarihinde enstitü tarafından Turnitin adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 8'dir.

Uygulanan filtrelemeler:

- 1- Kaynakça hariç
- 2- Alıntılar hariç
- 3- Benzer kelime sayısı 10 adet

yapıldığında en fazla %10,

- 1- Kaynakça hariç
- 2- Alıntılar dahil
- 3- Benzer kelime sayısı 10 adet

yapıldığında en fazla %30'u geçmemelidir.

Tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Yukarıda belirtilen başlıkta danışmanımla birlikte tamamlamış olduğum tezimin fikir/araştırma sorusu, yöntem, bulgular ve tartışma kısımları özgün olup kısmen veya tamamen diğer çalışmalardan alınan kısımlar olduğu durumlarda kaynak belirtilmesine dikkat edilmiştir. Tezimin tez yazım kurallarına uygun olarak ve intihal olmaksızın hazırladığımı taahhüt eder; intihal olması durumunda tez çalışmamın başarısız sayılacağı ve mezuniyetimin iptalini kabul ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Öğrencinin Adı Soyadı : Beliz TOKDEMİR

İmzası : *Beliz Tokdemir* Tarih: 19/09/2018

Yukarıda kişisel ve tez bilgileri verilen öğrencimin belirtilen başlıkta birlikte tamamlamış olduğumuz tezi Turnitin intihal yazılım programında kontrol edilmiş ve etik bir ihlale rastlanmamıştır. İntihal yazılım programının rapor çıktısı ektedir. Ayrıca tezin fikir/araştırma sorusu, yöntem, bulgular ve tartışma kısımları özgün olup kısmen veya tamamen diğer çalışmalardan alınan kısımlar olduğu durumlarda kaynak belirtilmesine dikkat edilmiştir.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Doç. Dr. Tunay KÖKSAL

İmzası

Ek: İntihal yazılım programının rapor çıktısı (3 sayfa)

Tunay Köksal

Tarih: 19/09/2018

DIŞ TİCARETTE BİR ÖDEME ARACI OLAN AKREDİTİFİN HUKUKİ ÇERÇEVESİ

Yazar Beliz Tokdemir

Gönderim Tarihi: 28-Ağ-2018 03:15PM (UTC+0300)

Gönderim Numarası: 994112105

Dosya adı: BEL_Z_TOKDEM_R-28.08.2018.docx (2.97M)

Kelime sayısı: 21623

Karakter sayısı: 153873

DIŞ TİCARETTE BİR ÖDEME ARACI OLAN AKREDİTİFİN HUKUKİ ÇERÇEVESİ

ORIJINALLIK RAPORU

%**8**

BENZERLİK ENDEKSİ

%**8**

İNTERNET
KAYNAKLARI

%**2**

YAYINLAR

%**0**

ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ

BİRİNCİL KAYNAKLAR

1

www.gencaykarakaya

İnternet Kaynağı

% **2**

2

acikerisim.iku.edu.tr:8080

İnternet Kaynağı

% **2**

3

denetimakademisi.com

İnternet Kaynağı

% **1**

4

lrd.yahooapis.com

İnternet Kaynağı

% **1**

5

www.ozkengumruk.com.tr

İnternet Kaynağı

% **1**

6

www.iticu.edu.tr

İnternet Kaynağı

% **1**

7

www.bursa-smmmo.org.tr

İnternet Kaynağı

% **1**

Alıntıları çıkart   Kapat   Eşleşmeleri çıkar   < %1
Bibliyograf yayı Çıkart   üzerinde